

İLLER&Belediyeler

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ DERGİSİ MART - NİSAN 2022 • SAYI:887-888

BELEDİYE BAŞKANLARININ Mali ve Sosyal Hakları

BELEDİYENİN
BAĞIŞ KABUL ETME
YETKİSİ

BELEDİYE
HİZMETLERİNDE
İNSAN HAKLARI

BELEDİYELERİN
FAHİŞ FİYAT ARTIŞI
VE STOKÇULUK
DENETİMLERİ

KİRAYA VERİLEN
BELEDİYE
TAŞINMAZLARININ
TAHLİYESİ

BELEDİYE FAALİYETLERİNE YÖNELİK HUKUKİ DEĞERLENDİRMELER

TBB

“Birlikte Belediyecilik”

www.tbb.gov.tr

@tbb1945

@TBB1945

@TBB

@tbb1945

@tbb1945

@TurkiyeBelediyelerBirligi

Türkiye Belediyeler Birliği Kamu Tüzel Kişiliğini
Haiz Bir Kamu Kuruluşudur.

Türkiye Belediyeler Birliği adına sahibi
Fatma ŞAHİN

Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Dr. Hayri BARAÇLI

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Şükrü KARATEPE

Prof. Dr. Aşkın ASAN

Yusuf Ziya YILMAZ

Hayrettin GÜNGÖR

Kadir KARA

Dr. Hasan AKGÜN

Hasan KILCA

Mücahit YANILMAZ

Dr. Veysel TİRYAKİ

Prof. Dr. Recep BOZDOĞAN

Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN

Prof. Dr. Tekin AKDEMİR

Doç. Dr. Asım BALCI

Dr. Buğra GÖKÇE

İsmail DESTAN

Muhsin ERYILMAZ

Yayın Kurulu

Kayhan ÖZÜM (Başkan)

Dr. Ahmet KAZAN

Ahmet OKAY

Cemal BAŞ

Cenk KADIOĞLU

Cüneyt TÜRKMEN

Gülfem KIRAC KELEŞ

Halil İbrahim AZAK

İpek NAL GÖRGÜN

Nilüfer SİVRİKAYA

Nuraydın ARIKAN

Dr. Ramazan Özcan YILDIRIM

Yüksel KOÇAK

Zeliha MERCİMEK

Tasarım

Gizem GÖZ & Bilal BERBER

Yönetim Yeri

Tunus Caddesi No. :12

Kavaklıdere - ANKARA

Tel: (0312) 419 21 00(pbx)

Faks: (0312) 419 21 30

e-posta: dergi@tbb.gov.tr

Yayın Türü

Dergimizin ayda bir yayımlanan

yaygın süreli yayındır.

Mart - Nisan Sayı: 887-888

Birleştirilmiş Sayıdır.

Basım Tarihi: 18/08/2022

ISSN 1308-6707

Dergi içeriği basım tarihi itibarı

ile güncellenmiştir.

Baskı

Gökçe Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.

Batıkent Mah. Organize Sanayi Bölgesi

21. Cad. 599. Sok. D:22 Yenimahalle/Ankara

Tel: 0 312 395 93 37

www.tbb.gov.tr

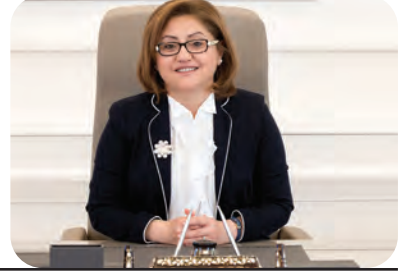
**TBB Dergi Yayın ve Yazım
İlkeleri Madde 8**

Dergide yayımlanan çalışmalardaki fikirler ve

görüşler tamamıyla yazara aittir.

Görüş ve önerileriniz için:

dergi@tbb.gov.tr

Fatma Şahin

Türkiye Belediyeler Birliği ve
Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı

Saygıdeğer Okurlar,

Dergimizin yeni bir sayısını daha okurlarımızla buluşturmanın mutluluğu içeri-
sindeyiz. Yerel yönetimler alanında ülkemizdeki ve dünyadaki gelişmelere yer
verdiğimiz dergimizi büyük bir özenle hazırlayarak sizlerin beğeni ve ilgisine tak-
dim ediyoruz.

Türkiye Belediyeler Birliği olarak iklim değişikliğiyle mücadele konusunda be-
lediyelerimizin projelerini destekliyor, teşvik edici ve farkındalık oluşturacak ça-
lışmalar hayata geçiriyoruz. Bildiğiniz gibi bilim insanları iklim değişikliği soru-
nunu Covid-19 pandemisinden daha tehlikeli olarak yorumluyor. Biz de iklim
değişikliği konusunda hayata geçirilen her proje ve platformda sorunun çözü-
müne katkı vermeye gayret ediyoruz. Bu bağlamda Ankara'da gerçekleştirilen
"Ekonomi ve İklim Değişikliği Zirvesi/Fuarı"nda iklim değişikliği ve yeşil dönü-
şüm konularında küresel stratejiler ve yerel yönetimleri değerlendirdik. Türkiye
Belediyeler Birliği olarak açtığımız stantta da ziyaretçilerimizle bu alanda hayata
geçirdiğimiz çalışmalarımızı paylaştık.

İklim değişiyor, dünya değişiyor; soluduğumuz hava, içtiğimiz su, yediğimiz
gıdalar giderek daha zararlı hale geliyor. Bunun müsebbibi ise maalesef biz in-
sanlarız. Oysa bu dünya bize miras bırakılmadı, emanet edildi. Bizim inancımız
ve kültürümüz bize emaneti sonuna kadar korumayı nasihat ediyor. Her şey-
de olduğu gibi bununda maneviyatla yakından alakalı olduğu kanaatindeyim.
Türkiye Belediyeler Birliği olarak Diyanet İşleri Başkanlığı ile gönüllü belediye-
ler arasında yürütülecek olan ortak hizmetlere ilişkin bir protokole imza attık. Bu
imzayı bireyin, toplumun, dünyanın geleceği için çok önemli buluyoruz.

Bilgi ve tecrübe paylaşımı her alanda olduğu gibi belediyecilik için de oldukça
önemli. TBB olarak yurt içinde olduğu gibi yurt dışında da gelişmeleri takip
ediyor, bilgi ve deneyim paylaşımına imkân tanıyan faaliyetlerde yer alıyoruz.
TBB Başkanı olarak çevrim içi katıldığım Birleşmiş Milletler Belediye Başkanları
Forumu'nda da ulaşım, yeşil enerji ve kapsayıcılık gibi başlıklara ilişkin önemli
paylaşımlarda bulunduk. Dergimizin sayfalarında geniş yer ayırdığımız toplantı-
nın ayrıntılarını ilgiyle okuyacağınızı umuyoruz.

TBB olarak bir diğer protokolümüzü ise Kamu Görevlileri Etik Kurulu ile imza-
ladık. Etik eğitim faaliyetlerinin kapsamını ve şartlarını belirleyen iş birliği proto-
kolü ile iki yıl boyunca çevrim içi ve yüz yüze olarak "Kamu Yönetiminde Etik
ve Etik Davranış İlkeleri" eğitimi düzenlenmesini planlanıyoruz. Bu iş birliğimi-
zin de hayırlı olmasını diliyorum.

Yukarıda değindiğim tüm bu faaliyetlerimizin yanı sıra her sayımızda olduğu
gibi uzmanlar tarafından kaleme alınan güncel makaleler, belediyelerimizin
enerjiden tarıma, çevreden kültüre hayata geçirdikleri iyi uygulama örnekleri,
Birliğimizden haberler, soru-cevap köşemiz ve daha fazlası dergimiz sayfaların-
daki yerini aldı. Keyifle okuyacağınızı ümit ediyoruz. Sizi dergimizle baş başa
bırakmadan önce bugüne kadar dergimize verdiğiniz destek ve gösterdiğiniz
ilgiye teşekkür ediyor, bir sonraki sayımızda buluşmak üzere esenlikler temenni
ediyorum.

içindekiler

04

Ekonomi ve İklim Değişikliği Zirvesi/Fuarı

18

“Dal Kesilmeyecek, Köşk Kaydırılacak”
Yürüyen Köşk’ün Hikayesi

22

Belediye Hizmetlerinde İnsan Hakları
Av. Zeliha MERCİMEK

30

Kiraya Verilen Belediye Taşınmazlarının Tahliyesi
Av. Serap EKER

06 TBB HUKUK KOMİSYONU TOPLANTISI

07 YBYK 42. GENEL KURUL TOPLANTILARI

07 BAŞKAN ŞAHİN BELEDİYE BM BAŞKANLARI
FORUMU'NA KATILDI

08 SOKAK HAYVANLARI YUVALARINA
KAVUŞUYOR

09 ETİMESGUT'TA EVDE BAKIM HİZMETİ

10 KADIKÖY'DE 740 TON SU TASARRUFU

11 TÜRKİYE'DE BİR İLK: ATIK TUTUCU SİSTEMİ

12 GÜNDE 30 ADET GERİ DÖNÜŞÜM KONTEYNERİ

13 'ATIK DÖNÜŞÜM TİMİ' YILDIRIM SOKAKLARINDA

14 “ATIĞINI GETİR, PUANINI TOPLA”

15 ‘BİRLİKTE YÖNETELİM’

16 HUZURUN VE GÜVENİN DİYARI : ŞEMDİNLİ

29 BİRLEŞİK KRALLIK-TÜRKİYE YEŞİL FİNANSMAN
KONFERANSI

34

Belediye Başkanlarının Mali ve Sosyal Hakları
Av. N. Yasemin SEZGİN

42

İhale Sözleşmesinin İdare Tarafından Feshi ve İdarenin
Zararının Tazmini / Hasan KILCA

48

Belediyelerin Fahiş Fiyat Artışı ve Stokçuluk
Denetimleri / Av. Süleyman ÜÇEL

56

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'ndaki Son Değişiklikler
Hasan KORUCU / Sinem ÇİÇEK

- 41 DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI İLE İŞ BİRLİĞİ
- 47 EĞİTİM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN PROTOKOL İMZALANDI
- 47 DÜNYA SU KONSEYİ 9. KEZ TOPLANDI
- 51 KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURULU KARARLARI İŞİĞİNDA BELEDİYE UYGULAMALARI
- 61 GÖÇ POLİTİKALARI ANKARA'DA GÖRÜŞÜLDÜ

- 62 BELEDİYENİN BAĞIŞ KABUL ETME YETKİSİ
M.LAMİH ÇELİK
- 70 YENİ KENTSEL HAREKETLİLİK ÇERÇEVESİNE BAKIŞ
NURAY ORTA
- 72 ŞEHİRLERDE SERA GAZI AZALTIM VE İKLİM
DEĞİŞİKLİĞİ UYUM PLANLARI
AYŞEGÜL KOCABAY / ŞULE KARACA
- 78 SORU-CEVAP

EKO İKLİM

EKONOMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ZİRVESİ/FUARI

İklim değişikliğine karşı farkındalık oluşturmak ve iklim değişikliğinin ekonomiye etkisini en aza indirmek için çözümler geliştirmek amacıyla düzenlenen “Eko İklim Ekonomi ve İklim Değişikliği Zirvesi/Fuarı” ATO Congressium’da gerçekleştirildi.

30-31 Mart’ta Ankara Ticaret Odası (ATO) öncülüğünde, Ankara Sanayi Odası (ASO), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) başta olmak üzere pek çok kurum ve kuruluşun ortak çalışmasıyla hazırlanan Zirve iş dünyası, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, özel sektör, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve çok sayıda paydaşı bir araya getirdi.

Zirve’nin açılış konuşmacıları arasında Türkiye Belediyeler Birliği ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı

Fatma Şahin’in yanı sıra; Ankara Ticaret Odası Başkanı Gürsel Baran ile Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu ve Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir yer aldı. Zirve’nin moderatörlüğünü ise tiyatro sanatçısı Altan Erkekli üstlendi.

Açılıшта yaptığı konuşmada dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmek ve anlamak gerektiğini söyleyen Başkan Şahin, Türkiye’nin son yıllarda hız kazanan

yeşil dönüşüm sürecini ve yasal düzenlemeleri hatırlatarak, “80’li yıllarda bir genç bakışıyla, sizin bakışınızla dünyaya bakıyorduk. Çok konuştuk ama konuştuğumuzu eyleme geçiremedik. 90’lı yıllarda bir mühendis olarak yüksek biyolojik arıtmaya geçemezsek baki-kları öldüreceğimizi, ağaçları kurutacağımızı; çiçeği böceği koruyamazsak bebeklerimizi koruyamayacağımızı gördük. Su aktı biz baktık. Rüzgâr esti biz baktık. Güneş bizdeydi teknoloji Almanya’daydı. O gün o kanunlar olmasa, bugün bu çatı kuruluşlar olmasaydı, bugün bu girişimci ruhumuz olmasaydı çok daha zor bir döneme tanıklık yapacaktık.” diye konuştu.

Konuşmasında TBB ve Gaziantep’teki çalışmalara yer veren Başkan Şahin “Türkiye Belediyeler Birliği olarak Sayın Cumhurbaşkanımızın Yerel Yönetimler Manifestosu’na koyduğu akıllı şehirler, sağlıklı şehirler, yeşil şehirler, marka şehirler, kadim şehirler, benzersiz şehirleri çalışmak için büyük bir gayret gösterdik. Belediye başkanlarımızla fikir projeleri ürettik. Projelere mali destek verdik.” şeklinde konuştu.

İklim değişikliğiyle ilgili topyekûn mücadele edilmesi gerektiğini de kaydeden Şahin, “Biz değişeceğiz. Hep birlikte değişeceğiz. Çocuklarımıza daha güzel bir dünya bırakmak için, gençler için, büyük Türkiye için, dünyanın onuncu

büyük ekonomisi olmak için yeşil kalkınma için ‘biz de varız’ diyoruz.” dedi.

“Büyükşehirlerde Yeşil Dönüşüm” Ele Alındı

10 ayrı salon ve meydana 321 konuşmacının yer aldığı Zirve’de “Büyükşehirlerde Yeşil Dönüşüm” başlıklı oturumda ise belediye başkanları, kentlerdeki iklim değişikliği çalışmalarını değerlendirdi.

Yerel yönetimler için de önemli olan iklim değişikliği konusunun ele alındığı, “Büyükşehirlerde Yeşil Dönüşüm” başlıklı oturumda TBB Başkanı Fatma Şahin, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz, Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Lütfü Savaş ve Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay konuşmacı olarak yer alırken oturumun moderatörlüğünü Zirve Koordinatörü aynı zamanda Ankara Ticaret Odası Başkan Yardımcısı ve Ankara Kent Konseyi Başkanı Halil İbrahim Yılmaz üstlendi.

“Büyükşehirlerde Yeşil Dönüşüm” başlıklı oturumda söz alan TBB ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin, Türkiye’deki bütün belediye başkanlarıyla mevcut ulaşımı çevre dostu ulaşım döndürmeye çalıştıklarını bildirdi.

Sıfır Atık Projesinin çok önemli olduğunu dile getiren Şahin,

Şahin: “Bugün bu girişimci ruhumuz olmasaydı çok daha zor bir döneme tanıklık yapacaktık.”

“İnorganik ve organik atıkları ayrıştırarak organik olan hayvan atıklarından, sıvı gübreden biyogaz üreten ilk belediyelerden biri olduk.” ifadesini kullandı. Hava kirliliğini daha da azaltmak için kömür yerine doğal gaz kullanmayı teşvik ettiklerini aktaran Şahin, iklim değişikliğiyle mücadele etmek için iklim kanununun çıkarılması gerektiğini vurguladı. Ekolojik kentin altyapısını oluşturmak istediklerini bildiren Şahin, “Bütün belediye başkanlarımızla birlikte mevcut ulaşımı çevre dostu ulaşım döndürmeye çalışıyoruz. Avrupa’da bisiklet bir ulaşım aracı olarak kullanılıyor. Biz istiyoruz ki bütün şehirlerimiz, bisikleti bir ulaşım aracı olarak kullansın.” diye konuştu.

TBB Fuarda Stant Açtı

İki gün boyunca iklim değişikliği ile yeşil dönüşüm konularında küresel stratejiler, üretim, ticaret, sanayi, tarım, finansman, denizcilik, eğitim, teknoloji, yerel yönetimler ve daha birçok alan ele alınacağı Zirve’de Türkiye Belediyeler Birliği de faaliyetlerini tanıttığı bir stant açtı.

TBB HUKUK KOMİSYONU TOPLANTISI

**Türkiye Belediyeler Birliği Hukuk Komisyonu Toplantısı,
24-25 Mart'ta Ankara'da gerçekleştirildi.**

TBB Hukuk İşleri Müdürü Av. Zeliha Mercimek'in moderatörlüğünde iki gün devam eden toplantı, büyükşehir belediyelerinin birinci hukuk müşavirleri ve avukatlarının katılımı ile TBB Genel Sekreter Yardımcısı Ramazan Özcan Yıldırım, Sayıştay Uzman Denetçisi Zekeriya Aydın ve Kamu Denetçisi Av. Fatma Benli Yalçın'ın açılış konuşmalarıyla başladı.

Toplantıda, Kamu Denetçiliği Kurumunun ve Kişisel Verileri Koruma Kurulunun belediyeleri ilgilendiren kararları, kararların uygulanması, kamu zararlarının tespiti ile tahsilinde yaşanan sorunlar ele alındı.

Genel Sekreter Yardımcısı Yıldırım yaptığı açılış konuşmasında kurumlar arası iş birlikleri ve TBB'nin komisyon çalışmalarına verdiği önemden bahsederek bu toplantılar sonucunda elde edilen çıktılar, sorun alanlarının tespiti ve çözüm önerilerinin hazırlanmasında yol gösterici olduğunu belirtti.

Ardından söz alan Sayıştay Uzman Denetçisi Zekeriya Aydın, Sayıştay'ın kamu zararlarının tespiti ve tahsiline yönelik bilgi vererek katılımcıların konu ile ilgili sorularını cevaplandırdı.

Kamu Denetçisi Av. Fatma Benli Yalçın ise konuşmasında Komisyon üyelerine Kamu Denetçiliği Kurumunun yapısı, ku-

rumun belediyelerden beklentileri, belediyelerle ilgili verilmiş kararlar ve ilgili mevzuat hakkında bilgi aktarımında bulundu.

Karşılıklı tecrübe paylaşımında bulunulan Hukuk Komisyonu Toplantısı ikinci gün oturumuyla sona erdi.

YBYK 42. GENEL KURUL TOPLANTILARI

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (YBYK) 42. Genel Kurul Toplantıları, Fransa'nın Strasbourg kentinde ulusal heyet üyelerinin katılımıyla yapıldı.

23 Mart'ta başlayan etkinliğin ilk günü gerçekleştirilen büro ve siyasi grup toplantılarının ardından Avrupa Konseyi Nezdinde Daimi Temsilci ve Büyükelçi Kaan Esener'in ev sahipliğinde düzenlenen resepsiyona; Ordu Büyükşehir Belediye Başkanı Mehmet Hilmi Güler, Karabük Belediye Başkanı Rafet Vergili, Uşak Belediye Başkanı Mehmet Çakın, Büyükçekmece Belediye Başkanı Hasan Akgün, Toroslar Belediye Başkanı Atsız Afşın Yılmaz, Yerköy Belediye Başkanı Ferhat Yılmaz, Yenimahalle ve Büyükşehir Belediye Meclis Üyesi Lale Bektaş, Seyhan Belediye Meclis Üyesi Yasemen Çelik, YBYK Onursal Üyesi Gaye Doğanoglu, Azerbaycan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Heyeti temsilcileri ile Bakanlık temsilcileri katılım sağladı.

Toplantılarda Avrupa Komitesi Bakanlar Komitesi İtalya Başkanı açıklamaları, Türkiye, Birleşik Krallık, Almanya, Ermenistan, Lüksemburg, Gürcistan, Fas raporlarının değerlendirilmesi, kırsal gençlik ve yerel bölgesel yetkililerin rolü konuları ele alındı.

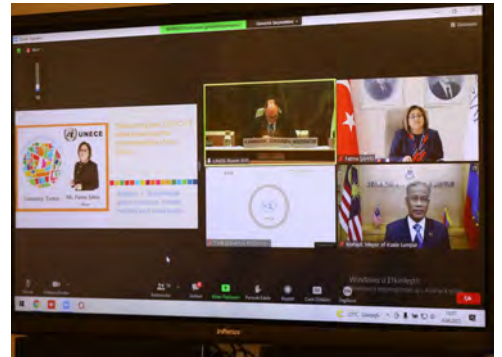
BAŞKAN ŞAHİN BM BELEDİYE BAŞKANLARI FORUMU'NA KATILDI

Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı Fatma Şahin, 4 Nisan'da çevrim içi katıldığı Birleşmiş Milletler Belediye Başkanları Forumu'nda ulaşım, yeşil enerji ve kapsayıcılık gibi başlıklara değindi.

İsviçre'nin Cenevre kentindeki toplantıda Şahin konuşmasında OECD Şampiyon Şehirler inisiyatifine ve Londra Yeşil Finansman Konferansı'na davet edildiğini belirtti. Başkan Şahin, "2014'te belediye başkanı seçildiğimizde tıpkı bugün Ukrayna'da olduğu gibi Suriye'de yaşanan iç savaştan kaçan mağdurlar için ayrımcılık yapmadan kapsayıcı bir Gaziantep modeli oluşturduk." dedi.

Sürdürülebilir kalkınma ve akıllı ulaşım da 2017'de başlattıkları çalışmayı sonuçlandırdıklarını da aktaran Şahin, Gaziantep'te yeni döneme ilişkin ulaşım da hayata geçirilecek projelere ilişkin de bilgi verdi.

Başkan Şahin, Paris İklim Antlaşması'nın hükümet tarafından imzalandığını, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının isminin değiştirildiğini ve buna uygun iklim ve su kanununun hazırlandığını söyledi. Şahin, "Gaziantep Büyükşehir Belediyesi olarak sürdürülebilir kalkınmada bütün planlarımızı yaptık. Bu coğrafyada kendi kendine yetmenin ne denli önemli olduğunu gördük. Dirençli ve dayanıklı şehir olmak için çok büyük gayret gösterdik. Aynı zamanda TBB Başkanayım. Türkiye'deki tüm belediye başkanlarını açtığımız fikir ve proje yarışmalarına davet ettik. Onları ödüllendirdik ve mali destek sağladık. Belediyelere bu tür alternatif finans desteklerinin çok güçlü bir şekilde verilmesi gerekiyor." ifadelerini kullandı.

SOKAK HAYVANLARI YUVALARINA KAVUŞUYOR

Bingöl Belediyesi Geçici Hayvan Bakımevine getirilen sokak hayvanları, bakım ve tedavinin yanı sıra yeni yuvalarına kavuşma imkânı da buluyor.

Bingöl Belediyesi tarafından 16 bin metreka-relik alan üzerine inşa edilen Geçici Hayvan Bakımevinde, sokak hayvanlarının bütün tedavi ve rehabilitasyon işlemleri yapılıyor. Gerek ihbarla bildirilen gerek vatandaş tarafından getirilen sokak hayvanları tedavi edildikten sonra doğal ortamlarına salınırken, bazıları da kontrollü bir şekilde sahiplendiriliyor. Geçici Hayvan Bakımevinde 3 yılda yaralı veya bakım ihtiyacı olan 7 bin 500 sokak hayvanı misafir edilirken, binlercesi de yeni yuvalarına kavuştu. 250 hayvan kapasitesine sahip bakımevinde 10 personel titiz bir şekil-

Bingöl Belediye Başkanı
Erdal ARIKAN

de çalışma yürüterek hayvanları sağlığına kavuşturuyor.

Bugüne kadar 1200 sokak hayvanını sahiplendiren bakım evinde hayvanların bakımlarının yanı sıra takipli ve kontrollü bir şekilde sahiplendirme de yapılıyor. Sahiplendirildikten sonraki süreçte hayvanların tekrar sokağa bırakılmaması için de yakından takip ediliyor.

Belediye ayrıca sokak ve parklara yerleştirdikleri mamamatiklere düzenli olarak da yem, mama ve su bırakıyor.

ETİMESGUT'TA EVDE BAKIM HİZMETİ

Etimesgut Belediyesi kişisel bakım ve temizliklerini gerçekleştiremeyen yaşlı, hasta ve engellilere ücretsiz evde sağlık ve bakım hizmeti sunuyor.

Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü bünyesinde yürütülen hizmet kapsamında belediyenin tespitleri ve gelen talepler üzerine evde bakıma ihtiyacı olan vatandaşlar belirleniyor.

4 kişiden oluşan sağlık ve bakım ekibi özel ekipmanlarıyla vatandaşları evinde ziyaret ediyor.

Sağlık ekibi önce tansiyon, ateş ölçümü gibi rutin muayenelerini gerçekleştiriyor, açık yarası olup olmadığını tespit ediyor. Hasta, engelli ve yaşlının sağlık durumuna göre yapılacak işlemler sıralanıyor.

İhtiyaca göre, saç, sakal ve tırnaklar kesiliyor, özel bakımları itinayla yapılıyor. Özel şişme banyo yatağında ozonlu su cihazı ile banyoları yaptırılan vatandaşlar için sağlık ekibi her ihtimale karşı teyakkuz halinde bekliyor. Bu hizmet engel ve hastalık durumuna göre ayda 2-3 kez tekrarlanıyor.

Belediyenin bu hizmeti özellikle hastasını kaldırıp indirmekte zorlanan ebeveynlerle yatağa bağımlı hastalar ile engelliler için büyük önem taşıyor.

Etimesgut Belediye Başkanı Enver Demirel, evde sağlık ve bakım hizmetinin çok önemli bir sosyal proje olduğunu belirterek, böyle bir hizmete ihtilacı olan

Etimesgut Belediye Başkanı
Enver DEMİREL

vatandaşların mutlaka belediyeye başvurması gerektiğini söyledi. Demirel, “Şehrimiz ve insanımızı seviyoruz. Hayatın her alanında, insanımıza dokunan, onların yaşamlarını kolaylaştıran hizmetler gerçekleştiriyoruz.” dedi.

KADIKÖY'DE 740 TON SU TASARRUFU

Kadıköy Belediyesi, yağmur suyu hasadı projesiyle bugüne kadar 740 ton su tasarrufu yaptı. İlçede, cadde ve sokakların temizliğinde kullanılan suyun yüzde 50'si yağmurdan elde edilirken belediye birimlerindeki pilot uygulama ile sifon suyu ve bahçe sulamada da yağmur suyu kullanıldı.

Tüm Kadıköy'de sudan tasarruf etmeye hazırlanan Kadıköy Belediyesi, projeye iki yıl önce pilot uygulama ile başladı. Kadıköy Belediyesi, ilk sistemini Kemal Sunal Parkı ve Ekolojik Yaşam Merkezinde kurdu. Merkezin bahçesinde yetiştirilen sebze ve meyvelerin sulama suyu ihtiyacı bu sistemden karşılandı. Kullanılan suyun 20 tonu yağmur suyundan elde edildi.

Kozyatağı'nda bulunan Abdullah Öğücü Kız Öğrenci Yurduna kurulan yağmur suyu hasat sistemiyle çatıdan alınan yağmur suyu depolarda biriktirilerek tekrardan odalardaki

Kadıköy Belediye Başkanı
Şerdil Dara ODABAŞI

rezervuarlara verildi. Böylelikle 200 ton yağmur suyu kullanarak, içilebilir kalitede suyun kanalizasyona gitmesi önlenmiş oldu.

Üçüncü çalışma ise Kadıköy Belediyesi Kayışdağı Hizmet Biriminde gerçekleşti. Birimde kurulan yağmur suyu hasat sistemiyle 520 tonluk yağmur suyu hasadı yapıldı ve böylelikle içilebilir kalitede suyun da israf edilmesi engellendi.

Hizmet birimine ait 8 sokak yıkama aracı, cadde ve sokakları yıkamakta kullanılan su, kurulan 100 tonluk yağmur suyu deposundan karşılanıyor. Böylelikle cadde ve sokakların yaklaşık yüzde 50'si yağmur suyu ile temizleniyor. Belediye, ilçede yağmur suyunun kullanım alanını daha da genişletmeyi planlıyor.

TÜRKİYE’DE BİR İLK: ATIK TUTUCU SİSTEMİ

Doğa Koruma Merkezi ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından özel bir Vakfın desteği ve Kemer Belediyesi iş birliğinde yürütülen Temiz Akdeniz Toplum Tabanlı Geri Dönüşüm Projesi kapsamında hayata geçirilen “Atık Tutucu Sistemi” ile 2 ayda 4,5 ton atık toplandı.

Kemer’den geçerek Akdeniz’e ulaşan Karabucak Deresi için tasarlanan Atık Tutucu Sistemi, denize giden atıkların önüne geçilmesi, bu atıkların görünür kılınması ve böylece kamuoyunun bilinçlendirilmesi açısından da önemli bir rol üstleniyor.

Patentli tasarımı ile Ocak 2021’de Antalya’nın Kemer ilçesinde hayata geçirilen ‘Temiz Nehir Temiz Deniz Projesi’nin, tasarımı bir buçuk yıl, inşası ise iki ay sürdü. Akarsuyu filtreleme yoluyla atıkları toplayan ve ilk olarak Kemer-Karabucak Deresi için tasarlanan atık tutucu, çevreye duyarlı tasarım formu, teknik detayları ve estetik değerleriyle dikkat çekiyor. Sistemde, akarsuyla taşınan suyun bir bölümü, engeller vasıtasıyla filtreleme elemanlarına yönlendiriliyor ve bu engeller su içerisindeki katı atıkları tutuyor. Böylece katı atıkların denize iletilmesi engelleniyor. Kalıcı bir sistem olarak tasarlanan Proje ile yıl boyu nehir ve deniz kirliliğine çözüm sunmak amaçlanıyor.

Başkan Topaloğlu: “Yenilikçi bir yaklaşıma ev sahipliği yapmaktan mutluluk duyuyoruz.”

Kemer Belediye Başkanı Necati Topaloğlu her zaman yeniliklere açık bir belediye olduklarını ve Kemer’i daha temiz bir ilçe haline getirmek için önemli projelere imza atmaya devam ettiklerini dile getirdi.

İlçenin atıklarının toplanması, erişilemeyen yerlere ulaşılması ve ilçede geri dönüşümün teşvik edilmesi ama-

cıyla Temiz Akdeniz Toplum Tabanlı Geri Dönüşüm Projesi kapsamında Kollekt uygulamasını daha önce başlattıklarını hatırlatan Topaloğlu, “Bu uygulama sayesinde, yapılan bildirimleri dikkate alarak doğaya terkedilmiş olan tonlarca plastiği geri kazandık. Yine Kollekt uygulaması sayesinde çeşitli atıkların su yollarında dağınık olarak biriktiğini ve yağışlarla denize ulaştığını gözlemledik. Şimdi bu atık tutucu ile denize ulaşan atıkların bir kısmının da önüne geçmiş, aynı zamanda toplanan geri dönüştürülebilir atıkları ekonomiye kazandırmış oluyoruz. Kemer halkına en iyi şekilde hizmet etmeye devam edeceğiz.” dedi.

GÜNDE 30 ADET GERİ DÖNÜŞÜM KONTEYNERİ

Konyaaltı Belediyesi, Temizlik İşleri Müdürlüğü bünyesinde kurduğu üretim atölyesi ile bütçe giderinde büyük tasarruf sağlıyor. Belediye, öz kaynaklarla ürettiği konteynerlerden yüzde 50 tasarruf ediyor.

Konyaaltı Belediyesi, ilçedeki evsel atıkların toplanması amacıyla kullanılan çöp ve geri dönüşüm konteynerlerini kendi atölyesinde üretiyor. Belediye, piyasanın yarı fiyatına yaptığı imalat ile bu alandaki giderlerini yüzde 50 oranında azalttı. Ayrıca, çeşitli sebeplerle zarar gören konteynerler de aynı atölyede tamir edilerek yeniden kullanıma sunuluyor.

Atölyede hem Temizlik İşleri Müdürlüğü'nün ihtiyacı olan konteynerler üretiliyor hem de Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü'nün diğer ambalaj atıklarını topladığı konteynerler imal ediliyor. Atölyede tam kapasite çalışıldığında ise günde 30 adet geri dönüşüm konteyneri üretilabiliyor.

Üretim atölyesinde çöp konteyneri, mobil atık getir merkezi, geri dönüşüm kumbaraları gibi temel malzemeleri üreterek, bu alanda bütçede yüzde 50 kar ettiklerini ifade eden Konyaaltı Belediye Başkanı Semih Esen, hasar gören kon-

Konyaaltı Belediye Başkanı
Semih ESEN

teynerleri de onarıp tekrar kullanıma gönderdiklerini söyledi. Yaptıkları üretim ile önemli ölçüde tasarruf sağladıklarını dile getiren Esen, "Amacımız bu alandaki giderleri minimuma indirmektir. Kaynakların ve bütçenin kullanımında en yüksek düzeyde verimliliği esas alıyoruz." dedi.

‘ATIK DÖNÜŞÜM TİMİ’ YILDIRIM SOKAKLARINDA

Yıldırım Belediyesi, geri dönüşüm malzemelerini toplayanlara statü kazandırmak ve toplanan atıkları kayıt altına almak amacı ile bir ilke imza attı. ‘Yıldırım Atık Dönüşüm Timi’ Projesi ile ilk etapta 70 kişi istihdam edildi.

‘Sıfır Atık Projesi’ne tam destek veren Yıldırım Belediyesi, atıkların geri dönüşümü için ‘Yıldırım Atık Dönüşüm Timi’ uygulamasını hayata geçirdi. ‘Yıldırım Atık Dönüşüm Timi’ uygulaması ile sağlık sigortaları ve düzenli gelirleri olmayan geri dönüşüm malzemesi toplayıcılarını istihdam ederek sosyal güvence altına alan Yıldırım Belediyesi, uygulama ile 18 yaş altı çocuk gruplarının çalıştırılmasının önüne geçti.

Uygulama, geri dönüşüm malzemesi toplayanları tek elden kontrol altına alıp denetimlerini de kolaylaştırdı. ‘Yıldırım Atık Dönüşüm Timi’ ile atıkların lisansı olmayan uygunsuz alanlarda depolanmasından dolayı oluşan çevre kirliliğinin de önüne geçilecek. Projeye güvenlik sorunlarının da ortadan kaldırılması amaçlanıyor.

Atıkların geri dönüşümü konusunda birçok yeniliğe imza attıklarını belirten Belediye Başkanı Oktay Yılmaz, “Yıldırım Belediyesi olarak sıfır atık noktasında kalıcı adımlar atıyoruz. Yıldırım’da atık dönüşümde bir ilk olan ‘Yıldırım Atık Dönüşüm Timi’ uygulaması ile ‘çek çek’ diye tabir edilen el arabaları ile atık toplanmasının önüne geçiyoruz. Bu iş ile geçimini sağlayan vatandaşlarımızı da ‘Yıldırım Atık Dönüşüm Timi’ bünyesine alıyoruz. Böylelikle bu hemşehrilerimize araç temin ediyor ve sosyal güvenceli istihdam imkânı sağlamış oluyoruz. Elektrikli atık toplama araçlarımızdaki GPS sistemi ile de araçların takibini yapıyoruz. ‘Yıldırım Atık Dönüşüm Timi’ ile bu işe bir standart getirdiğimiz uygulama sonucunda hem çalışanların hem de vatandaşlarımızın yüzü gülüyor. Yıldırım’da atıklar güvenli bir ortamda dönüşüyor.” dedi.

Yıldırım Belediye Başkanı
Oktay YILMAZ

“ATIĞINI GETİR, PUANINI TOPLA”

Zeytinburnu Belediyesi, Sıfır Atık Projesi kapsamında topladığı binlerce ton atık karşılığında sahipsiz hayvanlar için mama temin ederken atık türlerine göre de vatandaşlara puan kazanıyor.

Zeytinburnu ilçesinin 23 noktasına kağıt, plastik, metal, cam, elektronik atıkları ile bitkisel atık yağlar, kullanılmış piller ve atık floresanların toplanması amacıyla 6 gözlü atık getirme merkezleri kuruldu. Zeytinburnu'ndaki 102 eczane-ye atık ilaç toplama kutusu konulurken, 90 noktaya atık giysi kumbarası, 50 noktaya ise bayat ekmek kumbarası yerleştirildi.

Sıfır Atık Projesi kapsamında Zeytinburnu'ndaki tüm okullar ve kamu kurumlarının iç mekân sıfır atık ekipmanları Zeytinburnu Belediyesince karşılandı. Pazar yerlerindeki atık sebzeler de belediye ekipleri tarafından toplanarak kompost cihazında gübreye dönüştürüldü.

Zeytinburnu Belediyesi yaklaşık 2 yıl önce başlattığı “Atığını Getir, Puanını Topla, Alışverişinde Harca” Projesinin ardından mobil atık kazanç aracı uygulamasını da hayata geçirdi.

İlçede her gün 2 mahalleyi ziyaret eden mobil atık kazanç aracı, artık atıkları vatandaşlardan

ATIĞINI SIFIRLA, DOĞAYI KORU!		
ARAÇ NOKTALARI		
	PAZARTESİ	09:00-13:00 14:00-18:00
	SALI	09:00-13:00 14:00-18:00
	ÇARŞAMBA	09:00-13:00 14:00-18:00
	PERŞEMBE	09:00-13:00 14:00-18:00
	CUMA	09:00-13:00 14:00-18:00
	CUMARTESİ	09:00-13:00 14:00-18:00
SEYİTNİZAM (MEVLANA PARK) ve SÜMER'DE (BİLGİ EVİ YANI) BULUNAN ATIK KAZANÇ NOKTALARIMIZ PAZAR HARİCİ HER GÜN 09.00-18.00 ARASINDA HİZMET VERMEKTEDİR.		
	PAZARTESİ	09:00-13:00 14:00-18:00
	SALI	09:00-13:00 14:00-18:00
	ÇARŞAMBA	09:00-13:00 14:00-18:00
	PERŞEMBE	09:00-13:00 14:00-18:00
	CUMA	09:00-13:00 14:00-18:00
	CUMARTESİ	09:00-13:00 14:00-18:00
	ZERUJ PORT AVİM ÖNÜ ÖZGÜRLÜK PARKI	
	MERKEZFENDİ PARKI ABAY MEYDANI	
	ŞEHİT ER CEM AKGÜN SOK. 15 TEMMUZ MEYDANI	
	ZEYTİNBURNU BELEDİYE ÖNÜ YEŞİLYOL SOK.	
	44. SOKAK 65. SOKAK	
	56. SOKAK ÇİRPİCİ SETÜSTÜ	

direkt alıyor. Vatandaşlar teslim ettikleri atık türlerine göre puan kazanıyor.

Belediye tarafından vatandaşlara dağıtılan “Z” kartlara her atık tesliminde puan yükleniyor. Bu puanlar, ilçedeki anlaşmalı süpermarketlerde yapılan alışverişlerde, askıda mama ve askıda ihtiyaç uygulamalarında kullanılabilir.

Bugüne kadar 11 bin 650 kişiye “Z” kart dağıtan Zeytinburnu Belediyesi, mobil atık kazanç aracı vasıtasıyla 13 ton bitkisel yağ, 173 ton cam, 32 ton elektronik atık, 1 ton floresan, 827 ton kağıt-karton, 369 ton karışık ambalaj, 57 ton metal, 1,5 ton pil, 780 ton plastik atık topladı.

‘BİRLİKTE YÖNETELİM’

Şeffaf yönetim anlayışı belediyemiz için çok önemli ve değerli. Vatandaşımız ile sürekli bir bilgi alışverişi içinde bulunmaya çalışıyoruz.

Kent yaşamında koşturmacı içinde olan kent sakinlerinin bize daha kolay ulaşmaları ve iletişim ağlarımızdaki bürokrasiyi en aza indirmek için çalışıyoruz. Bu sayede “Birlikte Yönetelim” hedefimize ulaşacağımıza inanıyoruz.

Günlük yaşamımızda sürekli hareket halinde olduğumuz için iletişim kanallarının da artık mobil olması kaçınılmaz bir durum. Bu sebeple kendi mobil uygulamamızı hayata geçirdik ve aynı zamanda yeni bir mobil uygulama platformuna dâhil olarak, hem Erbaa’da yaşayan vatandaşlarımıza, hem de Erbaa dışında yaşayan hemşerilerimize yönelik yeni bir hizmet modelini kullanıma sunduk.

Vatandaş yeni uygulamanın çek-gönder modülü sayesinde anlık olarak bize tüm taleplerini iletebiliyor. Uygulama; kullanım kolaylığı sağlaması ve bürokrasiyi azaltması sebebiyle de yediden yetmişe her kesim tarafından tercih ediliyor. Şikâyet gönderimlerinde konum bilgisinin otomatik olarak Belediyemize iletilmesi vatandaşın şikâyet esnasında ayrıca konumu tarif etme yükünü de ortadan kaldırıyor. Şikâyet süreçlerinin uygulama üzerinden takip edilebilmesi de hem vatandaş hem de belediye personeli için büyük kolaylık sağlıyor. Vatandaştan gelen tüm şikâyetler belediyemiz tara-

fında tek panelde toplanıyor. Her şikâyet, içeriğine göre ilgili birime anında sistem üzerinden sevk ediliyor. Birim müdürlüklerine giden tüm şikâyet içerikleri ayrı ayrı raporlanabiliyor. Mobil uygulama sayesinde hangi birime ne kadar şikâyet gelmiş ve ne kadar sürede çözüme ulaştırılmış takip edilebiliyor. Bu raporlar sayesinde birimlerimizin çalışma performanslarını ölçebiliyor ve her geçen gün hizmet kalitemizi daha da artırıyoruz.

Belediye yatırımlarımız ve hizmetlerimiz konusunda vatandaşlarımızın görüş ve önerileri bizim için çok kıymetli. Uygulamanın referandum modülü sayesinde online anket yöntemi kullanılarak vatandaşın anlık katılımı sağlanıyor ve anket sonuçları şeffaf olarak takip edilebiliyor. Aynı zamanda uygulama üzerinden gönderdiğimiz bildirimlerle vatandaşlarımız o güne ait çalışmalardan haberdar olabiliyor. Özellikle su kesintisi, yol çalışması gibi bildirimlerin vatandaşlara önceden ulaşması sayesinde konu ile ilgili önlemler alınabiliyor.

Her belediyenin önemli misyonlarından biri de kenti hem ülke genelinde, hem de uluslararası alanda tanıtmaya gayreti içinde olması. Söz konusu uygulamanın tarihi turistik alan ve coğrafi tescilli mekân modülleri ile de yerli ve yabancı turistlerin Erbaa’mızı tanımasına olanak sağlıyoruz. Erbaa Belediyesi olarak iletişim platformlarındaki yeniliklerle her alanda hizmet kalitemizi artırmaya devam edeceğiz.

HUZURUN VE GÜVENİN DİYARI : ŞEMDİNLİ

Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan Şemdinli ilçemiz tabiat güzelliği bakımından Hakkari ilinin en gözde ilçesidir. Türkiye'nin İran ve Irak'a hudut teşkil eden üçgeninde yer alan şehrimizin yüzölçümü 1452 km² ve rakımı 1450 m'dir.

Uzun yıllar terör saldırılarına maruz kalan ilçemizde belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde birçok aksaklık yaşanmıştır. 2016 yılında bayrağı devir almamız ile beraber ilçemizin çehresini değiştirmek için yola koyulduk, çok çalıştık ve Hamdolsun bu süre zarfında ilçemizi hak ettiği hizmete ulaştırdık.

Yol medeniyettir. Yol hayattır. Bir yerde hayat var olacak ve o yere hizmet götürülecekse evvela ulaşım altyapısının sağlam kurulması gerekmektedir. Biz de Şemdinli Belediyesi olarak öncelikle işe yollarımızdan başladık. 'Asfaltsız hiçbir yol, yolu gitmeyen hiçbir mahalle ve sokagımız kalmayacak' sloganı ile çalışmalarımızı hızlandırdık. 5 ayrı mahallemize bağlı olarak ulaşımı sağlanmayan sokaklarımıza yeni yollar açarak ulaşım sağladık. Asfaltsız mahallelerimizin yollarını asfaltladık. İlçemizin Cumhuriyet

Caddesi başta olmak üzere; birçok caddesinin ve çevre yolunun tamamını statik kaplama ile asfaltlarını tamamladık.

1987 yılında hizmet vermeye başlayan 2 katlı belediye hizmet binamızın yetersiz kalması nedeniyle ilçemize yeni bir belediye hizmet binası kazandırmak için girişimlerde bulun-

duk. Girişimlerimiz sonucu kardeş belediyemiz olan Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin destekleri ile ilçemize yeni bir hizmet binasının yapılması için çalışmalarımıza başladık. Yapımına başladığımız 5 katlı modern hizmet binasının kaba inşaatını 6 ay gibi kısa bir sürede tamamladık. En yakın zamanda yeni hizmet binamızda halkımıza hizmet vermeye başlayacağız. Bu vesile ile Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Sayın Tahir Büyükakın başta olmak üzere, emeği geçen herkese tekrar şükranlarımı sunuyorum.

Kent merkezinde yaşayan ve gürültülü ortamdan uzaklaşmak isteyen ailelerin çocukları ile beraber doğa ile iç içe rahatça vakit geçirebilecekleri bir sosyal donatı alanı oluşturmak için ilçemizin karşısında bulunan Efkar Dağı olarak bilinen alanın Seyir Tepesi'ne kazandırılması çalışmalarına başladık. Restoran, kamelya ve peyzaj çalışmalarını tamamladığımız ve Haziran ayında halkımızın hizmetine sunacağımız Seyir Tepesi bölgemizin en iyi konumuna sahiptir.

Şemdinli Belediyesi olarak, sosyal belediyecilik anlayışıyla Gençlik ve Spor Bakanlığının destekleri ile 1 adet yarı olimpik yüzme havuzunu ilçemize kazandırdık. En kısa zamanda halkımı-

zın kullanımına sunacağımız çok amaçlı yarı olimpik yüzme havuzunun bulunduğu alanda ayrıca hamam ve spor salonu da yer almaktadır.

Sporun ve sporcunun dostu Şemdinli Belediyesi olarak, girişimlerimiz sonucu Spor Toto Teşkilat Başkanlığının destekleri ile 1 adet kapalı halı saha da yine ilçemize kazandırılmış ve halkımızın hizmetine sunulmuştur.

İnsan sağlığı ve beslenmesinde önemli bir yere sahip olan et ve et ürünlerine olan talep, ilçemizde de giderek artmaktadır. Nüfusun giderek artış gösterdiği şehrimizde de sağlıklı ve dengeli beslenmenin sağlanabilmesi için kırmızı et ve et ürünleri tüketimi büyük önem taşımaktadır. Vatandaşlarımıza hijyenik şartlarda gıda güvenliğine uygun kaliteli et ve et ürünleri sunmak amacıyla, ilçemize DAP destekli Küçük Kasiteli Modüller Kesimhane kazandırdık ve halkımızın hizmetine sunduk.

Şemdinli Belediyesi olarak çalışmalarımız her alanda devam etmektedir. Bu kapsamda çarpık yapılaşmanın önüne geçmek amacıyla ilçemizde ilk defa kapsamlı bir imar planı çalışması yaptık. Görevi devir aldığımız günden itibaren, ilçemiz sınırları içerisinde ikamet eden yaşlı ve dar gelirli birçok haneye günde iki öğün sıcak yemek hazırlanarak, personellerimizce evlerinde servis edilmektedir. Ayrıca dar gelirli ailelere yönelik sosyal destek, öğrencilere ise ulaşım bedeli desteği sağlanmaktadır. Bunların yanı sıra ilçemize birçok yeni yapı kazandırılmış ve ıslah çalışmaları yapılmış ayrıca ihtiyaç sahiplerine de destek sağlanmıştır.

Halkımızın teveccühü ile göreve başladığımız günden itibaren, vatandaşımız ile her zaman iç içe olup, öneri ve taleplerini en kısa sürede cevaplama gayreti içerisindeyiz. İman ve vatan sevgisinin birleştiği Şemdinli ilçemizde artık huzur var, güven var, hizmet var. Bu vesileyle; Bal diyarı Şemdinlimize, huzurun ve güvenin diyarı Şemdinlimize herkesi davet ediyoruz. Bir doğa harikası olan şehrimize gelin, görün ve yaşayın. Misafirperverliğin kenti olan Şemdinli, sizleri misafir etmekten onur duyacaktır.

“DAL KESİLMEYECEK, KÖŞK KAYDIRILACAK”

Yürüyen Köşk’ün Hikayesi

Atatürk, 21 Ağustos 1929 tarihinde İstanbul'dan Bursa'ya gitmek üzere yola çıkar. Ertuğrul yatıyla Yalova açıklarından geçerken sahilde gördüğü ulu çınar O'nu çok etkiler. Tekneyle kıyıya çıkıp ağacın gölgesinde oturan Atatürk, çınarın yanına kendisi için küçük bir ev yapılmasını ister. Ahşap, iki katlı bu ev 22 günde yapılarak 12 Eylül 1929'da tamamlanır.

Tam bir yıl sonra 1930 yılının yaz aylarında Atatürk Millet Çiftliği'ndeki köşküne gelir. Köşkün hemen yanındaki ulu çınar ağacının dallarını kesmeye çalışan bir bahçıvan ile karşılaşır. Hemen bahçıvanı yanına çağırarak bunun nedenini sorar. Ağacın dallarının binanın çatısına ve duvarına dayandığını öğrenen Atatürk o meşhur emrini verir: **“Dal kesilmeyecek, Köşk kaydırılacak!”**

Bu emir üzerine 8 Ağustos 1930 tarihinde İstanbul Fen İşleri Yollar ve Köprüler Şubesinden gelen mimar ve mühendis ekipler tarafından başlatılan çalışma ile köşkün etrafı temel seviyesine kadar kazılır ve temelin altına tramvay rayları yerleştirilir. Güzel ve sıcak bir yaz akşamında Mustafa Kemal Atatürk ile birlikte, kardeşi Makbule Atadan, Vali Vekili Muhittin Bey, Emanet Fen Müdürü Ziya Bey ve Cumhuriyet Gazetesi Baş Muhabiri Yunus Nadi nezaretinde öncelikle köşkün teras bölümü, geri kalan iki gün içinde de ana binanın raylar üzerinde yürütülmesi işlemi tamamlanır ve bina 4.80 m kadar doğuya kaydırılır.

Bu olağanüstü ve riskli iş 10 Ağustos 1930 tarihinde tamamlanır ve ulu çınar ağacı kesilmekten köşk de yıkılmaktan kurtulur. Çevre bilinçlenmesi konusunda bir ilk teşkil eden bu olaydan sonra yapının adı "Yürüyen Köşk" olur. Mustafa Kemal Atatürk, dönemin önemli Türk ve yabancı devlet adamlarını burada ağırlamış, Türkiye'nin siyasi ve toplumsal tarihine yön verecek önemli kararlarını yine bu köşkte almıştır. Atatürk köşke 1930-1937 yılları arasında aralıklarla gelip gitmiştir.

Yürüyen Köşk kare planlı, ahşap karkas bir yapıdır. Etrafı sütunlarla

çevrilidir. Giriş kapısı doğuda bulunan köşkün giriş katında küçük bir oda, oturma odası, tuvalet-duş ve kristal camlarla kaplı deniz manzaralı toplantı salonu bulunmaktadır. Giriş kapısının sağından ahşap merdivenlerle çıkılan üst katta küçük bir sofaya açılan dinlenme odası, yatak odası, tuvalet - banyo mevcut olup, kuzey yönünde kısa bir koridorun sonunda terasa çıkan bir kapı bulunmaktadır. Köşte Atatürk' ün isteğiyle mutfak yapılmamıştır.

Köşk, Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.07.1980 gün ve 12238 sayılı kararı ile korunması

gereklili Kültür ve Tabiat Varlıkları arasında sayılmış ve tescilli yapılmıştır. Köşkün yürütülmesine sebep olan tescilli Çınar Ağacı hakkında 2015 yılında hazırlanan rapor neticesinde Doğu Çınarı (*Plantanus Orientalis*) türündeki ağaç 390 yaşında ve sağlıklı olarak raporlanmıştır.

2006 yılında restorasyonu yapılarak halkın ziyaretine açılan köşk; bugün Yalova'nın en gözde mekânı durumundadır. Köşkü yılda yaklaşık 50 bin kişi ziyaret etmektedir.

BELEDİYE HİZMETLERİNDE İNSAN HAKLARI

Av. Zeliha MERCİMEK
Hukuk İşleri Müdürü / TBB

Genel olarak insan hakları, hiçbir ayırım gözetmeksizin doğuştan var olan, devredilmez, vazgeçilmez haklar olarak tanımlanmaktadır.

Anayasamız bu hakların korunması ve kullanılmasına ilişkin hükümler getirmiş, Türkiye Cumhuriyetinin niteliklerini sayarken adalet anlayışına, insan haklarına saygılı oluşuna da vurgu yapmıştır.

Bu haklardan bazıları dolaylı, bazıları ise doğrudan belediyelerin görev ve sorumluluk alanlarıyla ilgilidir. Örneğin;

- Yerleşme ve seyahat hürriyetini, hemşehri hukuku, konut, adres ve numaralama, içme ve kullanma suyu, toplu taşıma hizmetlerinden,
- Mülkiyet hakkını, imar, planlama, kamulaştırma, borç ödeme kabiliyetinden,
- Ailenin korunması ve çocuk haklarını, nikâh, sosyal hizmet ve yardım, gençlik ve spor, öğrenci yurtları, meslek edindirme kursları ve zabıta hizmetinden,
- Eğitim ve öğrenim hakkını, gençlere yönelik hizmetler, sosyal etkinlik merkezleri veya devlet okullarına yardım hizmetlerinden,
- Kıyılardan yararlanmayı planlamadan, çevre ve çevre sağlığından,
- Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunmasını, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ile tarım ve hayvancılığa yönelik hizmetlerden,
- Çalışma hürriyeti, dinlenme hakkı, sendika kurma hakkı, toplu iş sözleşmesi, grev hakkı, ücrette adaletin sağlanması, kamu hizmetlerine girme hakkını, belediye teşkilatı, personel mevzuatı, sosyal denge sözleşmesi, toplu iş sözleşmelerinden,
- Sağlık, çevre ve konut, gençlik ve spor haklarını; planlama, konut, park ve yeşil alanlar, gençlik ve spor görevlerinden

ayrı düşünmek mümkün değildir.

Dolayısıyla belediyeler olarak mahalli müşterek nitelikteki hizmetleri yerine getirirken esasında kişi hak ve hürriyetlerine olumlu/olumsuz yönde etki edildiğinin farkında olunması gerekmektedir.

Bu konu üzerine düşünen ve çalışmalarını belli ilkelere göre yürüten pek çok belediye bulunmaktadır.

İskoçya'nın Aberdeen kenti Kent Konseyi'nin hazırladığı İnsan Haklarına İlişkin En İyi Uygulamalar Rehberinde¹ bir şikâyet veya belediye

uygulamalarının aşağıdaki sorularla insan hakları temelinde değerlendirilmesi öngörülmektedir:

Adım	Soru	Açıklama
1	Bir kurban veya potansiyel kurban var mı?	Politikamızın uygulanmasından olumsuz etkilenme olasılığı olan kişiler kimler?
2	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi temelinde bu politikamızla ilişkilendirilebilecek haklar var mı?	Soruya hayır yanıtı veriliyorsa değerlendirme burada bırakılabilir. Cevap evet ise, bir sonraki adımlara geçiniz.
3	Yasal yetkilerim sınırında mı hareket ediyorum?	Ulusal mevzuatta bu politikamızın referans alacağı yasalar ve diğer düzenlemeler var mı?
4	Meşru bir amacım var mı?	İlgili kanunlarda bu türden yerel yönetim müdahaleleri meşru kınıyor mu?
5	Hakkaniyetli davranıyor muyum?	Bu politika demokratik bir toplum için bir gereklilik mi? Bunu gerekli kılan bir toplumsal ihtiyaç mevcut mu? Politikanın uygulaması için gerek ve yeter koşullar bulunmakta mı? Politikanın kapsamı onu meşru kılan amaç ile orantılı mı?

Belediyelerimiz de Anayasada ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yer alan hakları gözeterek buna benzer geliştirecekleri başka sorularla kendi değerlendirmelerini yapabilirler. Bu yolla hizmetlerin mümkün olan en yüksek seviyede insan haklarına saygılı şekilde yerine getirilmesini sağlayabilirler. Bunun yanında kamunun, bu hakların kullanımını kolaylaştırıcı olmak gibi sorumluluklarının da göz ardı edilmemesi gerekir.

Gelişmiş demokrasilerde insan hakları, yalnızca idarelerin takdirine bırakılmamış, bu hakları koruyan mekanizmalar da kurulmuştur.

Ülkemizde de idareye başvuru, dilekçe veya bilgi edinme hakkı, yargı denetimi veya yetkili makamlara başvurma gibi süreçler ve yetkilendirilmiş otoriteler bulunmaktadır. Bu yolla muhtemel hak ihlallerinin önlenmesi, önlenememişse zararlarının giderilmesi, idarenin de yaptığı yanlışlıklarla bir daha tekrarlamaması amaçlanmaktadır. Nihai hedef, vatandaşların haklarına saygı gösterilmesi, korunması, kullanılmasına imkân sağlanmasıdır.

1) Akay, Hale; Yerel Yönetimler İçin İnsan Hakları Temelli Yaklaşım: Kavramsal Çerçeve ve En İyi Uygulama Örnekleri http://turkiyeavrupavakfi.org/wp-content/uploads/2016/10/Matra_Kitap2.pdf

Aşağıda bunlardan Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ve belediyeleri ilgilendiren bazı kararları ile Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurular ve bazı kararlara yer verilmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumuna Başvuru

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu ile kurulan Kurumun görevi; idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak şeklinde ifade edilmektedir.

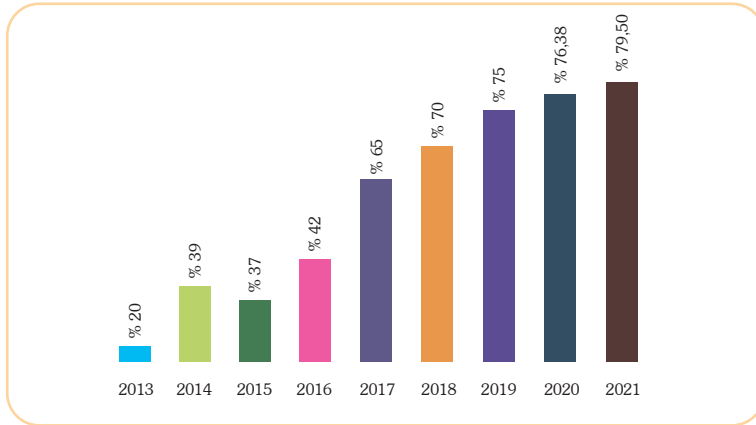
Bu çerçevede kamu tüzel kişiliğini haiz belediyelerin hizmetlerinden yararlananlar veya belediye personeli de kuruma başvuru yapabilecekler arasındadır. Kurumun 2021 yılı faaliyet raporuna göre mahalli idareler, hakkında en çok başvuru yapılan idareler listesinde ikinci sıradadır.

Tablo 1: 2021 Yılı Şikayet Başvurularının İdarelere Göre Dağılımı

İdarenin Adı	Sayı	Yüzde %
Adalet Bakanlığı	2.568	13,63
Mahalli İdareler	2.457	13,04

Kurum kararları tavsiye mahiyetinde olmakla birlikte ihtilafların yargı önüne taşınmasından önce uzlaşma imkânı sunması bakımından önem arz etmektedir. Kurumun 2021 yılı faaliyet raporunda da görüleceği üzere kararlara uyma oranları yıllar itibarıyla sürekli bir artış göstermektedir.

Şekil 1: Yıllar İtibarıyla tavsiye Kararlarına Uyma Oranları

Örnek Kararlar:

1. Belediyenin sadece kadınlara tahsisli toplu taşıma uygulamasının ayrımcılık yasağını ihlal ettiği gerekçesiyle kaldırılması talepli başvuruda ret kararı verilmiştir².
2. Engelli olması nedeniyle sahip olduğu ücretsiz seyahat kartının, özel toplu taşıma araçlarında kullanılmasının sağlanması talep edilmiştir. Kararda, düzenleme için Bakanlığa, ücretsiz seyahat kartının kullanılabilceği

araçların belirli saat aralıklarında sefer yapmasının sağlanması hususunda ilgili belediyeye tavsiyede bulunulmuştur³.

3. Uzun süreden beri açılmayan görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavı yapılması talepli başvuruda; görevlendirme yapma veya sınavın açılmasına karar verilmesi hususlarında idarenin takdir yetkisi bulunmakla birlikte, söz konusu takdir yetkisini kamu yararı ve hizmet gereği ile hukuka uygunluk ilkelerine uygun kullandığına dair bir bilgi ve belge sunulmadığı, geçici ve istisnai olarak başvurulacak bir yol olan görevlendirmenin sürekli hale getirilerek uzun süredir uygulandığı, bu nedenlerle kariyer ve liyakat ilkelerine aykırı olarak memurların sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkânının kısıtlanması sonucunu doğuran görevde yükselme sınavı açılma talebinin reddi işleminin idarenin planlanan bir görevde yükselme sınavının bulunmadığı açıklaması da dikkate alınarak hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu gerekçesiyle belediyeye sınavın açılması tavsiyesinde bulunulmuştur⁴.
4. İndirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulanması için gerekli şartlara haiz olduğundan bahisle emlak vergisi muafiyetinden yararlanma başvurusunun kabulünü ve 2021 yılı için adına tahakkuk ettirilen emlak vergisinin silinmesi amaçlı yapılan başvuruda belediyeye tavsiyede bulunulmuştur⁵.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna Başvuru

İnsan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken

2) 24/07/2018 tarihli ve 2017/16167 Başvuru Nolu

3) 12/02/2021 tarihli ve 2020/94713 Başvuru Nolu

4) 28/02/2019 tarihli ve 2018/11000 Başvuru Nolu

5) 05/08/2021 tarihli ve 2021/3715 Başvuru Nolu

tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere 6701 sayılı Kanunla Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu kurulmuştur.

Kurumun görev alanına giren ayrımcılık yasağının kapsamına ulaşım, sosyal yardım, spor, kültür, turizm ve benzeri hizmetler de girmektedir ki söz konusu hizmetler, belediyelerin zorunlu görevleri arasındadır. Yine, işle ilgili süreçlerin hiçbirinde ayrımcılık yapılamayacağı; bu yasağın iş ilanı, işyeri, çalışma şartları, meslekte yükselme ve mesleki hiyerarşinin tüm düzeylerine erişim, hizmet içi eğitim, sosyal menfaatler ve benzeri hususları da kapsayacağı ve işyerinde yıldırmanın (mobing) bir ayrımcılık türü olduğuna ilişkin düzenlemeler, bazıları binlerce çalışanı olan belediyeleri (ve şirketlerini) doğrudan ilgilendirmektedir. Kamu taşınmazlarının satılmasında veya kiralanmasında ayrımcılık yasağı da bu kapsamdadır.

Kuruma ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi başvurabilir. Bu kapsamda belediye hizmetlerinden yararlananlar veya belediye/şirket çalışanlarının da başvurma hakkı bulunmaktadır.

Kurumun müeyyide yetkisi bulunmaktadır.

Örnek Kararlar:

1. Öğrenci ulaşım kartına hak sahipliği için 26 yaşını doldurmuş bireylerden SGK kaydının olmaması şartının aranmasına ilişkin başvuruda Kurul, “yaş” temelinde ayrımcılık yasağı ihlali yapılmadığına karar vermiştir⁶.
2. İlgili, 6 yıldır sözleşmeli personel olarak görev yaptığını; kadro ihtiyacı bulunmadığından sözleşmesinin feshedildiğini; asıl sebebin hamileliği olduğunu; fesih bildirimine karşı hukuki süreç başlatmasının ardından çalışmaya devam etse de önceki görev yeri olan merkezden uzak iki mahalleye iş tanımı dışındaki bir görev için görevlendirmesinin yapıldığını; süt izinlerini verimli şekilde kullanamadığını, kendisine iş yerinde yıldırma yapıldığını iddia ederek başvuruda bulunmuştur.
3. Farklı partiye oy veren mahalleye toplu taşıma hizmeti sağlanmamasında, felsefi ve siyasi temelde

6) 2020/1091 Başvuru, 2020/270 Karar No

7) 2020/1065 Başvuru, 2020/267 Karar no

ayrımcılık yasağı ihlali yapıldığına ve para cezasına karar verilmiştir⁸.

Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru

Yargı yollarının tüketilmesinden sonra Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru imkânı tanınması, insan haklarına dayalı yönetim sistemini hayata geçirmeye katkı sunan önemli süreçlerden biridir.

Bireysel başvurular, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvurulardır⁹.

Sözleşmede yer alan insan haklarına saygı yükümlülüğü, yaşam hakkı, özel ve aile hayatına saygı hakkı, evlenme hakkı, etkili başvuru hakkı, ayrımcılık yasağı, hakları kötüye kullanma yasağı gibi maddeler, belediyelerin görev ve hizmetleri ile yakından ilgilidir. Yine Sözleşmenin 1 nolu ek protokolündeki mülkiyetin korunması ve eğitim hakkı, 12 nolu ek protokoldeki ayrımcılığın genel olarak yasaklanması başlıkları da mahalli müşterek nitelikli hizmet sunumunda dikkate alınması gereken hususlardır.

Örnek Kararlar:

1. Yolda bulunan çukurun kapatılmaması veya uyarı işareti konulmaması nedeniyle yaşanan kaza sonucu

araç hasarı ve yaralanmaya konu başvuruda Yüksek Mahkeme, bazı başvuru sahipleri bakımından kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir¹⁰.

2. Kamulaştırma amacı (yol genişletme) doğrultusunda kullanılmayan taşınmazın iade edilmesine yönelik açılan davanın reddedilmesi üzerine yapılan başvuruda mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir¹¹.
3. Görevde yükselme sınavını kazanan memurun müdürlük kadrosuna atanma isteği belediyesince reddedilmiştir. Memur yargı süreci sonrasında önce (x) müdürlüğüne, 6 gün sonra (y) müdürlüğüne atanmıştır. Yeniden dava sürecinden sonra geçici olarak başkan danışmanı olarak görevlendirilmiştir. İşlemin iptaline ilişkin karar istinafa götürülmüş, yönetici pozisyonunda yer alan personelin atanması hususunda belediye başkanlarına tanınan takdir yetkisinin daha geniş olduğu gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı kaldırılmıştır. Bireysel başvuru üzerine Yüksek Mahkeme; keyfiliğe yol açan ve hiçbir gereklik ortaya konulmadan tesis edilen işlemler, işlemin muhataplarının temel haklarına ağır bir müdahale olarak kabul edilebilir açıklamasına da yer vererek özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir¹².

8) 2020/397 Başvuru, 2020/193 Karar No

9) <https://www.anayasa.gov.tr/tr/bireysel-basvuru/>

10) 7/10/2021 tarihli ve 2018/35626 Başvuru No

11) 18/1/2022 tarihli ve 2019/4794 Başvuru No

12) 20/10/2021 tarihli ve 2018/11772 Başvuru No

İnsan Hakları Eylem Planı (2021/2023)

Ülkemiz, haklara saygı duyulması, kullandırılması ve bu hakların korunması için öngörülen mekanizmalara ilave olarak İnsan Hakları Eylem Planını (2021/2023)¹³ açıklamış ve uygulama takvimi öngörmüştür. 2021/9 sayılı Cumhurbaşkanı Genelgesi ile de İnsan Hakları Eylem Planı'nın uygulanması sürecinde tüm bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının, görev ve sorumluluklarını Uygulama Takvimi çerçevesinde hassasiyetle yerine getirmesi gereği vurgulanmıştır.

Planın amaçları arasında yer alan hukuki öngörülebilirlik ve şeffaflık, mülkiyet hakkının daha etkin korunması ile kırılgan kesimlerin korunması ve toplumsal refahın güçlendirilmesi başlıkları, belediyeler için özellikle dikkat çekicidir. Bu başlıkları, meclis ve encümen kararlarının aleniyeti, kamulaştırma, imar ve planlama, borçların öden(me)mesi, yaşlı, düşkün, muhtaç, kadın, çocuk, engelli gibi toplum kesimlerine yönelik hizmetlerimizle kolaylıkla irtibatlandırabiliriz.

HEDEF 7.1

Kamulaştırma Uygulamalarından Kaynaklı Mülkiyet Hakkı İhlallerinin Önlenmesi

Faaliyetler

1. Mülkiyet hakkının etkili bir şekilde korunması amacıyla acele kamulaştırmaya ilişkin hükümleri de içerecek şekilde Kamulaştırma Kanunu ve ilgili diğer mevzuat gözden geçirilecektir.
2. Kamulaştırma bedelinin ödenmesinde gecikilmesi halinde uygulanacak faizin hesaplanmasında tüketici fiyat endeksindeki değişimlerin dikkate alınması sağlanacaktır.
3. Kamulaştırmada "kamu yararı" kararının açık, öngörülebilir ve anlaşılabilir bir şekilde verilmesine yönelik tedbirler alınacaktır.
4. Kamulaştırmaz el atma gibi mülkiyet hakkına yönelik mevzuat ya da uygulamadan kaynaklı müdahalelere karşı valilikler nezdinde idari bir başvuru yolu getirilecek ve kusuru bulunan kamu görevlilerine idari yaptırım uygulanacaktır.
5. Kamulaştırmaz el atma eylemlerinden kaynaklı davaların öncelikle görülmesi ve malikin uğradığı zararların en hızlı şekilde ve gecikmeksizin tazmini sağlanacak, bu davalarda yargılama harç ve giderleri ile vekâlet ücretinin ilgili idareye yükletilmesine ilişkin düzenleme yapılacaktır.
6. Kamulaştırmalarda bedel takdir edilirken, taşınmaz kültür varlığının enderlik ve sanat değeri de dikkate alınacaktır.

HEDEF 7.5

İmar Uygulamalarından Kaynaklı Mülkiyet Hakkı İhlallerinin Önlenmesi

Faaliyetler

1. Düzenleme ortaklık payı ve bedelsiz terk uygulamaları bakımından şeffaflık, hesap verilebilirlik ve objektiflik ilkeleri çerçevesinde uygulama birliği sağlanacaktır.
2. İmar planı izleme ve denetleme sistemi oluşturulacak ve böylelikle parselasyon işlemlerine ilişkin İmar Kanunu'nun 18'inci maddesi uygulamasından kaynaklı olarak vatandaşların yaşadığı mağduriyetler giderilecektir.
3. Hukuki öngörülebilirlik ve belirliliğin güçlendirilmesi için imar planlarındaki değişikliklerden kaynaklı uygulamada yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla gerekli tedbirler alınacaktır.
4. İmar planlarında, kamu hizmetine tahsis amacıyla mülkiyet hakkına getirilen sınırlandırmalar ile hukuki el atmadan kaynaklı mağduriyetler giderilecektir.

13) https://insanhaklarieylemplani.adalet.gov.tr/resimler/%C4%B0nsan_Haklar%C4%B1_Eylem_Plan%C4%B1_ve_Uygulama_Takvimi.pdf (erişim tarihi 13.04.2022)

Plandaki faaliyetler konusunda belediyelere sorumlu kuruluş olarak bir görev verilmemektir. Bununla birlikte faaliyetlerin hayata geçirilmesi belediye hizmetlerini, belediyelerin tavır ve tutumlarını da etkileyecektir. Bu bakımdan belediye yönetimlerinin söz konusu Eylem Planını inceleyip hazırlık yapmaları önem arz etmektedir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği için hazırlanan İnsan Haklarının Desteklenmesi ve Korunmasında Yerel Yönetimlerin Rolü Hakkındaki Araştırma Temelli Rapor'da¹⁴ yerel yönetimlerin 'haklara saygı gösterme', 'hakları koruma', 'hakların kullanılmasını sağlama' şeklindeki görevlerinden söz edilmiştir.

Bu kapsamda sosyal yardımları yaparken kişilerin onurunun zedelenmemesi, kamulaştırmaz el atma yoluyla mülkiyet hakkının kısıtlanmaması, kamuya ait alanların planlanmasında malikler arasında adaletin gözetilmesi, plan değişikliklerinin sağlıklı çevrede yaşama hakkını zedelememesi, yasal olmayan menfaatlara kapı açılmaması veya başkalarının haklarına zarar verilmemesi, yeterli imar denetimi sağlayarak kaçak yapılaşmanın önlenmesi, ücret alma yetkisinin kullanımında dikkatli olunması, kamusal alanların engellilerin hareket kabiliyetini arttıracak şekilde düzenlenmesi, belediye internet sitesinin görme engellilerin kullanabileceği hale getirilmesi, öğrencilerin eğitime erişimlerini kolaylaştıracak kurslar açılması, işe alım süreçlerinin şeffaf yürütülmesi, işlemlerde yargı merciinin gösterilmesi, iş yaptırılan kişilerin / personelin parasal haklarının zamanında ödenmesi, personelin maddi ve manevi varlığının geliştirilmesinin bir aracı olarak görevde yükselme sınavlarının zamanında açılması, vergi-harç muafiyetinin tam olarak uygulanması gibi hassasiyetler amaca hizmet edecek örneklerdir.

Sonuç olarak mahalli idareler, Devlet teşkilatının bir parçası olmaları hasebiyle bütün iş ve işlemlerinde adalet ve insan haklarına saygılı olmayı soyut birer kavram olmaktan çıkaracak yönetim anlayışı ile hizmet üretmek durumundadır. Esas olan; genellikle daha maliyetli yetkili otorite kararlarından sonra harekete geçmek değil, adalet ve insan haklarına saygılı yönetim anlayışını içselleştirmek ve herhangi bir otorite kararına ihtiyaç olmaksızın uygulamaya geçirmektir.

14) Human Rights Council (2015) Research-based report on the role of local government in the promotion and protection of human rights, s. 21-27. <https://www.bdsfrance.org/wpcontent/uploads/2016/07/Local-Gov-Report.pdf>, Erişim Tarihi: 03.05.2018

BİRLEŞİK KRALLIK-TÜRKİYE YEŞİL FİNANSMAN KONFERANSI

Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı Fatma Şahin, Birleşik Krallık ve Türkiye iş birliğinde 17 Mart'ta Londra'da düzenlenen, çevreye hassas ekonomik bir model öneren "Birleşik Krallık-Türkiye Yeşil Finansman Konferansı"nda konuştu.

"Çocuklar ölmesin, insanlar göç etmesin, insanlar yaşasın diye bir aradayız."

Konuşmasında yeşil dönüşüm, göç, yerel kalkınma ve yeşil finansman gibi konulara temas eden Başkan Şahin, Türkiye ve İngiltere arasında geliştirilecek iş birliklerinin önemi- ne vurgu yaptı. Dünyada yaşanan savaş, iklim krizi, çevre kirliliği gibi sorunlara dikkat çeken Şahin, "Yeşil güç için, daha temiz bir dünya için bir aradayız. Çocuklar ölmesin, insanlar göç etmesin, insanlar yaşasın diye bugün bir aradayız." dedi.

"Kendi şehrimizle ilgili, kendi ülkemizle ilgili iddiamız, hedefimiz var."

Yakın zamanda Gaziantep'in yeşil şehir ve şampiyon şehir seçildiğini aktaran Şahin, "Biz bu işleri "yeşil şehir", "şampiyon şehir" olalım diye yapmıyoruz. Yeni nesil bir kalkınma var. Artık kalkınma yerelde başlıyor. Demokrasi yerelde başlıyor ve şehirler yarışıyor. Büyük bir rekabet var. Kim bilgiyi bulup iyi bir şekilde yönetirse en güçlü odur. Bilgi güçtür iktidar yapar. Bütün medeniyet tarihinde bilgiyi elinde tutanlar dünyanın da sözünü söyler. O yüzden kendi şehrimizle ilgili, kendi ülkemizle ilgili iddiamız, hedefimiz var. Sayın Cumhurbaşkanımızın yerel yönetimler manifestosunda beyan ettikleri başlıkları çalışıyoruz. Akıllı şehirler, sağlıklı şehirler, değer katan şehirler, marka şehirler... Her bir başlık bizim görev alanımız. Bir taraftan bunları yapmaya çalışırken bir taraftan da dibimizde koca bir savaş var. Eğer bugün birçok ülkenin yapmış olduğunu yapsaydık yaklaşık 500 bin kişinin Ege ve Akdeniz'de öldüğü haberini dünya duymuş olacaktı." ifadelerini kullandı.

"İki ülke arasında güçlü bir irade ve iklim oluştu."

Gaziantep'te göç, temiz enerji, eğitim, şehir ekonomisi, turizm alanında yapılan gelişmeleri de paylaştı Şahin, "Biz bir model oluşturduk; Gaziantep modeli. Birlikte yaşam modeli. Öldürme yaşat modeli. Bu kolay bir şey değil. Bir taraftan toplumun sizden beklentilerini vereceksiniz bir taraftan da bu büyük sorunu çözmek için yerel gücünüzle çalışacaksınız." dedi.

Yeşil sanayiye dönüşüm sürecini hızlandırmak için iki ülke arasında güçlü bir irade ve iklim oluştuğunu kaydeden Şahin, "Herkes için farkında ve herkes bu alana çalıştığı zaman kim kazanacak? Dünya kazanacak, insanlık kazanacak, şehirler kazanacak." şeklinde konuştu.

Başkan Fatma Şahin'in gününbirlik olarak gittiği Londra'da yapılan konferansta; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakan Yardımcısı Mehmet Emin Birpınar, COP 26 Başkanı Alok Sharma, İngiltere'nin Uluslararası Ticaretinden Sorumlu Devlet Bakanı Anne-Marie Trevelyan, çok sayıda kamu, özel sektör temsilcileri ile yerel yönetim temsilcileri de yer aldı.

KİRAYA VERİLEN BELEDİYE TAŞINMAZLARININ TAHLİYESİ

Serap EKER

Avukat / Hukuk İşleri Müdürlüğü / TBB

Belediyeler taşınmazlarını 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci ve 34'üncü maddeleri ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında ihale ile kiraya verebilmektedir.

Bu şekilde kiraya verilen belediye taşınmazlarında sözleşme süresinin bitmesi halinde tahliyenin, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre mi yoksa 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre mi yapılması gerektiği hakkında uygulamada bazı tereddütler yaşanmaktadır.

Bu yazıda mevzuat ve yargı kararları incelenerek uygulamada karşılaşılan sorunlara değinilecektir.

5393 Sayılı Kanun Hükümleri

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesinde taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralınmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek belediye meclislerinin görev ve yetkileri arasında, 34'üncü maddesinde ise taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralınmasına karar vermek belediye encümeninin görevleri arasında sayılmaktadır.

Aynı Kanun'un 15'inci maddesinde ise "Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır." hükmüne yer verilmiştir.

5393 sayılı Kanun'a baktığımızda belediyelerde kiralama karar veren organlar ve bu organların kira süresine göre nasıl yetkilendirildiğinden bahsedilmiş, tahliyeyi de içerecek şekilde diğer hususlarda 2886 sayılı Kanun'a atfı yapılmıştır.

2886 Sayılı Kanun Hükümleri

2886 sayılı Kanun'un 1'inci maddesine göre belediyelerin kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülmektedir.

Kanun'un 4'üncü maddesinde kira; Taşınır ve taşınmaz malların ve hakların kiralınmasını veya kiraya verilmesi, ihale; Bu Kanunda yazılı usul ve şartlarla, işin istekliler arasından seçilecek birisi üzerine bırakıldığını gösteren ve yetkili mercilerin onayı ile tamamlanan sözleşmeden önceki işlemler olarak tanımlanmış, Kanun'un devamı maddelerinde ihale aşamalarını içeren hükümlere de yer verilmiştir.

Kanun'un 53'üncü maddesinde ise bütün ihalelerin bir sözleşmeye bağlanacağı düzenlenmiştir.

Buna göre, 2886 sayılı Kanun'a göre yapılacak ihalelerde ihale süreci "onay belgesi" ile başlamakta, ihalenin

karara bağlanıp onaylanması ve sözleşme yapılmasıyla veya ihalenin yapılmamasıyla sonuçlanmaktadır.

2886 sayılı Kanun'un 64'üncü maddesinde kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresinin, on yıldan çok olamayacağı, turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesinin mümkün olduğu, üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedelinin her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edileceği belirtilmektedir.

Kanun'un 75'inci maddesinin üçüncü fıkrasında kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edileceği, aksi halde ecrimisil alınacağı, dördüncü fıkrasında işgal edilen taşınmaz malın, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek idareye teslim edileceği düzenlenmiştir.

Bu hükümlere istinaden sözleşme süresi sona eren taşınmazların mülki amir vasıtasıyla tahliyesi sağlanmaktadır. Esasen Sayıştay raporlarında da süresi sona eren taşınmazların tahliyesi ile yeniden ihalesinin yapılması yer almaktadır.

6098 Sayılı Kanun Hükümleri

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 1'inci maddesinde "Sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur.", 299'uncü maddesinde ise "Kira sözleşmesi, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir" hükümleri yer almaktadır.

Kanun'un 339'uncü maddesinde konut ve çatılı işyeri kiralarna ilişkin hükümlerin, bunlarla birlikte kullanımı kiracıya bırakılan eşya hakkında da uygulanacağı, ancak bu hükümlerin, niteliği gereği geçici kullanıma özgülenmiş taşınmazların altı ay ve daha kısa süreyle kiralınmalarında uygulanmayacağı, kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de bu hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre kamu kurum ve kuruluşlarının ihale usulü ile kiralanan konut ve çatılı işyerleri ile birlikte kiracının kullanımına bırakılan eşyalar için 6098 sayılı Kanun'un uygulanacağı anlaşılmaktadır.

Nitekim 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un geçici 2'nci maddesinde "Kiracının Türk Tica-

ret Kanununda tacir olarak sayılan kişiler ile özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişileri olduğu işyeri kiralalarında, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 323, 325, 331, 340, 342, 343, 344, 346 ve 354'üncü maddeleri 1/7/2012 tarihinden itibaren 8 yıl süreyle uygulanmaz. Bu halde, kira sözleşmelerinde bu maddelerde belirtilmiş olan konulara ilişkin olarak sözleşme serbestisi gereği kira sözleşmesi hükümleri tatbik olunur. Kira sözleşmelerinde hüküm olmayan hallerde mülga Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Bu fıkrayı ihdas eden Kanunla değiştirilen 6098 sayılı Kanun'un 344'üncü maddesindeki tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara göre değişim oranının esas alınacağına ilişkin hüküm, birinci fıkra kapsamında olan kira sözleşmeleri ile akdedilmiş diğer kira sözleşmelerinin yenilenmesinde uygulanır." hükmü yer almaktadır. Bu hüküm belediye taşınmazlarına da uygulanmaktadır.

6098 sayılı Kanun'un 347'nci maddesinde ise konut ve çatılı işyeri kiralalarında kiracının, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az onbeş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşmenin aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılacağı, belirsiz süreli kira sözleşmelerinde, kiracının her zaman, kiraya verenin ise kiranın başlangıcından on yıl geçtikten sonra, genel hükümlere göre fesih bildirimleriyle sözleşmeyi sona erdirebilecekleri, genel hükümlere göre fesih hakkının kullanılabileceği durumlarda, kiraya veren veya kiracının sözleşmeyi sona erdirebileceği, 350'nci maddede gereksinim, yeniden inşa ve imar durumu sebepleri ile, 351'inci maddesinde yeni malikin gereksinimi, 352'nci maddede ise kiracıdan kaynaklanan sebeplerle sözleşmenin sona erdirilmesi durumları düzenlenmiştir.

Konuya İlişkin Bazı Yargı Kararları

Tahliyeyle ilişkin uygulama 2886 Kanun hükümlerine göre yürütülmekte iken kira sözleşmesinin 6098 sayılı Kanun kapsamında olduğu ve tahliyenin de bu Kanuna göre yapılması gerektiğine ilişkin beyanlar ve itirazlar üzerine yüksek yargıda görüş farklarını ortaya koyan kararlar karşımıza çıkmıştır.

Anayasa Mahkemesi Kararı

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin altıncı fıkrasının '2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır.' biçimindeki son cümlesinin Anayasa'nın 2, 5, 10, 11 ve 36'ncı maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemi açılan davada Anayasa Mahkemesi 8/12/2011 tarihli, 2010/77 E., 2011/163 K. sayılı kararında ;

"...Belediyelerin kamu hizmetlerinin görülmesine ayrılmış olan kaynaklarından biri de kendilerine ait olan taşınmazları kiraya vermek suretiyle sağladığı kira geliridir.

Başkasına ait bir maldan bir bedel karşılığında yararlanma esasına dayanan kira sözleşmesi, tarafların serbest iradeleriyle oluşur ve her iki taraf için borç doğurur. Bu nedenle genel olarak, özel hukuk kurallarına göre düzenlenmesi gerekir. Ancak, belediyeler ile belediyelere ait taşınmazlar arasındaki bağlantı, özel hukuktaki bir malikle-taşınmaz arasındaki mülkiyet ilişkisinden farklıdır. Zira özel hukukta malik, malına istediği gibi tasarruf edebilmede, onu dilediği fiyatla dilediğine satmada ya da kiralamada ve maldan elde ettiği geliri istediği gibi harcamada özgür olmasına karşın; belediyeler, sahip olduğu taşınmazlar üzerinde tasarrufta bulunurken bazı kurallara uymak durumundadırlar. Belediyeler, sahip oldukları taşınmazları, dilediklerine diledikleri fiyatla devredemezler. Söz konusu taşınmazlar, kamusal bir sorumlulukla ve kamu hukukunun belirlediği usule göre kullanılır ve bu yerlerden elde edilecek gelir, kamu idaresinin yapmakla yükümlü olduğu hizmette harcanır. Bu nedenle, yasakoyucunun takdir yetkisi kapsamı içinde, kamu hizmetlerinin sürekli, düzenli ve sistemli bir şekilde sürdürülebilmesi için kamu yararı amacıyla, belediyelere ait taşınmazların, kira sözleşmesi sonunda tahliyelerine ve ecrimisil ödenmesine ilişkin itiraz konusu kuralın Anayasa'nın hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

Öte yandan, taşınmazını kiraya veren belediyeler ile diğer kişiler aynı hukuksal konumda değildirler. Belediyeler ile belediyelere ait taşınmazlar arasında sorumluluk, yönetim ve tasarruf biçimi yönünden kamu hukuku ilişkisi bulunmakta ve bu emlakten elde edilen gelir kamu hizmetine ayrılmaktadır. Bu nedenle, diğer kişiler ile aynı hukuksal konumda bulunmayan belediyelerin, kiraya verdikleri taşınmazlar hakkında, kira sözleşmesi sonunda farklı bir tahliye usulü öngörülerek ayrı hukuksal işleme tabi tutulmasında eşitlik ilkesine aykırılıktan söz edilemez..." diyerek "2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır." cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir.

Yargıtay Kararı

Belediye tarafından 2886 sayılı Kanun kapsamında yapılan ihale ile kiraya verilen taşınmazın tahliyesi açısından ise Yargıtay 6.Hukuk Dairesi 15/12/2009 tarihli, 2009/8455 E., 2009/11098 K. sayılı kararında "Davacı vekili 11/12/2007 tarihli davasında, taşınmazın 2886 sayılı Yasa gereği kiralandığını, taşınmazın kira süresi bitiminde boşaltılması istenmesine rağmen tahliye edilmediğini ileri sürerek davalının taşınmazdan tahliyesine karar verilmesini istemiş, davalı ise davanın reddine karar verilmesi gerektiğini savunmuştur.

Hükme esas alınan ve davaya dayanak yapılan 01/08/1985 başlangıç tarihli ve bir yıl süreli kira sözleş-

mesi ve kiralananın davacı T... Belediye Başkanlığı'nca 2886 sayılı Yasa kapsamında ihale sonucu davalıya kiralandığı konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmamaktadır. 13/07/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Yasası'nın 15'inci maddesine göre, belediye mallarının devlet malı statüsüne alındığı, böylece 2886 sayılı Yasa'ya göre kiraya verilen belediye taşınmazları hakkında da anılan yasa hükmünün uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Taşınmazın musakkaf veya gayrimusakkaf nitelikte olmasının önemi bulunmamaktadır. Bu yasal düzenlemeler karşısında mahkemece sözleşme süresi sona eren davalının 2886 sayılı Yasa'nın 75'inci maddesi gereğince kiralananın tahliyesine karar vermek gerekirken, yazılı şekilde istemin reddine karar verilmesi doğru olmadığından hükmün bozulması gerekmektedir." şeklinde hüküm tesis ederek 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesine göre, belediye mallarının Devlet malı statüsüne alındığı, böylece 2886 sayılı Kanuna göre kiraya verilen belediye taşınmazları hakkında da anılan hükmünün uygulanacağı, taşınmazın musakkaf veya gayrimusakkaf nitelikte olmasının önemi bulunmadığını belirterek bu yasal düzenlemeler karşısında mahkemece sözleşme süresi sona eren davalının 2886 sayılı Kanunun 75'inci maddesi gereğince kiralananın tahliyesine karar vermesi gerektiği şeklinde karar vermiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Kararı

Belediye taşınmazlarının tahliyesine ilişkin adli ve idari yargı mercilerinden farklı kararlar verilmesi üzerine konu Uyuşmazlık Mahkemesine taşınmıştır.

Mahkemenin 22/10/2018 tarihli 2018/483 E., 2018/566 K. sayılı kararında uyuşmazlık konusunun giderilmesi noktasında adli yargıyı işaret etmiştir.

Söz konusu Mahkemenin kararında "...Belediyelerin kamu hizmeti gören kuruluş oldukları; tüzel kişilik olarak kendilerine kanunlarla verilen görev ve yetkileri kullanırken, kanunla düzenlenmiş organları ile bu işlemleri gerçekleştirmeleri gerektiği tartışmasızdır...

İdari yargının görev alanı, idare hukukunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıklardır. İdare hukuku kuralları

içinde, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla, kamu gücü kullanılarak tesis edilen idari işlemler, idari eylem ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümü idari yargının görev alanına girmektedir. Davanın idari yargıda görülebilmesi için taraflar arasında yapılan sözleşmenin bir idari sözleşme olması gerekir. Bir sözleşmenin idari sözleşme sayılabilmesi için ise, sürekli bir kamu hizmetinin görülmesi amacını taşıması, taraflardan birinin idare olması ve kamu hukukuna özgü, kamu hukukundan doğan şart ve hükümlerin sözleşmede birlikte yer alması gerekir. Bu tür sözleşmelerin, idarenin tek taraflı ayrıcalıklı üstün hak ve yetkilerini içermesi gerekmektedir.

Yukarıda açıklanan tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde; taşınmazın kiralınması işlemi idari usuller kullanılarak tesis edilmesine karşın; kiralama işlemi gerçekleştiğinden, belediyenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazın kiracısı olan davacı ile davalı idare arasında düzenlenmiş bulunan kira sözleşmesi yoluyla Borçlar Kanununda ifadesini bulan kiracı-kiralayan ilişkisinin kurulduğu anlaşıldığından; taraflar arasındaki kira sözleşmesinin uygulanmasından doğan davanın, özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır." şeklinde hüküm tesis ederek davanın çözümünde adli yargının görevli olması gerektiğine karar vermiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Sonuç olarak, belediye taşınmazlarının tahliyesine ilişkin aynı konuyu düzenleyen farklı Kanun maddeleri ile yüksek yargıdaki farklı kararlar, belediyelerin uygulamalarını kolaylaştırmamaktadır.

Bir yandan belediyelerin kira sözleşmelerini yenileme yetkilerinin olmadığından bahisle süre sonunda taşınmazların tahliyesi ve yeniden ihaleye çıkarılmasına ilişkin Sayıştay raporları, diğer yanda kira gelirlerinin, 5393 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinde belediyelerin gelirleri arasında sayıldığı dikkate alındığında, tahliye hususunun gerektiğinde yeni bir mevzuat düzenlemesi ile çözümü bütün belediyeleri rahatlatacaktır.

BELEDİYE BAŞKANLARININ MALİ VE SOSYAL HAKLARI*

N. Yasemin SEZGİN
Avukat / Hukuk İşleri Müdürlüğü / TBB

Bilindiği üzere 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun kabulüne kadar belediye başkanları merkezi idare tarafından atanmaktaydı. Bu Kanunun kabulü ile birlikte belediye başkanlarının belediye meclisi tarafından seçilmesi öngörülmüş, 1963 yılında bu Kanunda yapılan değişiklikle belediye başkanlarının meclis yerine doğrudan halk tarafından seçilmesi yöntemi benimsenmiştir.

*Bu makalede Türkiye Belediyeler Birliğinin "Belediyelerin Öncelikli Sorunları ve Çözüm Önerileri" Kitabından yararlanılmıştır.

Yapılan bu yenilikle birlikte belediyelerde başkan merkezli bir yapının oluşumu ve güçlü başkanlık sistemiyle belediye başkanının meclis vesayetinden kurtulması ve daha etkin ve verimli çalışması amaçlanmıştır.

Ancak ne 1580 sayılı Kanunda ne de başka bir mevzuatta belediye başkanının mali ve sosyal hakları ile ilgili bir düzenleme yapılmamıştır. Buna karşılık, yargı kararlarına (Danıştay Genel Kurulunun 18/01/1954 gün ve E:1954/209, K: 1954/291 sayılı istişare görüşü) dayanılarak belediye başkanlarına ödenek verilmiştir. Daha sonra 1995 yılı Bütçe Kanunu'nun 47/e maddesinde "İçişleri Bakanlığınca saptanacak asgari ve azami sınırlar içinde belediye başkanlarının aylık ödenekleri, belediye meclislerince kararlaştırılır" hükmüne istinaden çıkarılan genelgeye göre meclisler tarafından belediye başkanlarının ödenekleri belirlenmiştir. 2002 yılına gelindiğinde 4726 sayılı 2002 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 41'inci maddesinde yer alan "Belediye Başkanlarının aylık ödemeleri İçişleri Bakanlığınca tespit edilecek asgari ve azami sınırlar dâhilinde kalınması kaydıyla, belediye meclislerince kararlaştırılır." hükmünün 11/03/2003 günlü E: 2003/8, K: 2003/9 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edilmesi üzerine İçişleri Bakanlığının, belediye meclisi üyelerinin huzur hakları konusunda alt ve üst sınırlar belirlenmesinin yasal dayanağı kalmadığından başkan ödeneklerinin belirlenmesi konusunda sınırlama olmaksızın yetkili tek organ yine belediye meclisleri olmuştur.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile bu belirsizliğe son verilerek belediye başkanları ödeneklerinde düzenleme yapılmış ve belediyenin nüfusu ile orantılı olarak belirlenmesi imkânı getirilmiştir.

Başkanların sosyal güvenliklerine bakıldığında ise "2005 yılına kadar belediye başkanlarından daha önce emeklilik hakkı tanınan bir görevde bulunmuş olanların isteklerine bakılmaksızın; sosyal güvenlik kurumlarına tabi görevlerde bulunmadan veya Emekli Sandığı dışında diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi çalışmakta iken göreve gelen belediye başkanlarının ise istekleri üzerine Emekli Sandığında iştirakçi olarak ilgilendirildikleri görülmektedir."¹

1) Akın ŞİMŞEK, Belediye Başkanlarının Sosyal Güvenliği, Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara, 2015, s 1

2) Belediye başkanının özlük hakları

Madde 39- Belediye başkanına nüfusu;

a) 10.000'e kadar olan beldelerde 70.000,
b) 10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde 80.000,
c) 50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde 100.000,
d) 100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde 115.000,
e) 250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde 135.000,
f) 500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde 155.000,
g) 1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde 190.000,
h) 2.000.001'den fazla olan beldelerde 230.000,

Gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenir. Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödenegin hesaplanmasında (c) bendinde belirtilen gösterge rakamı esas alınır.

Bu makalede 5393 sayılı Kanun sonrasında belediye başkanlarının görevleri sırasında ve görev sonrası mali ve sosyal hakları ile emeklilikleri ve bu konuda yaşanan sorunlar, çözüm önerileri ve mevzuat değişikliği ele alınmıştır.

Görevleri Sırasında Belediye Başkanlarının Mali ve Sosyal Hakları

Ödenek

Belediye başkanlarının özlük hakları, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 39'uncu maddesinde² düzenlenmiş olup belediye başkanları başkanlık görevi karşılığı olarak aylık ödenek almaktadırlar. Söz konusu maddede belediye başkanlarının ödeneği her belediye için eşit belirlenmemiş, belediyenin nüfusu esas alınarak gösterge rakamına bağlanmıştır. Buna göre başkanlara, maddede belirtilen gösterge rakamlarının her yıl Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek verilmektedir. Devlet memurları için aylık katsayı ilk ve ikinci altı ay olmak üzere yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda belirtilmektedir. Aylık katsayı artışı aynı şekilde belediye başkanlarının ödeneğine de yansıtılmaktadır.

Bu ödenek belediye başkanının görevli, izinli ve hasta bulunduğu sürelerde de kesilmemektedir.

Kamu görevlilerinin maaş ve ücret hesabında; statü, görevin önemi ve sorumlulukları temel ilke olarak benimsenmişken, belediye başkanlarının ödeneklerinde ise sadece nüfus kriteri esas alınmıştır. Belediye başkanlarının protokol konumları ve emsal kamu görevlilerinin (vali rektör, hâkim gibi.) maaşları dikkate alındığında belediye başkan ödeneklerinin görevlerinin getirdiği sorumluluk ve yetkilerle orantılı olmadığı görülmektedir.

Ödeneklerin hesabında nüfus grupları esas alınmakla birlikte nüfusa duyarlılık yeterli düzeyde bulunmadığı gibi nüfus grupları arasındaki geçişler de adaletli değildir. Örneğin nüfusu 50.001-100.000 arası bütün belediyelerde başkanlara aynı ödenek verilmektedir. Bir başka sorun da ödeneklerin büyükşehir, il ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları ile protokol konumları gözettilemsiz hesaplanmasıdır.

Diğer Mali Haklar

Belediye başkanları aylık ödenekle birlikte 5393 sayılı Kanun'un 32'nci maddesi uyarınca meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları günler için "huzur hakkı" ve bu Kanunun 36'ncı maddesi düzenlemesiyle de encümen toplantılarına katılmaları nedeniyle "encümen ödeneği" almaktadırlar.

5393 sayılı Kanun'un 32'nci maddesinde huzur hakkı ödenecek gün sayısının, 20, 24 ve 25'inci maddelerde belirtilen toplantı günü sayısından fazla olamayacağı ve meclis üyelerine aynı gün için birden fazla huzur hakkı ödenemeyeceği düzenlenmiştir ancak encümen ödeneği ve meclis huzur ücretleri birbirinden bağımsız ödemeler olup birinin alınması diğerinin alınmasına engel değildir. Dolayısıyla aynı güne rastlayan meclis ve encümen toplantıları için belediye başkanları hem encümen ödeneği hem de huzur ücreti alabileceklerdir. İstisnai olmakla birlikte belediye başkanının aynı gün içinde ilçe belediye meclisi toplantısına ve büyükşehir belediye meclisi toplantısına katılması halinde ise; büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesinin iki ayrı kamu tüzel kişiliği olması, ilçe belediye meclis üyeliği ile büyükşehir belediye meclis üyeliği seçim usulleri de farklı olmak üzere ayrı görevler olması, söz konusu maddenin esas olarak aynı belediyenin aynı güne rastlayan meclis ve komisyon toplantılarından yalnız biri için huzur hakkı ödeneceğini öngördüğü büyükşehir ve ilçe meclislerinin aynı gün toplanması halinde sadece tek bir huzur hakkı ödeneceğine ilişkin açık bir düzenleme de bulunmadığı, dikkate alındığında her iki toplantının huzur ücreti de kendilerine ödenebilecektir.

5393 sayılı Kanun'un 38'inci maddesine göre belediyenin en üst amiri olarak belediyeyi temsil yetkisini haiz olması nedeniyle belediye başkanı, belediyenin ortağı olduğu şirketler-

de belediye tüzel kişiliğini temsilen yönetim kurulunda görev ve bu görevler karşılığında da huzur hakkı alabilmektedirler. Ancak ihale mevzuatı nedeniyle yaşanabilecek sorunlar ve başkanların yoğun çalışma temposu nedeniyle genellikle bu görevlerde meclis üyeleri görevlendirilmektedir.

Öte yandan 696 sayılı KHK kapsamında yüklenici firma personellerinin geçişi için kurulan personel şirketleri nedeniyle belediyelerin ortağı olduğu şirket sayısı çok gözüксе de bu şirketlerin birçoğu huzur hakkı ödeyebilecek durumda değildir ve birçok belediye 696 sayılı KHK ile ilk defa şirket sahibi olmuştur.

Maliye Bakanlığının 08/08/2012 tarihli ve B.07.0 BMK.0.15-115468-127 sayılı yazısından teyit edildiği üzere belediye başkanlarının ikinci görevlerine bir sınır getirilmemiştir. (631 sayılı KHK'nın 12'nci maddesi) Belediye başkanı birden fazla şirket yönetim kurulunda görev ve bu görevler karşılığında huzur hakkı alabilmektedir.

Sosyal Haklar

5393 sayılı Kanun'un 39'uncu maddesinde belediye başkanlarının ödenek dışında ne tür sosyal hak ve yardımlardan yararlanacakları da düzenlenmiştir. Bu madde hükmü gereği 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memurları ve bakmakla yükümlü bulundukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar aynı esas ve usullere göre belediye başkanları ve bakmakla yükümlü bulundukları için de uygulanacaktır. Bu haklar;

- Aile yardımı
- Doğum yardımı
- Ölüm yardımı
- Tedavi yardımı
- Yiyecek yardımı

gibi yardımlardan oluşmaktadır.

Konut Hakkı

2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu-na istinaden çıkarılan Kamu Konutları Yönetmeliği'nin 8'inci maddesi hükmüne göre belediye başkanları görev tahsisli kamu konutu tahsis edilecekler arasında sayılmıştır. Büyükşehir belediye başkanları da eşyalı görev tahsisli kamu konutu tahsis edilecekler arasında gösterilmiştir.

İzin Hakkı

"5393 sayılı Kanun'un 39 ve 40'ıncı maddelerinde belediye başkanının izninden bahsedilmesine rağmen izin süresi konusunda bir düzenleme yer almamıştır. Belediye başkanının ihtiyaç duyması halinde izin kullanması mümkün iken, kullanacağı izin süresi belli değildir. Mevzuatımızda kamu personelinin yıllık izin sürelerinin üst sınırı genellikle 30 gün olarak belirlenmiştir. Ancak belediye başkanları 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında değildir. Bununla birlikte olağan çalışma süresi içinde yıllık 30 günlük izin yeterli bir süre olduğu düşünülmektedir. Belediye başkanlarının bu süre dışında mazeretleri sebebi ile ayrıca izin kullanmalarında da yasal bir engel bulunmamaktadır."³

İzin zamanı ve sürelerinin takdiri belediye başkanında olmakla birlikte izinlerin belediye hizmetlerini aksatmamasına dikkat etmek ve zorunluluk olmamakla beraber, yönetim sorumluluğu ve nezaket kuralları gereği izin başlayış ve bitiş tarihlerinin o yerin mülki idare amirine bildirilmesi uygun olacaktır.

Silah Taşıma ve Bulundurma Ruhsatı

6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 7 ve Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin 8'inci maddesine göre belediye başkanları görevleri süresince ve görevleri sona erdikten sonra harç ödemeksizin

3) Hayrettin GÜNGÖR, Belediye Organları Meclis Encümen Başkan, İçişleri Bakanlığı Kontrolörleri Derneği, Ankara 2013, s 211

silah taşıma veya mesken ya da işyerinde bulundurma hakkına sahiptirler. Bu istisna bir silah için geçerli olup bunun dışında edinilecek silahlar için bir defaya mahsus harç alınmaktadır

Pasaport Hakkı

5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 13'üncü maddesine göre büyükşehir belediye başkanları diplomatik pasaport, 14'üncü maddesine göre de il ve ilçe belediye başkanları sadece görevleri süresince hususi damgalı pasaport kullanabilmektedirler. Belde belediye başkanlarına ise görevleriyle sınırlı olarak dahi hususi damgalı pasaport kullanma hakkı verilmemiştir.

Kanunun 14'üncü maddesinde yapılan değişiklikle görevden sonra hususi damgalı pasaport kullanabilme hakkı sadece belediye başkanı iken 1'inci derece kadro ile emekliliğe hak kazanmış olan belediye başkanlarına tanınmıştır ki belediye başkanlığından önce Emekli Sandığına bağlı olarak görev yapanlar hariç çok sınırlı sayıda başkan bu haktan yararlanabilmektedir. Oysa memurların hususi damgalı pasaport hakları emekliliklerinde de devam etmektedir. Belediye başkanlığının temsil niteliği de dikkate alınarak belediye başkanlarına görevleri sırasında ve sonrasında hususi damgalı pasaport verilmesi gerekmektedir.

VIP Hakkı

Büyükşehir belediye başkanları Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nce yayımlanan 2002/23 sayılı Genelge ekinde yer alan Türk Rical Listesi kapsamındadır. İl belediye başkanları ise Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nün 17 Ocak 2016 tarihli ve 69471265-010-06/174 sayılı yazılarına istinaden havaalanlarındaki şeref salonlarını kullanabilmektedir.

Harcırah Hakkı

Belediye başkanlarının görevli olarak belde dışına veya yurt dışına çıkmaları halinde 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre yevmiye, yol, konaklama giderleri belediye bütçesinden ödenecektir.

6245 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi hükmü kapsamında belediye başkanlarına memur ve hizmetlilere ödenen en yüksek harcırah miktarı ödenebilecektir.

Emeklilik Hakları

Belediye başkanları göreve gelmelerini takiben zorunlu olarak 5510 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ("4/1-c" önceki düzenlemede Emekli Sandığı iştirakçiliğidir) kapsamına alınmakta ve ilişkilendirilmek istedikleri sosyal güvenlik kurumu bakımından takdir hakları bulunmamaktadır.

Bu uygulama nedeniyle 4/a veya 4/b (eski SGK/ BAĞ KUR) kapsamında daha az prim gün sayısı ile emekli olma imkânı bulunan belediye başkanlarımız, 4/c kapsamında emekli olunabilmesi için gerekli gün sayısının daha fazla olması ve 4/a kapsamında emekli olunması halinde ödenen prime göre daha fazla emekli maaşı alınabilecekken 4/c kapsamında daha düşük emekli maaşı almaları nedeniyle mağdur olmaktadır.

Öte yandan 65 yaşını tamamladıktan sonra belediye başkanlığına seçilenler, Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olma talebinde bulunsalar dahi sigortalı sayılmamaktadırlar. Bunun nedeni ise Kanunda azami emeklilik yaşının 65 yaş olarak kabul edilmesidir. Seçildikten sonra 65 yaşını tamamlayan varsa bunların da sigortalılıkları sona ermektedir. Seçildikten sonra 65 yaşını tamamlamış olanların Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılığı, 5510 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin (c) bendi uyarınca 65 yaşını tamamladığı tarihi takip eden aybaşından itibaren sona erdirilmektedir. Bu durum da 65 yaşını doldurduktan sonra seçimle göreve gelen belediye başkanlarının, diğer belediye başkanlarının faydalandığı mali ve sosyal haklardan (makam ve görev tazminatı) yararlanamaması sonucunu doğurmaktadır.

Mülga 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nun halen yürürlükte bulunan Ek 48'inci maddesinin (b) fıkrasının birinci bendinde; belediye başkanı olarak iştirakçilikleri devam edenlere, genel idare hizmetleri sınıfında görev yapan genel müdürler için belirlenen ek gösterge rakamını ve öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceyi geçmemek üzere emekli keseneklerine esas aylık dereceleri itibarıyla mülki idare amirliği hizmetleri sınıfı için tespit edilen ek gösterge rakamlarının uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu hükme göre, 2008 yılı Ekim ayı başından önce belediye başkanı seçilip 5434 sayılı Kanun kapsamında ilişkilendirilen tüm belediye başkanlarının büyükşehir, il, ilçe ve belde ayrımı yapılmaksızın emekli keseneği hesabında, 657 sayılı Kanun'un I Sayılı Cetvelinde mülki idare amirliği hizmetleri sınıfında yer alan ek göstergeler dikkate alınarak emekli kesenekleri kesilmektedir.

2008 yılı Ekim ayı başından sonra belediye başkanı olanlar bakımından ise farklı bir uygulama söz konusu olmuştur. Bu uygulama ile büyükşehir belediye başkanları ve diğer belediye başkanları arasında bir ayırıma gidilmiştir. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 80'inci maddesinin üçüncü fıkrasının (d) bendinde; Bu Kanuna göre ilk defa 4' üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanların prime esas kazançlarının hesabında; büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün, diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Kanun'a göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanun'a ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin "VIII. Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (d) bendinde belirtilenlerin prime esas kazançlarının esas alınacağı düzenlemesine yer verilmiştir.

Bu hükme göre, 2008 yılı Ekim ayı başından sonra ilk defa belediye başkanı seçilip, bu tarihten önce Emekli Sandığı ile hiç ilişkilendirilmemiş belediye başkanlarının prime esas kazançlarının hesabında (büyükşehir belediye başkanları açısından), 657 sayılı Kanun'un I Sayılı Cetvelinde genel idare hizmetleri sınıfında yer alan ek gösterge dikkate alınarak sigorta primi kesilmektedir. Bu durum, 2008 yılı Ekim ayından önce belediye başkanlığı yapanlar ile bu tarihten sonra belediye başkanlığı yapanlar arasında emeklilik hakları bakımından farklı sonuçlar yaratmaktadır.

Benzer sonuçlar, 5510 sayılı Kanun'un Geçici 4'üncü maddesinin 11'inci maddesinde düzenlenen makam tazminatı ve buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı bakımından da söz konusu olmaktadır. Maddeye göre 5510 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce belediye başkanlığı yapmış olanlar (SSK veya BAĞ-KUR'lu ayrımı yapılmaksızın) maddede öngörülen;

I- 5510 sayılı Kanun'un yürürlük tarihi olan 01/10/2008 tarihinden önce, seçimler neticesinde belediye başkanını olarak görev yapmış olmak,

II- 5434 sayılı Kanun'un 39'uncu maddesinde yer alan;

- Kadın, erkek ayırt etmeksizin 25 hizmet yılının bulunması, yani 9000 günün dolmuş olması ve kadın ise 58, erkek ise 60 yaşın doldurulmuş bulunması veya
- Kadın ve erkek her ikisinin de 15 hizmet yılının bulunması, yani 5400 günün dolmuş olması ve her ikisi içinde 61 yaşın doldurulmuş bulunması

şartlarını taşımak kaydıyla 5434 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinde belirtilen şartlar da dikkate alınarak, makam tazminatı ve buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı almaya hak kazanmakta iken, 2008 yılından sonra belediye başkanlığı yapanlar, bu haktan yararlanamamaktaydı. Memuriyetle ilişkisi olan belediye başkanları ise bu durumdan etkilenmemekte ve 2008 sonrası belediye başkanlığı yapmış olsalar da kendilerine makam ve görev tazminatı ödenmekteydi.

Belediye başkanlarının emeklilik hakları bakımından ciddi eşitsizlik yaratan bu durum Türkiye Belediyeler Birliği'nin konuyu uzun süre gündemde tutarak ilgili merciler nezdinde yaptığı girişimler neticesinde çözüme kavuşturulmuştur. 7417 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun

Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 17'nci maddesi ile 5510 sayılı Kanun'a eklenen Ek 21'inci maddesinde "Seçimler neticesinde Belediye Başkanı görevinde bulunanlardan 5434 sayılı Kanun'un bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ek 68'inci maddesinde belirtilen şartları haiz olanların bu Kanun'un 27, 29, 47 ve geçici 2'nci maddelerine göre aylık başlangıç tarihi itibarıyla hesaplanan aylık tutarlarına, emsali belediye başkanının almakta olduğu makam tazminatı ve buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı tutarı ayrıca ilave edilir. Bu fıkra kapsamında hesaplanan tutar, hak sahiplerinin aylıklarına 34'üncü maddede belirlenen oranlara göre ilave edilir. Birinci fıkra kapsamında aylıklarına makam, temsil veya görev tazminatı eklenenler hakkında Kanun'un geçici 4'üncü maddesinin onbirinci fıkrası hükümleri uygulanmaz. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanun ile bu Kanun öncesinde yürürlükte bulunan kanunların mülga hükümlerine göre aylık bağlananlardan, Kanun'un geçici 4'üncü maddesinin onbirinci fıkrası kapsamında olmayanlardan bu madde kapsamına girenler de, maddenin yürürlük tarihini takip eden aybaşından itibaren bu hükümlerden yararlandırılır ve bunlara geçmişe yönelik herhangi ödeme yapılmaz. Bu madde kapsamında ödenen tazminatlar ödendikçe iki ay içinde faturası karşılığında Hazine'den tahsil edilir."

hükmüne yer verilmiştir. Bu hükmü seçilme dönemi veya sosyal güvenlik kurumu aidiyeti yönünden herhangi bir ayırım yapılmaksızın;

- Seçimler neticesinde göreve gelen,
- 5434 sayılı Kanunun mülga Ek 68'inci maddesindeki şartları (2 yıl belediye başkanı olarak görev yapma) taşıyan,
- ve emekli olan,

bütün belediye başkanlarına 2023 yılı Ocak ayı ödeme döneminde yürürlüğe girmek üzere makam ve görev tazminatı ödenmesine imkân sağlanmıştır.

Söz konusu maddenin "...birinci fıkra kapsamında aylıklarına makam, temsil veya görev tazminatı eklenenler hakkında Kanun'un geçici 4'üncü maddesinin onbirinci fıkrası hükümleri uygulanmaz." Düzenlenmesi gereği makam ve görev tazminatı ödenebilmesi için daha önce 5434 sayılı Kanun'un 39'uncu maddesinde öngörülen hizmet süresi ve yaş şartı (60/61) aranmayacaktır.

Makam ve görev tazminatların verilmesi usulleri 5434 sayılı Kanun'un Ek 68'inci maddesinde belirlenmiş olup bu düzenlemeye göre makam tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde toplam iki yıl bulunduktan sonra emekliye ayrılanlara makam tazminatı, belediye başkanlığı görevinden ayrıldıktan sonra ise görev tazminatı ödenmektedir.

Mülga Ek 68'inci maddede; "Sandıkça emekli aylığı bağlanan büyükşehir belediye başkanlarına 7000, il belediye başkanlarına 6000, ilçe ve ilk kademe belediye başkanlarına 3000, diğer belediye başkanlarına 1500 gösterge rakamı üzerinden, bu maddede belirtilen usûl ve esaslar dâhilinde makam tazminatı, buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı ödenir.

Bu tazminatlar ilgililere ödendikçe iki ay içinde faturası karşılığında Hazine'den tahsil olunur. Birinci fıkrada öngörülen iki yıllık sürenin hesabında iştirakçi olup olmadıklarına bakılmaksızın belediye başkanı olarak geçen sürelerin tamamı dikkate alınır." denilmektedir. Bu maddede belirlenen gösterge rakamları belediye ölçeğine göre belirlenmiş olup hizmet süresi ve eğitim durumuna göre değişmemektedir. Yine bu düzenleme uyarınca belediye başkanlığı sırasında Sosyal Güvenlik Kurumuna prim ödenip ödenmemesi makam ve görev tazminatı verilmesinde dikkate alınmamaktadır.

Anılan madde uyarınca temsil veya görev tazminatları yönetim ve denetim kurulu üyelikleri dâhil olmak üzere kamu kesiminde her ne suretle olursa olsun aylık veya ücret alıp almadıklarına bakılmaksızın bu görevleri devam ettiği sürece ödenmektedir. Dolayısıyla görev tazminatı ancak belediye başkanlığı görevinden ayrıldıktan sonra alınabilmektedir.

Makam ve görev tazminatının gösterge rakamları aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 1- Makam Tazminatı Göstergesi

Büyükşehir Belediye Başkanları	7000
İl Belediye Başkanları	6000
İlçe Belediye Başkanları	3000
Belde Belediye Başkanları	1500

Tablo 2- Görev Tazminatı Göstergesi

Büyükşehir Belediye Başkanları	17000
İl Belediye Başkanları	15000
İlçe Belediye Başkanları	9000
Belde Belediye Başkanları	7500

dir. Söz konusu madde düzenlemesi nedeni ile belediye başkanlığından emekli olup görev tazminatı alanların daha sonra belediye meclis üyeliğine seçilmeleri halinde görev tazminatları kesilmekte ve meclis üyeliği süresince ödenen tazminatlar geri alınmaktadır. Bu durum da uygulamada yaşanan sorunlar arasında yer almaktadır.

Belediye başkanlarının emekliliğe esas ek göstergeleri belediye statülerine göre değil eğitim durumlarına göre belirlenmektedir. Oysa başkanlar gibi seçimle gelen milletvekilleri bakımından böyle bir ayırım bulunmamaktadır.

Belediye başkanları eğitim durumlarına göre en fazla 4800 (7147 sayılı Kanun düzenlemesi ile 5400 olarak uygulanacaktır.) ek göstergeden emekli olurken maiyetinde çalışan genel sekreter ve bağlı idare (İSKİ, ASKİ, İETT, EGO) genel müdürü 6400 ek gösterge üzerinden emekli olmaktadır.

Üst düzey kamu görevlilerinin emeklilik ek göstergeleri ile kıyaslandığında belediye başkanlarının emeklilik göstergeleri daha düşük kalmaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

Belediye başkanlarının görev, yetki ve sorumlulukları dikkate alındığında belediye başkan ödeneklerinin, görevlerinin getirdiği sorumluluk ve yetkiler ile orantılı olmadığı, emekli aylıklarının da üst düzey kamu görevlileri ve kendileri gibi seçilmiş olan milletvekilleri ile kıyaslandığında oldukça düşük kaldığı görülmektedir.

Bu sorunların giderilmesi bakımından ödeneklerin hesaplanmasında her bir nüfusa duyarlı olacak şekilde adaletli bir sistem oluşturulması ve belediye başkanlarının sorumlulukları, seçimle göreve gelmeleri, temsil ve protokol görevleri gözetilerek ödeneklerin günün şartlarına göre yeniden düzenlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

7147 sayılı Kanun’la getirilen düzenleme ile görev yaptığı dönem ve daha önce bağlı olduğu sosyal güvenlik kurumu ayırımı yapılmaksızın makam ve görev tazminatının bütün belediye başkanlarına ödenmesine imkân tanınmasının, belediye başkanlarının emekli aylıklarının iyileşmesine kısmi bir katkı sağlayacağı ve eşitler arasındaki adaletsizliği gidereceği düşünülse de belediye başkanlarının emekli aylıklarının; seçimle göreve gelmeleri, görev ve sorumlulukları dikkate alınarak tahsil durumlarına bakılmaksızın yeniden belirlenmesinin yaşanan mağduriyetleri gidereceği, ayrıca pasaport haklarının statü ayırımı yapılmaksızın bütün belediye başkanlarına görevleri sırasında ve görev sonrasında verilmesinin hakkaniyete uygun bir yaklaşım olacağı değerlendirilmektedir.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI İLE İŞ BİRLİĞİ

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) ve Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) ile gönüllü belediyeler arasında yürütülecek olan ortak hizmetlere ilişkin imza töreni 11 Nisan'da Diyanet İşleri Başkanlığında düzenlendi.

DİB ile iş birliğine dâhil olmak isteyen belediyeler arasında yapılacak iş birliklerini teşvik etmeyi amaçlayan protokole TBB Başkanı Fatma Şahin ve Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş imza attı.

Başkan Şahin: “Bugün dünyada yaşanan sorunlarda da maneviyat çok önemli.”

Belediyelerin doğumdan ölüme, ilk nefesten son nefese vatandaşın en yakın ulaşabildiği kurumlar olduğunu hatırlatan Şahin, kalkınmanın yerelde başladığının altını çizerek artık yalnızca fiziki ihtiyaçların giderilmesinin insanların mutluluğu için yeterli olmadığını kaydetti. Şahin konuşmasında şu sözlere yer verdi: “İnsanımızın mutluluğunu, huzurunu, barışını sağlığını istiyorsak bu tek başına fiziki ihtiyaçları gidermeyle mümkün olmuyor. Artık biliyoruz ki bugün dünyada yaşanan sorunlarda da maneviyat çok önemli. Diyanet İşleri Başkanlığımızdaki değerli müftülerimizle yapacağımız çalışmalar, bireyin huzuru için, toplumun sağlığı için, dünyanın geleceği için çok önemli. Bunun için bu imzayı atıyoruz. Bu imzada yaşamın her noktası var.”

Başkan Erbaş: “Alanda biz hangi vazifeleri yapıyorsak bu alanlara en yakın olanlar belediyelerimizdir.”

Diyanet İşleri Başkanlığının vatandaşın doğumundan ölümüne kadar her aşamasında yanlarında olmaya çalıştığını söyleyen Erbaş, Türkiye genelinde yapılan din, eğitim, rehberlik, aile hizmetlerine değindi. DİB olarak pek çok kurumla iş birliği yaptıklarını hatırlatan Erbaş, “Bugün TBB ile yapacağımız protokol çok önemli. Alanda biz hangi vazifeleri yapıyorsak bu alanlara en yakın olanlar belediyelerimizdir. Dolayısıyla belediyelerin vatandaşımıza, imamlarımıza, Kuran kursu öğretmenlerimize, müftülerimize, alandaki bütün hocalarımıza sadece maddi noktada değil, manevi noktada da desteğini görmemek mümkün değil. Bunun için sizlere çok teşekkür ediyoruz. TBB ile yapacağımız bu iş birliği

protokolünün hem belediyelerimiz hem diyanet hizmetleri hem de manevi rehberlerimiz açısından çok daha gelişeceğini, çok daha katlanacağını düşünüyorum, milletimizin milli ve manevi alandaki çalışmalarına destek olacağını düşünüyorum.” ifadelerini kullandı.

Belediyeler iş birliğinden gönüllü olarak yararlanabilecek

Gönüllü belediyeler Diyanet İşleri Başkanlığı merkez ve taşra teşkilatı ile protokol yapmak suretiyle iş birliğinden yararlanabilecek.

İmzalanan protokol çerçevesinde; toplumu din konusunda aydınlatmak üzere eğitim, seminer, konferans vb. faaliyetler gerçekleştirilmesi, sosyal uyuma katkıda bulunmak amacıyla göçmenlere yönelik sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmesi, belediyelere nikâh başvurusu yapan çiftlere isteğe bağlı olarak evlilik öncesi eğitimler ve aile eğitimleri düzenlenmesi, ihtiyaç hissedilen durumlarda veya olağanüstü hallerde toplumun tüm bireylerine yönelik manevî danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulması gibi çalışmaların desteklenmesi amaçlanıyor.

İHALE SÖZLEŞMESİNİN İDARE TARAFINDAN FESHİ VE İDARENİN ZARARININ TAZMİNİ

Hasan KILCA
Karatay Belediye Başkanı

Türk hukuk sistemimizde özel hukuk sözleşmeleri 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu anlamda 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu genel kanun hükmündedir.

Gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri tarafından yapılan sözleşmelerde Türk Borçlar Kanunu'ndaki sözleşmelere ilişkin genel düzenlemeler ile bazı özel sözleşme türlerine göre de kanunda ayrıntılı olarak yer bulmuş özel düzenlemeler uygulanmaktadır.

Kamu tüzel kişileri tarafından yapılan sözleşmelerde ise sözleşme hazırlığı ve sözleşmenin imzalanmasından sözleşme konusu işin tamamlanmasına kadar olan süreç ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu kapsamda kamu tüzel kişileri başka bir ifadeyle idareler tarafından yapılan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre yapılmakta, bu kanuna göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanması ise 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine göre yapılmaktadır.

İki tarafa borç yükleyen sözleşmeler, tarafların edimlerini tam ve eksiksiz olarak yerine getirmeleri ile sona erecektir. İdarelerin özel hukuk kişileri ile yaptıkları sözleşmelerin sona ermesine ilişkin olarak 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda düzenlemeler yapılmıştır. Edimlerin tam ve eksiksiz yerine getirilmesi hali dışında, bu kanundaki düzenlemelere göre idarelerin sözleşmeleri sona erdirmesi halleri ve sonuçları incelenmiştir.

İdarenin Sözleşmeyi Sona Erdirme Halleri

Yüklenicinin Ölümü

Yüklenicinin ölümü halinde, sözleşme feshedilmek suretiyle hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Bu durumda yüklenicinin kesin teminatları ile tasfiye neticesinde oluşacak varsa diğer alacakları varislerine verilir. (4735 sayılı Kanun/Madde 17/a)

Yüklenicinin İflas Etmesi

Yüklenicinin iflas etmesi durumunda sözleşme feshedilerek yüklenici hakkında 4735 sayılı Kanun'un 20 ve 22'nci maddelerine göre işlem yapılır. İdare tarafından sözleşmenin feshedilmesi nedeniyle yüklenicinin kesin teminat ile varsa ek kesin teminatı irad kaydedilerek hesap genel hükümlere göre tasfiye edilir. Yüklenici hakkında kamu ihalelerinden yasaklamaya ilişkin hükümler uygulanmayacaktır.

Yüklenicinin Ağır Hastalık, Tutukluluk veya Özgürlüğü Kısıtlayıcı Bir Cezaya Mahkumiyeti Durumu

Yüklenicinin ağır hastalık, tutukluluk veya özgürlüğü kısıtlayıcı bir cezaya mahkumiyeti nedeniyle yüklenicinin taahhüdünü yerine getirememesi halinde, bu durumun oluşunu izleyen otuz gün içinde yüklenicinin teklif edeceği ve ilgili idarenin kabul edeceği birinin vekil tayin edilmesi koşuluyla yüklenici taahhüde devam edilebilir.

Ancak yüklenicinin kendi serbest iradesi ile vekil tayin edecek durumda olmaması halinde, yerine ilgililerce aynı süre içinde genel hükümlere göre bir yasal temsilci tayin edilmesi istenebilir.

Bu hükümlerin uygulanmaması halinde idare tarafından sözleşme feshedilerek yüklenici hakkında 4735 sayılı Kanun'un 20 ve 22'nci maddelerine göre işlem yapılır. İdare tarafından sözleşmenin feshedilmesi nedeniyle yüklenicinin kesin teminat ile varsa ek kesin teminatı irad kaydedilerek hesap genel hükümlere göre tasfiye edilir. Yüklenici hakkında kamu ihalelerinden yasaklamaya ilişkin hükümler bu durumda da uygulanmayacaktır.

Yüklenicinin Mali Acz İçinde Bulunması

Sözleşme yapıldıktan sonra mücbir sebep halleri dışında yüklenicinin mali acz içinde bulunması nedeniyle taahhüdünü yerine getiremeyeceğini gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak idareye bildirmesi halinde, sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Sözleşme yüklenicinin fesih talebinin idareye intikaliyle feshedilmiş sayılacaktır. Bu tarihi izleyen yedi gün içerisinde idare tarafından fesih kararı alınmalı ve fesih kararı karar tarihini izleyen beş gün içerisinde yükleniciye bildirilmelidir.

Sözleşmenin bu nedenle feshi halinde ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir. Yüklenici tarafından verilen kesin teminat ve varsa ek kesin teminat kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksine göre güncellenerek, güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki fark yükleniciden tahsil edilir. Yüklenici hakkında kamu ihalelerinden yasaklamaya ilişkin hükümler uygulanır.

Bir diğer husus ise sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir.

Yüklenicinin Taahhüdünü Sözleşme Hükümlerine Uygun Olarak Yerine Getirmemesi

Yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi veya işi süresinde bitirmemesi üzerine idarenin en az on gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi durumunda idare tarafından sözleşme feshedilir. Uygulamada en fazla karşılaşılan fesih sebeplerinden birisidir.

İdare tarafından yükleniciye verilen sürenin bitimi durumunda yüklenici tarafından sözleşme konusu iş yerine getirilmiyorsa bu sürenin bitimi itibarıyla sözleşme feshedilmiş sayılır. Sözleşmenin feshedilmesi ile hesap genel hükümlere göre tasfiye edilir. Böylece yüklenicinin idare ile ilişkisi kesilmiş olur.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 47/11'inci maddesinde belirtildiği üzere sözleşmenin feshedilmesine ait onay tarihinde işlerin mevcut durumu, idarece görevlendirilecek bir heyet tarafından yüklenici veya vekili ile birlikte tespit edilerek bir "Durum Tespit Tutanağı" düzenlenir. Yüklenici veya vekili hazır bulunmadığı takdirde bu husus tutanakta belirtilir.

Sözleşmenin bu şekilde feshi halinde de ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir.

Yüklenici tarafından verilen kesin teminat ve varsa ek kesin teminat kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksine göre güncellenerek, güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki fark yükleniciden tahsil edilir.

Ayrıca yüklenici hakkında kamu ihalelerinden yasaklamaya ilişkin hükümler uygulanır ve sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir.

Özellikle yapım ihalelerinde idare tarafından yükleniciye verilen sürenin sonunda yüklenici tarafından taahhüde konu işe devam edilmiyor ise sözleşmeye konu işin mevcut durumu ile ilgili olarak hukuk mahkemelerinden delil tespiti yaptırılması ilerde doğması muhtemel hukuki uyuşmazlıkların çözümü noktasında idarelerin elini güçlendirecektir.

Sözleşmenin Uygulanması Sırasında Yüklenicinin 4735 Sayılı Kanun'un 25'inci Maddesinde Sayılan Yasak Fiil veya Davranışlarda Bulunduğunun Tespiti

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 25'inci maddesinde sözleşmenin uygulanması sırasında yasak olan fiil veya davranışlar belirtilmiştir. Buna göre;

"a) Hile, vaat, tehdit, nüfuz kullanma, çıkar sağlama, anlaşma, irtikap, rüşvet suretiyle veya başka yollarla sözleşmeye ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek.

b) Sahte belge düzenlemek, kullanmak veya bunlara teşebbüs etmek.

c) Sözleşme konusu işin yapılması veya teslimi sırasında hileli malzeme, araç veya usuller kullanmak, fen ve sanat kurallarına aykırı, eksik, hatalı veya kusurlu imalat yapmak.

d) Taahhüdünü yerine getirirken idareye zarar vermek.

e) Bilgi ve deneyimini idarenin zararına kullanmak veya 29'uncu madde hükümlerine aykırı hareket etmek.

f) Mücbir sebepler dışında, ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak taahhüdünü yerine getirmemek.

g) Sözleşmenin 16'ncı madde hükmüne aykırı olarak devredilmesi veya devir alınması." yasak olan fiil ve davranışlardır.

Yüklenicinin kanunda sayılan bu yasak fiil ve davranışlarda bulunduğu tespit edilmesi durumunda idare tarafından sözleşme feshedilerek hesap genel hükümlere göre tasfiye edilir. Böyle bir durumda sözleşme yüklenicinin yasak fiil ve davranışları tespit edildiği tarih itibarıyla feshedilmiş sayılacaktır. İdarenin tespit tarihini izleyen yedi gün içerisinde fesih kararı alması ve fesih kararını karar tarihini izleyen beş gün içerisinde yükleniciye bildirmesi gereklidir.

Sözleşmenin bu nedenle feshi halinde de ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir. Yine yüklenici tarafından verilen kesin teminat ve varsa ek kesin teminat kesin teminatlar güncellenmek suretiyle aradaki fark yükleniciden tahsil edilir.

Yüklenici hakkında kamu ihalelerinden yasaklamaya ilişkin hükümler uygulanarak, sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir.

Yüklenicinin İhale Sürecinde Kamu İhale Kanunu'na Göre Yasak Fiil veya Davranışlarda Bulunduğunun Sözleşme Yapıldıktan Sonra Tespiti

Yüklenicinin, ihale sürecinde Kamu İhale Kanunu'na göre yasak fiil veya davranışlarda bulunduğu sözleşme yapıldıktan sonra tespit edilmesi halinde sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

Sözleşmenin feshedilmesi nedeniyle yüklenicinin kesin teminatı ve varsa ek kesin teminatları gelir kaydedilir.

Yine yüklenici tarafından verilen kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar güncellenmek suretiyle aradaki fark yükleniciden tahsil edilir. Yüklenici hakkında kamu ihalelerinden yasaklamaya ilişkin hükümler uygulanır ve sözleşmenin feshi nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyan yükleniciye tazmin ettirilir.

Ancak aşağıda belirtilen şartların mevcut olması durumunda idare sözleşmeyi feshetmeksizin yükleniciden taahhüdünü tamamlamasını isteyebilir. Bu durumda yüklenici taahhüdünü tamamlamak zorundadır.

Buna göre yüklenicinin taahhüdün en az % 80'inin tamamlanmış olması ve taahhüdün tamamlattırılmasında kamu yararı bulunması kaydıyla;

a) İvediliği nedeniyle taahhüdün kalan kısmının yeniden ihale edilmesi için yeterli sürenin bulunmaması,

b) Taahhüdün başka bir yükleniciye yaptırılmasının mümkün olmaması,

c) Yüklenicinin yasak fiil veya davranışının taahhüdünü tamamlamasını engelleyecek nitelikte olmaması hallerinde idare sözleşmeyi feshetmeden sözleşme ilişkisini devam ettirebilir.

Sözleşme ilişkisinin devam ettirilmesi durumunda yüklenici hakkında kamu ihalelerinden yasaklamaya ilişkin hükümler uygulanır ve yükleniciden kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı kadar ceza tahsil edilir.

Mücbir Sebepler Durumu

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 10'uncu maddesinde mücbir sebep olarak kabul edilebilecek haller;

- a) Doğal afetler
- b) Kanuni grev
- c) Genel salgın hastalık
- d) Kısmî veya genel seferberlik ilânı
- e) Gerektiğinde Kurum tarafından belirlenecek benzeri diğer haller, olarak belirtilmiştir.

Bu hallerin mücbir sebep olarak kabul edilebilmesi için;

- Yükleniciden kaynaklanan bir kusurdan ileri gelmiş olması,
- Taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması,
- Yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş bulunması,
- Mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde yüklenicinin idareye yazılı olarak bildirimde bulunması,
- Yetkili merciler tarafından belgelendirilmesi, zorunludur.

Yukarıda belirtilen mücbir sebeplerden dolayı yüklenicinin idareye yazılı başvurusu üzerine idare tarafından sözleşmenin feshedilmesi halinde hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilerek yüklenicinin kesin teminat ve varsa ek kesin teminatları iade edilir.

İdarenin Sözleşmenin Feshi Nedeniyle Uğramış Olduğu Zarar ve Tazmini

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 22'nci maddesinde bu Kanun'un 19, 20 ve 21'inci maddelerine göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, sözleşmenin feshi

nedeniyle idarenin uğradığı zarar ve ziyanın yükleniciye tazmin ettirileceği düzenlenmiştir.

Buna göre yüklenicinin mali acz içinde bulunması, yüklenicinin taahhüdünü sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi, yüklenicinin sözleşmenin uygulanması sırasında yasak fiil ve davranışlarda bulunduğu tespit edilmesi ve yüklenicinin sözleşmeden önceki yasak fiil ve davranışları nedeniyle sözleşmenin idare tarafından feshedildiği durumlarda idare sözleşmenin feshi nedeniyle uğramış olduğu zararın tazminini talep edecektir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 125'inci maddesine göre iş sahibinin sözleşmeyi haklı olarak feshetmesi durumunda yükleniciden uğramış olduğu zararın tazminini talep edebilecektir. Bu anlamda Yargıtay kararlarında belirtildiği üzere idarenin yükleniciden talep edebileceği zarar ise menfi zarardır. Sözleşmenin ifa edileceğine güvenmekten doğan zarar olarak tanımlanabilecek menfi zarar kapsamına; sözleşmenin kurulması ve işin görülmesi için yapılan masraflar ile daha elverişli koşullarda sözleşme yapma fırsatının kaçırılmış olmasından kaynaklanan zarar da girer. (Yargıtay 15. HD.2016/2422 E-2017/3170 K).

Yargıtay uygulamalarında idarenin sözleşmenin feshi nedeniyle uğradığı menfi zarar hesap edilirken kaçırılan fırsat ilkesine göre hesaplama yapılmaktadır.

Bu durumda menfi zararın, yüklenicinin eser sözleşmesi ile üstlendiği halde yapmadığı sözleşmenin feshi anında kalan imalat için, işin sözleşme tarihinde sözleşmesi feshedilen yükleniciye en yakın teklifi veren kişiye verilmesi halinde ödenecek bedel ile kalan işin fesih tarihinden itibaren aynı koşullarda makul süre içerisinde yapılacak ihale ile yeni bir yükleniciye verilmesi halindeki ihale bedeli arasındaki farkın olacağı ve hesaplamanın buna göre yapılması gerektiği kabul edilmektedir. (Yargıtay 15. HD. 2019/2199 E- 2020/14 Karar).

Yapım ihalesi sözleşmeleri ile ilgili olarak Yargıtay 15. HD. 2016/2318 Esas-2016/4259 Karar sayılı kararında "Mahkemece yapılacak iş, öncelikle yüklenici ile yapılan sözleşme bedelinin ... TL + KDV toplamı olarak kabul edilmesi, yüklenicinin yapmadığı kalan imalatın ilk ihalede yükleniciden sonraki en düşük teklifi veren şirkete verilmiş olması halinde ödenmesi gereken bedel (kaçırılan fırsat) hesaplatılıp, 09/02/2010 fesih tarihinden itibaren dava dışı ikinci yükleniciye kalan işin verildiği ikinci ihalenin makul süre içerisinde yapıp yapılmadığı, ikmal inşaatının yapıldığı ikinci ihale ile birinci ihalenin aynı özellikleri taşıyıp taşımadığı özellikle imalatın konusu ve niteliklerinin farklı olup olmadığı ilk ihaleye dahil olmayan bir imalatın ikinci ihaleye ilave imalat olarak dahil edilip edilmediğinin belirlenmesi ve bu husustaki yüklenici itirazlarının incelettilirip ikinci ihalenin makul süre içinde ve ilk ihale ile aynı koşul ve özelliklerde yapılması halinde olması gereken bedel

hesaplatılarak bulunacak rakam ile kaçırılan fırsat olarak ilk ihalede yükleniciden sonra en düşük fiyatı veren teklif sahibine iş verilmesi halinde kalan işlerin tamamlanması için o teklif sahibine ödenmesi gereken bedel arasındaki farkın menfi zarar olarak hesaplanmasından ibarettir.” denilmek suretiyle zararın nasıl hesaplanacağı ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Mal alım ihalesi sözleşmeleri ile ilgili olarak Yargıtay 3. HD. 2020/4507 Esasa-2020/7863 Karar sayılı kararında “Davacı, ihaleyi kazanan davalı şirketin edimini yerine getirmemesi üzerine ikinci ihaleyi yaptığını ileri sürerek, iki ihale arasındaki farkı talep etmektedir. Davacı, taahhüdünü yerine getirmeyerek sözleşmenin feshine neden olan davalıdan bu yüzden uğradığı olumsuz zararının ödetilmesini isteme hakkına sahiptir. Burada olumsuz zararın miktarı belirlenirken, kural olarak kaçırılan fırsat ilkesi çerçevesinde, ilk ihalede davalıdan sonraki en iyi ikinci fiyat teklifiyle, makul sürede yöntemince yapılmış ikinci ihalede gerçekleşen fiyat arasındaki farkın esas alınması gerekir. Öğreti ve uygulamada menfi zarar, “uyulacağına ve yerine getirileceğine inanılan bir sözleşmenin hüküm ifade etmemesi ve yerine getirilmemesi yüzünden güvenin boşa çıkması nedeniyle uğranılan zarar” olarak kabul edilmektedir. Sözleşmenin ifa edileceğine inanılarak başka bir sözleşme yapma fırsatının kaçırılması nedeniyle uğranılan zarar da, menfi zarar kapsamında değerlendirilmektedir. Dairemizin öteden beri sapma göstermeyen ve Hukuk Genel Kurulu’nca da benimsenmiş bulunan kararlarına göre, davacının menfi zararının saptanmasında, ilk ihaleye davalının dışında katılanların bulunması halinde, davalının teklifinden sonraki en iyi teklif ile ikinci ihale fiyatı arasındaki fark esas alınmalı, şayet birinci ihalede davalıdan başka kimse ihaleye iştirak etmemiş veya davalıdan sonraki en iyi teklifin belirlenememesi halinde, birinci ihale tarihindeki piyasa cari fiyatıyla ikinci ihale bedeli arasındaki fark ile bu bağlamda ve bu amaçla yapılmış olan tüm giderler esas alınmalıdır. Değinen bu hususlar doğrultusunda belirlenen bedel davacının olumsuz zararını gösterir. Hükme esas alınan bilirkişi raporunda idare zararı belirlenirken davacı ile davalı arasındaki sözleşmedeki birim fiyat ile ikinci ihaledeki birim fiyat ara-

sındaki fark esas alınmıştır. Oysaki dosya içerisine alınan ihale dökümanları incelendiğinde, ilk ihalede davacıdan başka iki tane daha teklif veren olduğu anlaşılmaktadır. O halde mahkemece, anılan bu hususlar değerlendirilerek, bilirkişiden ek rapor alınmak suretiyle ilk ihaledeki en iyi ikinci teklif ile ikinci ihaledeki teklif arasındaki farkın hesaplatılarak sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde eksik inceleme ile hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.” denilerek menfi zararın nasıl hesaplanacağı belirtilmiştir.

İdareler tarafından sözleşmenin feshinden sonra ikinci ihalenin makul sürede yapılmaması durumunda ise hesaplama yapılırken en kısa zamanda bu işin hangi tarihte ikinci sözleşme yapılabileceği ve böyle bir işin kaç yapılabileceği tespit edilerek, bu tarihte iş sahibinin ödemek zorunda kalacağı ikinci sözleşme bedeli ile iş sahibinin kaçırdığı fırsat arasındaki fark hesaplanmak suretiyle menfi zarar tespit edilecektir. (Yargıtay 15 H.D. 2017/1000 E.-2018/3552 K.).

İdare tarafından sözleşmenin feshinden sonra sözleşme konusu işin tamamlanması için ikinci ihale yapılmış ise ikinci ihale masraflarını da yükleniciden talep edebilir.

Sözleşmenin feshinden sonra yüklenicinin hesabının genel hükümlerine göre tasfiyesi neticesinde kaçırılan fırsat ilkesine göre hesaplanan menfi zarar yanında, idarenin sözleşmenin fesih nedenine göre yükleniciden talep edeceği alacak kalemleri doğabilmektedir. Bunlar teminat güncellenmesinden kaynaklanan alacaklar, ek kesin teminat bedeli alacakları, cezai şart alacakları, yükleniciye fazladan ödenmiş imalat bedeli varsa bunların iadesine ilişkin alacaklardır.

İdareler yükleniciye karşı menfi zarar ile ilgili olarak hukuki yollara müracaat ettiklerinde tasfiye neticesinde teminat güncellenmesinden, ek kesin teminat bedelinden, cezai şarttan veya yükleniciye fazladan ödenmiş imalat bedelinden kaynaklı alacağının doğması halinde bu alacaklarını ve sözleşmenin feshinden sonra ikinci ihale yapılmış ise ihale masraflarını da aynı şekilde yükleniciden talep edebileceklerdir.

EĞİTİM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN PROTOKOL İMZALANDI

TBB Başkanı Fatma Şahin ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkanı Zerrin Güngör tarafından gerçekleştirilmesi planlanan etik eğitim faaliyetlerinin kapsamını ve şartlarını belirleyen iş birliği protokolü imzalandı.

Türkiye Belediyeler Birliği ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu arasında gerçekleştirilmesi planlanan etik eğitim faaliyetlerinin kapsamını ve şartlarını belirleyen iş birliği protokolü TBB Başkanı Fatma Şahin ve Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkanı Zerrin Güngör tarafından imzalandı.

30 Mart'ta imzaların atıldığı; belediyeler, bağlı idareler ve bu idarelerin iştiraklerinin yöneticileri, teknik ve idari personeli ile seçilmiş mensuplarına yönelik olarak gerçekleştirilecek etik eğitim faaliyetlerine ilişkin koşulları belirleyen protokol kapsamında iki yıl boyunca çevrim içi ve yüz yüze olarak "Kamu Yönetiminde Etik ve Etik Davranış İlkeleri" eğitimi düzenlenmesi planlanıyor.

DÜNYA SU KONSEYİ 9. KEZ TOPLANDI

Türkiye Belediyeler Birliğinin de üyesi olduğu Dünya Su Forumu'nun 9. toplantısı "Barış ve Gelişme için Su Güvenliği" teması altında 21-25 Mart 2022 tarihleri arasında Senegal'in başkenti Dakar'da düzenlendi.

Senegal Cumhurbaşkanı Macy Sall ev sahipliğinde yapılan Forum, açılış konuşmalarıyla başladı. Pek çok ülke temsilci, davetli ve araştırmacılar oluşturan heyetlerin de bulunduğu açılış konuşmalarında Sall, dünyada 2 milyardan fazla kişinin temiz suya erişimi olmadığını ve bu nedenle de kirli su tükettiğini, önlem alınmazsa bu durumun giderek kötüleşeceğini söyledi.

Forumda, Sall'ın yanı sıra Dünya Su Konseyi Başkanı Loic Fauchon, Dünya Bankası Başkanı David Malpass ve Afrika kıtasının komşu ülkelerinin liderleri konuşma yaptı. Afrika Kalkınma Bankası Başkanı Akinwumi Adesina, AB Komisyonu Başkanı Ursula Von Der Leyen ve Japonya İmparatoru Naruhito da video mesaj yayımladı, su temalı dans gösterileri ve şiir dinletileriyle açılış programı devam etti. Ülkemizi ve TBB'yi temsilen büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idareleri genel müdürleri Forum'a katılım gösterdi. Forum süresince su güvenliği, yönetim, iklim değişikliği, temiz suya erişim, paylaşımlı su, insan hakkı olarak suya erişim gibi konularda eş zamanlı olarak 800'den fazla oturum gerçekleştirildi.

Forum süresince gerçekleştirilen fuarda, ülkelerin iyi uygulama örnekleri incelendi.

BELEDİYELERİN FAHİŞ FİYAT ARTIŞI VE STOKÇULUK DENETİMLERİ

Süleyman ÜÇEL

Avukat / Hukuk İşleri Müdürlüğü / TBB

Covid-19 salgını ile birlikte geline süreçte, yerelde vatandaşın en yakın hizmet birimi olan belediyelere özellikle temel gıda ve ihtiyaç malzemeleri sektöründe fahiş fiyat artışı ve stokçuluk konusunda çokça ihbar gelmekte, toplumsal beklenti doğrultusunda belediye zabıtası denetimlere çıkmak zorunda kalmaktadır.

Ancak bu noktada denetimlerin mevzuat dayanağının olup olmadığı, belediye zabıtasının hangi hallerde ve hangi usulde harekete geçmesi gerektiği konularında soru işaretleri ortaya çıkmaktadır. Konunun aydınlatılması için fahiş fiyat artışı ve stokçulukla ilgili mevzuatın incelenmesi gerekmektedir.

7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da değişiklikler yapılmış ve Ticaret Bakanlığı (Bakanlık) bünyesinde Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu (Kurul) tesis edilmiştir.

Kanuna göre Kurul 13 üyeden oluşur ve Ticaret Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığından görevlendirilen genel müdürler; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu temsilcileri; tüketicileri temsilen bir Reklam Kurulu üyesi, perakende temsilcisi ve üretici temsilcisi olarak Perakende Sektör Meclisi ile Gıda Sektör Meclisi'nin temsilcilerinden müteşekkildir. Kurula, İç Ticaret Genel Müdürü başkanlık eder. Görüldüğü üzere Kurul'da belediyeler bir üye ile doğrudan temsil edilmemektedir.

Kanun değişikliği doğrultusunda üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarının denetlenmesine ve idari para cezalarının uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği, 28/05/2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Perakende işletmelerde satışa sunulan malları üreten üreticiler, alışveriş merkezleri, büyük mağaza, zincir

mağaza, perakende ticaretle uğraşan diğer ticari işletmeler, bakkal, büfe, kuyumcu gibi esnaf ve sanatkâr işletmeleri ile bu üretici ve perakende işletmelere mal ve hizmet sağlayan tedarikçilerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamaları Yönetmeliğin kapsamındadır.

Fahiş fiyat artışı Yönetmelikte olağanüstü hal, afet ve ekonomik dalgalanma dönemleri ile diğer acil durumlarda üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler tarafından satışa sunulan ve kamunun beslenme, sağlıklı yaşama ve korunma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için zorunlu olan mal ve hizmetlerin fiyatında girdi ve diğer üretim maliyetlerindeki artış gibi haklı bir sebebe dayanmaksızın yapılan aşırı ve adil olmayan artış olarak tanımlanmıştır.

Yine olağanüstü hal, afet ve ekonomik dalgalanma dönemleri ile diğer acil durumlarda üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin piyasada darlık yaratan, piyasa dengesini ve serbest rekabeti bozan faaliyetleri ile tüketicinin mallara ulaşmasını engelleyen faaliyetlerin ise Yönetmelikte stokçuluk olarak belirtildiği görülmektedir.

Şikâyet Başvurusu ve İnceleme

Covid-19 salgınının etkilerinin devam ettiği günümüzde özellikle market ve zincir marketlerin uyguladığı fiyat politikalarından kaynaklı olarak ve bazen de bu işletmelerin bazı temel gıda ürünlerini depolarında bekleterek satışa sunmaması nedenleriyle belediyelere vatandaşlardan yakınma ve ihbarlar ulaşmakta, belediyeler de vatandaşın talebi ve genel beklenti doğrultusunda harekete geçmektedir.

Oysa Yönetmelikte fahiş fiyat artışı ve stokçuluk şikâyet başvurularının dilekçeyle, e-Devlet Kapısı şikâyet sistemi üzerinden veya diğer elektronik başvuru yöntemleri kullanıla-

rak Bakanlığa ya da il müdürlüklerine yapılacağı düzenlenmiştir.

Yönetmeliğe göre fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamaları ile ilgili denetim ve incelemeler yapma veya yaptırma, Kurulun görev ve yetkileri arasındadır. Burada belediye açısından önemli olan kısmın "yaptırma" tabiri olduğunu belirtmek yararlı olacaktır.

Bu denetim ve incelemelere ilişkin olarak gerektiğinde üretici, tedarikçi ve perakende işletmenin savunmasını almak veya alınmasını sağlamak yine Kurulun görev ve yetkileri arasında sayılmış olup burada da "alınmasını sağlamak" kısmı belediyeler açısından önem arz etmektedir.

Mevzuata uygun yapılan başvurular Kurulun sekreteryaya hizmetlerini yürüten İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından ön inceleme yapılmak üzere ilgili il müdürlüğüne veya Kurul Başkanı'nın talimatı üzerine yetkili idareye, yani işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye yetkili belediyeye gönderilecektir. Dolayısıyla belediyelerin buradaki görevi Bakanlığın talebi üzerine üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamaları hakkında ön inceleme mahiyetinde denetim yapmak ve denetimin sonuçlarını Bakanlığa derhal bildirmektir. Burada ise "ön inceleme yapılmak üzere" kavramı bizim için önemlidir.

Kurul Başkanı'nın talimatı üzerine belediye tarafından yürütülen ön inceleme mahiyetindeki denetimlerde belediye tutanak tutar ve üretici, tedarikçi veya perakende işletmeye denetimin yapıldığı günden başlamak üzere yedi günden az olmamak kaydıyla savunma süresi verebilir ve bu süre bir defaya mahsus yedi güne kadar uzatılabilir. Denetim sonucunda belediye bir rapor düzenler ve rapora dayanak teşkil

eden tutanağı, eğer alınmışsa savunma yazısını ve diğer belgeleri sekreteryaya gönderir.

İdari Para Cezaları

6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a göre fahiş fiyat artışı yapanlara 10.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar, stokçuluk yapanlara ise 100.000 Türk lirasından 2.000.000 Türk lirasına kadar idari para cezası Kurul tarafından verilir.

Alt ve üst sınırlar dâhilinde idari para cezası belirlenirken işlenen fiilin ağırlığı ve haksızlık içeriği, işletmenin türü, büyüklüğü ve bulunduğu sektör, fahiş fiyat artışı ve stokçuluk faaliyetinden sağlanan menfaat ile daha önce aynı konuda idari para cezası uygulanıp uygulanmadığı gibi hususlar dikkate alınır.

Değerlendirme ve Öneriler

Çeşitli basın yayın organlarında yer alan haberlere göre Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu göreve başladığı günden bugüne kadar 17 toplantı gerçekleştirmiş, temel gıda maddeleri başta olmak üzere birçok ürün kategorisinde fahiş fiyat artışı yaptığı değerlendirilen 896 firmaya toplamda 25.448.428 Türk lirası idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir.

En çok şikâyet alınan ve denetim yapılan alanın zincir marketler ve burada satışa sunulan temel gıda ve ihtiyaç malzemeleri olduğu da bilinmektedir.

Bakanlığın yaptığı denetimlerin dışında belediyeler de zabıta marifetiyle denetimlere çıkmakta ve işletmelere müeyyideler uygulamaktadır.

Oysa yukarıda yaptığımız açıklamalarda da görüldüğü üzere fahiş fiyat artışı ve stokçuluk alanında şikâyet kabul etme ve bu doğrultuda veya resen harekete geçerek denetim yapma görev ve yetkisi Bakanlığa verilmiş olup belediyelerin bu alandaki yetkisi, Bakanlığın talebi doğrultusunda ön inceleme mahiyetinde denetime çıkmak ve Kurul Başkanı'nın talimatı ile denetlenenlerin savunmasını almaktan ibarettir.

Hal böyle olsa da vatandaşlar yerelde kendisine en yakın hizmeti sunan ve en ulaşılabilir kamu kurumları olan belediyelere ihbarlarını ve şikâyetlerini iletmeye devam edecektir. Yapılacak mevzuat değişikliği ile belediyelere fahiş fiyat artışı ve stokçuluk konularında şikâyet kabul etme ve bu doğrultuda ya da resen denetime çıkma imkânının verilmesi hem kamunun genel beklentisini karşılayacak hem de belediye zabıtasının karşılaşılabileceği muhtemel adli ve idari süreçlerin önüne geçmiş olacaktır.

Ayrıca 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'la oluşturulan Reklam Kurulunda olduğu gibi belediyelerin Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu'nda da bir üye ile doğrudan temsil edilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURULU KARARLARI IŞIĞINDA BELEDİYE UYGULAMALARI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 7 Nisan 2016 tarihli ve 29677 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kişisel veri işleyen veri sorumlularının yükümlülükleri ve uyacakları usul ve esaslar düzenleyen Kanun bugün itibariyle 6’ncı yaşını doldurmuştur.

Belediyeler de Kanun kapsamında birer veri sorumlusudurlar ve mahallî müşterek nitelikte görev ve sorumluluklarını icra ederken azımsanmayacak miktarda kişisel veri işlemektedirler.

Veri işleme sürecinde belediyelerin ve diğer veri sorumlularının Kanunla belirlenen ilkelere uyma, ilgili kişileri aydınlatma ve gerektiğinde açık rıza onamlarını alma yükümlülüğü başta olmak üzere, saklama ve imha politikası ile kişisel veri işleme envanteri hazırlama ve veri güvenliğinin ilişkin yükümlülükleri yerine getirme gibi görevleri bulunmaktadır.

Kişisel veri işleme süreciyle ilgili yasal çerçeve çizilmiş olmakla birlikte Kanunun uygulanmasında bazı aykırılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu doğrultuda, kişisel verilerle ilgili haklarının ihlal edildiğini ileri sürenlerin şikâyetlerini karara bağlama, şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda resen görev alanına giren konularda kişisel verilerin kanunlara uygun olarak işlenip işlenmediğini inceleme ve gerektiğinde bu konuda geçici önlemler alma görevleri Kişisel Verileri Koruma Kuruluna verilmiştir.

Kurula yapılan vatandaş şikâyetleri doğrultusunda ve resen incelemeler neticesinde belediyeleri doğrudan ilgilendiren ve bundan sonraki süreçte uygulamalarında göz önünde bulundurmaları gereken bazı Kurul kararları ortaya çıkmıştır.

Aydınlatma Yükümlülüğü ve Açık Rıza Onayı Alınması Süreçlerinin Birlikte Yerine Getirilmesi

Kanunun belediyeler için zorunlu tuttuğu yükümlülükler başında, yukarıda da belirttiğimiz, kişisel verilerin elde edilmesi sırasında verisi işlenen ilgili kişinin aydınlatılması gelmektedir. Bu doğrultuda belediye, verisini işleyeceği kişilere verileri işleyen belediyenin ismi, kişisel verileri han-

gi amaçla işlediği, işlenen kişisel verileri kimlere ve hangi amaçla aktarabileceği, kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi ile Kanunun ilgili kişilere tanıdığı haklar hususunda bilgi vermekle yükümlüdür.

İlgili kişi, veri işleme süreciyle ilgili olarak aydınlatıldıktan sonra verisi işlenmeden önce Kanuna göre açık rızasının alınması gerekmektedir.

Gelinen süreçte bazı belediyelerimizin aydınlatma yükümlülüğünü, vatandaşa elden sundukları bir yazılı metin vasıtasıyla yerine getirdikleri, bu metnin hemen devamında da ilgili kişinin veri işlenmesine onay verdiğine dair bir beyan cümlesinin yer aldığı ve nihai olarak da bu metnin imzalatılarak belediye uhdesine alındığı görülmüştür.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu verdiği 26/07/2018 tarihli ve 2018/90 sayılı Kararında, “(...) Veri sorumlusu tarafından aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi herhangi bir onaya bağlı değildir. Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesindeki amaç kişisel verilerin işlenmesi noktasında ilgili kişinin bilgi sahibi olmasının temin edilmesidir. Açık rıza alınmasında amaç ise, veri sorumlusu tarafından kişisel verilerinin işlenmesinin hukuki bir gerekçeyle dayandırılmasıdır. Bu sebeple, ilgili kişi aydınlatma metni sayesinde kişisel veri işleme faaliyeti ile ilgili olarak bilgi edinmiş olmakla birlikte, söz konusu metinde yazılanlara açık rıza vermek zorunda değildir.

Aydınlatma metninin okunduğuna ilişkin geri bildirim alınması ile ilgili kişilerin kişisel verilerinin işlenmesi hususunda gerekli seçimlik haklarının da tanındığı açık rıza metninin onaylandığının ispatını sağlayacak mekanizmaların ayrıştırılması hususunda veri sorumlusunun talimatlandırılmasına karar verilmiştir.” şeklinde hüküm kurmuştur.

Söz konusu hükümden yola çıkıldığında aydınlatma yükümlülüğü ve açık rızanın alınması işlemlerinin ayrı ayrı yerine getirilmesi gerektiği görülmektedir. Bu çerçevede belediyelerimizin aydınlatma metnini vatandaşa elden teslim etmeyi tercih etmesi durumunda açık rıza onayını müstakil bir evrak olarak alması gerekmektedir.

Personelin Günlük İşe Giriş-Çıkış Takibinin Parmak İzi Okunarak Yapılması

Personelin işe giriş ve çıkışının takibinde belediyeler farklı yöntemler kullanmaktadır. Herhangi bir elektronik sistem kullanmayıp imza ile giriş-çıkış takibi yapanlar olduğu gibi kimi belediyeler kartlı sistem, kimi belediyeler de parmak izi veya avuç içi okuma gibi uygulamalara gitmektedir. Herhangi bir takip yöntemi olmayan belediyeler de mevcuttur.

Kişisel Verileri Koruma Kuruluna intikal eden bir şikâyetle belediye personeli, giriş çıkışların takibi için parmak izi okuma cihazları ile personelin parmak izi bilgilerinin alındığı ve sisteme tanıtıldığını, kendisine ait olan parmak izi bilgilerinin belediyenin kayıt sisteminden silinmesi ve

kendisine bilgi verilmesi talebiyle belediyeye başvuru yaptığını ancak belediyenin talebi reddettiğini belirtmiştir.

Kurul yaptığı değerlendirmede, Danıştay 5. Dairesinin 2013/5342 E. ve 2013/9525 K. sayılı Kararına da değinerek veri sorumluları bünyesinde mesai kontrolü amaçlı giriş ve çıkışlar için parmak izi okutma sisteminin kurulmasının 6698 sayılı Kanun'da sayılan amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesine aykırı olduğu ve üstün güvenlik önlemi alınmasına ihtiyaç duyulmayan alanlarda yalnızca mesai kontrolü amacıyla parmak izi alınmasına yönelik uygulamanın devamının uygun olmadığı yönünde karar vermiştir.

Burada belirtmemiz gereken diğer bir nokta, parmak izi verisi, Kanun kapsamında sayılan özel nitelikli kişisel verilerden biri olan biyometrik veri kategorisinde değerlendirilmektedir ve özel nitelikli kişisel verilerin, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır. Söz konusu olayda belediye, personelin açık rızasını alarak veri işleme faaliyetini yürütseydi bile, Kanuni ilkelere aykırı hareket etmesi nedeniyle yürütülen uygulama yine de mevzuata aykırı olacaktı.

Bu doğrultuda belediyelerde mesai kontrolü için parmak izi veya avuç içi okuma gibi çoğunlukla üstün güvenlik önlemi alınmasına ihtiyaç duyulan alanlarda kullanılan yöntem yerine, kart okuma, şifre veya kamera ile takip gibi yöntemlere başvurulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Personel ile KVKK Hükümlerini İçerir Gizlilik Sözleşmesi İmzalanması

Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından yayımlanan Kişisel Veri Güvenliği Rehberi'nde (KVKK Yayınları, Ocak 2018, Ankara) “ (...) çalışanların işe alınma süreçlerinin bir parçası olarak gizlilik anlaşmalarını imzalamaları istenebilir. Çalışanların güvenlik politika ve prosedürlerine uymaması durumunda devreye girecek bir disiplin süreci de mutlaka olmalıdır.” denilerek, çalışanlarla gizlilik anlaşmaları imzalanabileceği tavsiye edilmiştir.

Bu doğrultuda bazı belediyeler ve diğer kamu kurumları memur, sözleşmeli personel veya işçi ayrımı gözetmeksizin personeli ile gizlilik sözleşmesi imzalamış yahut gizlilik taahhütnameleri almıştır.

Ancak Kişisel Verileri Koruma Kuruluna yansıyan bir şikâyet doğrultusunda Kurul 26/12/2019 tarihli ve 2019/393 sayılı Kararında “Anayasa, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve ilgili ikincil mevzuat kapsamında Devlet memurunun başlıca ödevi (yükümlülüğü) Anayasaya, kanunlara sadık kalarak görevini ifa etmektir. Dolayısıyla, kişisel verilere ilişkin tesis edilen iş ve işlemlerde de 6698 sayılı Kanun hükümlerine uygun davranma yükümlülüğü, bu yükümlülüğe aykırı davranması halinde gerek idareye gerek kişilere verdiği zararlardan ötürü sorumluluğu söz konusudur. Bir başka ifadeyle, bu kişilerin yükümlülükleri hâlihazırda 657 sayılı Kanun ve ilgili yönetmeliklerle belirlenmiş olup; 6698 sayılı Kanun ve ilgili yönetmeliklere uygun hareket etmeleri görevlerini ifa ederken uymaları gereken başlıca yükümlülüklerindendir. Yukarıda yer verilen gerekçelerle, kamu kurumu nezdinde 657 sayılı Kanun kapsamında çalışan ve kişisel veri işleyen personele kişisel verilerin korunmasına yönelik ayrıca bir gizlilik sözleşmesi imzalatılması uygun olmayacaktır. Ancak bu noktada önemle belirtmek gerekir ki, kişisel verilerin korunması hakkının bir temel hak ve özgürlük olarak yakın tarihte iç hukukumuzda düzenleme altına alınmış olduğu gözetildiğinde, 657 sayılı Kanun kapsamında çalışan personele, kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında uymaları gereken usul ve esaslara dair bilgilendirici mahiyette bir metin tebliğ edilmesi ve bu konuda periyodik eğitimler düzenlenmesi uygun olacaktır.” şeklinde hüküm kurmuştur.

Karar ile Kurul, kamu kurumlarının kişisel veri işleyen memur personeli ile kişisel verilerin korunmasına yönelik bir gizlilik sözleşmesi imzalamasının uygun olmayacağını

açıkça belirtmiştir. Bu doğrultuda, benzer amaca hizmet eden gizlilik taahhütnamelerinin alınması da yine uygun olmayacaktır.

Burada değinilmesi gereken bir nokta da sözleşmeli personelin durumudur. Kararda her ne kadar “657 sayılı Kanun kapsamında çalışan personelin” gizlilik sözleşmesi imzalamayacağı belirtilse de Karar yazımının genel kurgusunun memur odaklı ve memurlar hakkındaki genel hükümlere dayalı olduğu görülmektedir. 657 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinin ikinci fıkrasında sözleşmeli personel hakkında bu Kanunda belirtilen özel hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Kurul kararı ve Kanun maddesinden yola çıkıldığında, sözleşmeli personel ile gizlilik sözleşmesi imzalanmasında bir engel olmadığı düşünülmektedir.

İşçi personel için ise Kurul açıkça, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi'nde geçen “çalışanların işe alınma süreçlerinin bir parçası olarak gizlilik anlaşmalarını imzalamaları istenebilir” hükmünün 657 sayılı Kanuna tabi olmaksızın çalışanlar için uygulanması gerektiğini belirtmiştir. 657 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin son fıkrasında yer alan “(A), (B) ve (C) fıkralarında belirtilenler dışında kalan ve ilgili mevzuatı gereğince tahsis edilen sürekli işçi kadrolarında belirsiz süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan sürekli işçiler ile mevsimlik veya kampanya işlerinde ya da orman yangınıyla mücadele hizmetlerinde ilgili mevzuatına göre geçici iş pozisyonlarında altı aydan az olmak üzere belirli süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan geçici işçilerdir. Bunlar hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz.” hükmü dolayısıyla işçilerle gizlilik sözleşmesinin imzalanması mevzuata uygundur.

Belediye şirket işçilerinin durumu hakkında ise ‘veri işleyen’ kavramının ayrıca değerlendirilmesi gerekecektir. Şirket işçileri ile belediyenin gizlilik sözleşmesi imzalaması hususu başka bir çalışmanın konusu olmak üzere burada ele alınmayacaktır.

Kamu Kurumlarında Ses Kayıt Özelliği Bulunan Güvenlik Kameraları Bulundurulması

Bir kamu kurumunun ses kayıt özelliği bulunan güvenlik kamerası kullanmasının konu edildiği 12/03/2020 tarihli ve 2020/212 sayılı Kararda Kurul konuyu Anayasa çerçevesinde, temel hak ve hürriyetler açısından ele aldığını görüyoruz.

Ses kayıt özelliği bulunan güvenlik kamerasından beklenen faydanın, ses kaydı alınmadan yalnızca görüntü kaydıyla da sağlanabildiği hallerde ses kaydının alınması, gerçekleştirilecek kişisel veri işleme faaliyeti ile ulaşılmak istenen amaç arasındaki dengenin bozulmasına yol açar-

çağından ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil edeceği düşünülmektedir. Kurul bu durumun ‘müdahaleci’ olduğunu da belirtmektedir.

Kararda ayrıca “(...) kameralar vasıtasıyla görüntü ile birlikte ses kaydı yapılması, bireylerde her açıdan gözetim altında tutuldukları endişesi yaratabilecek olup, kişilerin kamusal alanda bile özel bir kısım diyaloglarının ya da yaşantı kesitlerinin bulunabileceği de dikkate alındığında bu yönde bir uygulamanın hakkın özüne zarar vereceği değerlendirilmektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki güvenlik amacıyla kamu kurumunun halk girişine takılması yönünde ihtiyaç bulunduğu belirtilerek ses kaydı yapan kameraların kullanılması, benzer nitelikteki her türlü ortam açısından da gerekli olduğu yönünde genel bir değerlendirmeye neden olabileceğinden, kişisel verilerin korunması hakkına yönelik oldukça geniş nitelikte bir istisna oluşması sonucunu doğurabilecektir ki, bu hususun da hakkın özüne zarar vereceği değerlendirilmiştir.” hükmüne yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere Kurul, kamu kurumlarının güvenliklerini sağlamak için ses kayıt özelliği buluna kameraların ses kaydı almadan yalnızca görüntü verisi işleminin uygun olacağını değerlendirmektedir.

Bu doğrultuda, bazı belediyelerde personelin çalışma performansının takibi için çalışma ortamlarına yerleştirilen ses ve görüntü kayıt özellikli kameraların ses kaydı özelliğinin kapatılması yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

Çalışma ortamlarında bulundurulanan kameraların personelin özel hayatına müdahale riski taşımaması için bilgisayar ekranları ile çalışma masalarını yakından göremeyecek şekilde konumlandırılmasının da uygun olacağı kanaatindeyiz.

Çift Aşamalı Doğrulama

Kentsel yaşam alanlarındaki sorunların çözülmesi, kaynakların verimli kullanılması ve sosyoekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi amaçlarıyla bilgi ve iletişim teknolojilerinden insan odaklı olarak faydalanılmasını amaçlayan dinamik kentler, akıllı kent olarak tanımlanmaktadır. Ekonomi, çevre, enerji, ulaşım ve sosyal yaşam başlıklarında sürdürülebilir ve verimli hizmet

üretmeyi hedefleyen akıllı kentler, çeşitli bilgi ve iletişim teknolojilerini araç olarak kullanmaktadır¹.

Başta internet, mobil cihazlar ve coğrafi bilgi sistemlerinin geldiği bu akıllı kent araçlarından biri de elektronik ödeme sistemleridir. Mal veya hizmet karşılığında yapılacak ödemenin para veya diğer ödeme araçları yerine elektronik ortamda sanal olarak gerçekleştirilmesini mümkün kılan sisteme elektronik ödeme sistemi denilmektedir. Akıllı kentlerin beraberinde getirdiği hız, zaman ve işlem tasarrufuna uyum açısından elektronik ödeme sistemleri önemli bir araçtır².

Belediyeler de bu gelişmelere ayak uydurarak su faturası tahsilatları ile emlak vergisi ödeme ve beyan işlemleri, borç sorgulama gibi çeşitli vatandaş ilişkilerini internet üzerinden yürütmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri araçlarını kullanmanın faydaları çok olmakla birlikte, belediyelerin veri güvenliği yönünden gerekli dikkat ve özeni göstermemesi halinde vatandaşların kişisel verileri ne yazık ki tehdit altında olmaktadır.

6698 sayılı Kanun’un 12’nci maddesine göre kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek ve kişisel verilerin muhafazasını sağlamak amaçlarıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak veri sorumlusu belediyenin yükümlülükleri arasındadır.

Konuyu bu yönüyle inceleyen Kişisel Verileri Koruma Kurulu 25/02/2021 tarih ve 2021/140 sayılı Karar’ında “ (...) bazı belediyeler tarafından internet üzerinden verilen vergi ödeme hizmetlerinin üyelik ve şifre ya da çift doğrulama yolu ile sisteme giriş yapılması sureti ile gerçekleştirildiği ve bu

1) GÜRSOY, Oğuzhan (2019), “Akıllı Kent Yaklaşımı ve Türkiye’deki Büyükşehirler İçin Uygulama İmkânları”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. s. 62

2) GÜRSOY, Oğuzhan (2019), “Akıllı Kent Yaklaşımı ve Türkiye’deki Büyükşehirler İçin Uygulama İmkânları”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. s. 72

uygulamaların Kanuna uygun olduğu, ancak bazı belediyeler tarafından sunulan hızlı sorgulama ya da borç ödeme uygulamalarında sadece tek bir bilgi girilerek kişilerin borç bilgisine ulaşılabildiği; her ne kadar kişiye ait isim ya da mülke ilişkin bilgilere erişim mümkün olmasa da borca ilişkin bilgiye erişim sağlanabildiği anlaşılmış olup, bu durumun Kanunun 12'nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek hükmüne aykırı olduğu değerlendirilmekle birlikte bahse konu uygulamalara ilişkin olarak belirli bir belediye hakkında Kurumumuza iletilmiş herhangi bir şikayet bulunmadığı dikkate alındığında bir hak mahrumiyetinin oluşmadığı, ancak Kanuna aykırı uygulamaların devam ediyor olması nedeniyle konu hakkında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına ve Türkiye Belediyeler Birliğine bilgi verilmesine; diğer taraftan belediyelerce sunulan söz konusu uygulamaların yeniden düzenlenmesi hususunda belediyelere 3 (üç) ay süre verilmesine ve Kanunun 18'inci maddesinde yer alan yaptırımlara ilişkin hükümlerin belediyelere hatırlatılmasına (...)” hükmüne yer vermiştir.

Karar ile belediyelerin internet ödeme ve borç sorgulama sistemlerini kullanırken, kişinin bilgisi dışında başkalarının kolayca ulaşılacak T.C. kimlik numarası ve/veya doğum günü bilgisinin sorgulanarak erişim imkânı veren tek kademeli doğrulama sistemleri yerine iki kademeli kimlik doğrulama kontrolünün uygulanması tavsiye edilmektedir.

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 29 Nisan 2022 tarihli ve 31824 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 21/04/2022 tarihli ve 2022/388 sayılı İlke Kararında da aynı konu ele alınmış ve Kararda “(...) belediyeler tarafından emlak vergisi ödeme/hızlı ödeme veya borç sorgulama vb sayfalar aracılığıyla çevrimiçi olarak sunmuş oldukları hizmetler kapsamında Kanunun 12'nci maddesinde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve herhangi bir veri ihlalinin önlenmesi amacıyla; çift faktörlü doğrulama için

ilk doğrulamanın T.C. kimlik no, ad soyad, vergi no, sicil no gibi verilerle yapılırken ikincil düzeydeki doğrulamanın kişiye özel oluşturulmuş SMS ya da e-postaya iletilen şifre gibi bir sistemle gerçekleştirilmesi, ikincil düzeyde kişiye ait başkalarının da erişebileceği telefon no, doğum tarihi, anne baba adı, sicil no gibi bilgiler yerine sadece kişiye özel olarak belirlenecek ve sadece ilgili kişinin erişebileceği verilerin istendiği sistemler ya da üyelik sistemi ile söz konusu hizmetlerin sunulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu çerçevede belediyelerin imkânları dâhilinde, belediye internet sitesinde bir üyelik ekranı tesis edilerek kişinin T.C. kimlik numarasının yanı sıra kişiye özel oluşturulmuş şifre kullanılması ya da kişinin daha önce bildirmiş olduğu telefon numarasına iletilen SMS kodu ile sorgu ekranına erişim sağlayacağı sistem olan çift aşamalı doğrulamanın kullanılması ilgili kişilerin veri güvenliği açısından yararlı olacaktır.

Sonuç ve Değerlendirme

Veri işleme faaliyeti yürüten belediyeler, 6698 sayılı Kanun’un getirdiği yükümlülükler çerçevesinde uyum süreçlerini devam ettirmektedir. Bu süreçte teknik ve idari birçok tedbiri uygulayan belediyeler bazen Kanun’un yorumlanmasındaki farklılıklar, bazen de imkanları dışında kalan nedenlerle Kişisel Verileri Koruma Kurulunun müeyyidelerine maruz kalabilmektedir.

6698 sayılı Kanun’a göre aydınlatma yükümlülüğünü icra etmeyen, veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri sağlamayan, Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen veya Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından verilen kararları uygulamayan veri sorumlularına idari yaptırımlar uygulanabilmektedir.

Alanın şekillenmesi ve tereddütlerin giderilmesi açısından Kurul kararları yüksek öneme sahip olup bu kararların belediyelerce takip edilmesi yararlı olacaktır.

KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU'NDAKİ SON DEĞİŞİKLİKLER

(Fiyat Farkları, Süre Uzatımı ve Fesih)

Hasan KORUCU

İstatistikçi / Destek Hizmetleri Müdürlüğü / TBB

Sinem ÇİÇEK

Uzman / Destek Hizmetleri Müdürlüğü / TBB

Son dönemde ortaya çıkan uluslararası gelişmelere bağlı olarak, enerji piyasası fiyatları başta olmak üzere; ülkemizde ve dünyada hammadde temini ve tedarik zincirinde yaşanan aksaklıklar ile girdi maliyetlerinde beklenmeyen artışların ortaya çıkmış olması sebebiyle; önce 24 Şubat 2022 tarihli ve 31760 sayılı Resmi Gazete’de “4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun Geçici 5’inci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Esaslar” ve ardından 15 Nisan 2022 tarihli ve 31810 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanunu’nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’na “Ek Fiyat Farkı veya Sözleşmelerin Feshi” başlığıyla Geçici 6’ncı madde eklenmiştir.

Eklenen Geçici 5’inci madde ile 1 Aralık 2021 tarihinden önce ihalesi yapılan ve 4735 sayılı Kanun’un Geçici 5’inci maddesinin yürürlüğe girdiği 22 Aralık 2022 tarihi itibarıyla devam eden veya bu tarihten önce fesih veya tasfiye edilmeksizin kabulü/geçici kabulü yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Türk Lirası üzerinden yapılan sözleşmelerde, 2021 yılının ikinci yarısında gerçekleştirilen kısımlar için, ihale dokümanında fiyat farkı hesaplanmasına ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın verilecek ek fiyat farkı belirlenmiştir.

Eklenen Geçici 6’ncı madde ile 01 Nisan 2022’den önce 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na göre ihale edilen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Türk Lirası üzerinden yapılan ve bu tarih itibarıyla devam eden sözleşmelerde; yılbaşından sonra gerçekleştirilen kısımlar için; ihale dokümanında fiyat farkı hesaplanmasına ilişkin hüküm bulunanlarda, sözleşmesine göre hesaplanan fiyat farkı oransal olarak artırılabilir, ihale dokümanında fiyat farkı hesaplanmasına ilişkin hüküm bulunmayanlar ile hüküm bulunmakla birlikte girdilerin yalnızca bir kısmı için fiyat farkı hesaplananlarda, hesaplanmayan kısımlar için de fiyat farkı verilebilir. Yılın ilk çeyreğinde gerçekleştirilen kısımlar için; ihale dokümanında fiyat farkı hesaplanmasına ilişkin hüküm bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, yüklenici başvurusuyla, sözleşmesine göre hesaplanan fiyat farkına ilaveten ek fiyat farkı verilebilir.

Yapım işleri için yapılan sözleşmelerde; yılın ilk çeyreğinde iş programına göre gerçekleştirilemeyen iş miktarı için süre uzatımı verilebilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla gerçekleşme oranı ilk sözleşme bedelinin yüzde 15’ine kadar olan işler yüklenici başvurusuyla feshedilip tasfiye edilebilir. Bu kapsama girecek alım türleri, ürün ve girdiler sözleşmelere ilişkin hesaplama yöntem-

leri, başvuru ve onay süreleri ile fiyat farkına ilişkin esas ve usullerinin tespiti konularında Cumhurbaşkanlığı yetkilendirilmiştir. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ekinde yer alan 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun Geçici 6’ncı maddesinin Uygulanmasına İlişkin Esaslar’ın 5, 6 ve 7’nci maddelerinde “Artırımlı Fiyat Farkı” hesabına ilişkin hükümlere de yer verilmiştir.

Birbiri ardına çıkan Cumhurbaşkanlığı Kararları ardından 18 Mayıs 2022 tarihinde yayınlanan Kamu İhale Kurul Kararı¹ ile esasların uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Kamu İhale Kurumunun yetkili olduğu, hangi hususlarda idareye hangi hususlarda Kurula başvurulacağı netleştirilmiştir.

Artırımlı Fiyat Farkı

Ayrıntıları 5546 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile duyurulan artırımlı fiyat farkı 1 Nisan 2022 tarihinden önce Kamu İhale Kanunu’na göre ihalesi yapılan ve 15 Nisan 2022 tarihi itibarıyla devam eden sözleşmeler için bir iyileştirme içermektedir. Söz konusu iyileştirme; 2022 ve 2023 yıllarında devam eden kısımlar için sözleşmesinde fiyat farkı yer almasa bile uygulanacak olup, bu zaman dilimi için hesaplanan hakedişlere eklenecektir. İstisna olarak iş veya teslim süresi 01/01/2022 tarihinden önce sona eren ancak bu tarihten sonra gecikme cezası uygulanarak devam eden sözleşmelerde, fiyat farkı ödenmez. Artırımlı fiyat farkının uygulanması için yüklenicinin idareye yazılı olarak başvuruda bulunma şartı aranmayacaktır. Ancak esasların yürürlüğe girdiği 13/05/2022 tarihinden önce düzenlenen hakedişlere ilişkin olarak artırımlı fiyat farkı hesaplanabilmesi için yüklenicinin idareye 13 Haziran 2022 tarihine kadar yazılı olarak başvurması gerekmektedir. Bu kapsamda esaslarda yer verilen koşulları sağlayan sözleşmelerde artırımlı fiyat farkı verilmesi zorunludur.

İhale Dokümanında Fiyat Farkı Hesaplanmasına İlişkin Hüküm Bulunan Sözleşmeler için (Cumhurbaşkanlığı Kararı 5’inci madde) yapım işleri ve hizmet alımlarında fiyat farkı tutarı yaklaşık yüzde 11 artırılacağı (hesaplama formülünde yer alan B katsayısı 0,90 yerine 1,00 olarak uygulanacağı), mal alımlarında ise fiyat farkı tutarı yüzde 10 oranında artırılarak verileceği düzenlenmiştir. Buradaki hesaplamalar işe ait sözleşmede yer alan hesaplama formülleri ile hesaplama değerleri dikkate alınarak 01/01/2022 tarihinden itibaren artırımlı “B” sabit katsayısı üzerinden yapılacaktır.

İhale Dokümanında Fiyat Farkı Hesaplanmasına İlişkin Hüküm Bulunmayan Sözleşmeler İle Hüküm Bulunmakla Birlikte Sadece Girdilerin Bir Kısmı İçin Fiyat Farkı Hesaplanan Sözleşmeler İçin (Cumhurbaşkanlığı Kararı 6’ncı

1) 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun Geçici 6’ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Esaslara Dair Tereddütlerin Giderilmesi; 2022/DK.D-171 sayılı düzenleyici Kurul kararı

madde), fiyat farkı; hesaplanan endeksin (güncel endeksin, temel endekse oranından sabit 1 rakamının çıkarılması) ilgili aya ait sözleşme kısmı (hakediş) ve sabit D sabit katsayısının (2022 yılı için 0,25, 2023 yılı için ise 0,15) çarpımı ile bulunur. Fiyat farkı hesaplamalarında en önemli kısım TÜİK tarafından belirlenen ilgili endekstir. Güncel endeksi, basitçe uygulama ayına ait endeks olarak; temel endeks ise ihale tarihinin içerisinde bulunduğu ay olarak tanımlayabiliriz. (Tüm zamanlara ait endeksler Türkiye İstatistik Kurumunun internet sayfasında yer almaktadır). Artırımlı fiyat farkı hesabı için hüküm bulunamaması halinde de fiyat farkına ilişkin esaslar uygulanır.

Sözleşmesinde fiyat farkı yer alan işlerde uygulama bu yöndeysen karşılaşılabilecek en önemli sorun sözleşmesinde fiyat farkı hesaplaması öngörülmeven ancak mücbir sebepler veya idareden kaynaklı nedenlerle uzatılan sürede fiyat farkı hesaplaması yapılan işlerde artırımlı fiyat farkı hesaplamasının nasıl uygulanacağı konusudur.

Kamu İhale Kurulu Geçici 5'inci maddesine ilişkin tereddütlerin giderilmesine yönelik aldığı Kurul kararına² göz atıldığında; uzatılan sürede fiyat farkı hesaplaması yapılan dönem için ek fiyat farkı hesaplama sözleşmesinde fiyat farkı hesaplaması öngörülen sözleşmelere ilişkin uygulama şekli ve katsayıların dikkate alınması gerektiği yönünde karar alındığı görülmektedir.

Esasların 5 ve 6'ncı maddelerindeki hükümler ile hizmet ve yapım işlerinde uygulanacak fiyat farkına ilişkin esaslar değerlendirildiğinde, sözleşmesinde fiyat farkı hesaplanmayacağına ilişkin hüküm bulunan ancak mücbir sebepler veya İdareden kaynaklanan nedenlerle süre uzatımı verilen ve uzatılan süre boyunca fiyat farkı hesabı yapılmış olan yapım işleri ve hizmet alımı sözleşmelerinde, E katsayısının farklı uygulanmasına (fiyat farkı hesabı yapılan dönem için 0,41; fiyat farkı hesabı yapılmayan dönem için ise 0,56 olması gerektiğine) karar verilmiştir.

Ek Fiyat Farkı

İlk olarak 5203 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile ayrıntıları belli olan ve 2021 yılının ikinci yarısını kapsayan ek fiyat farkı hesaplanması usulünün 2022 yılının ilk çeyreğini kapsayan kısmı 5546 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı belirlenmiştir. Ek fiyat farkı ödenmesi için gereken şartlar ve yapılan hesaplamalar artırımlı fiyat farkındakiler ile benzerlik göstermektedir.

Farklı şartları, ek fiyat farkının 2022 yılın ilk üç ayı için hesaplanacağı ve yüklenicinin 13 Haziran 2022 tarihine kadar İdareye yazılı olarak başvuru yapacağı olarak özetleyebiliriz. Hesaplamalardaki farklılıklar ise için ise; ihale dokümanında fiyat farkı hesaplanmayacağı veya Yurt İçi ÜFE'nin genel endeksi esas alınarak fiyat farkı hesaplanacağı düzenlenen sözleşmeler için artırımlı fiyat farkındaki D katsayısının yerini E katsayısı (0,56 / 0,41) gelmesidir.

Örnek:

A İdaresi 2020 yılında bir hizmet alımı yapıyor ve aylık hakedişler halinde ödemeleri gerçekleştiriliyor. İşin ihale dokümanında fiyat farkı hesaplanmayacağı öngörülmüş ve ona göre bir sözleşme imzalanmıştır. 5546 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararına uygun olarak yüklenici 21 Mayıs 2022 tarihinde yaptığı yazılı başvuru ile geçmişe dönük olarak ek fiyat farkı alacaklarını (Ocak-Nisan) istemektedir.

Aylar	Gn	Yi-Üfe Genel	Artırımlı Fiyat Farkı İçin	Ek Fiyat Farkı İçin
			$P_n = G_n / G_o$	$P_n = G_n / G_o$
Ocak 2020	Go (Artırımlı için)	462,42	-	-
Haziran 2021	Go (Ek F.F. için)	693,54	-	-
Ocak 2022	G1	1129,03	1129,03 / 462,42	1129,03 / 693,54
Şubat 2022	G2	1210,60	1210,60/ 462,42	1210,60/ 693,54
Mart 2022	G3	1321,90	1321,90/ 462,42	1321,90/ 693,54
Nisan 2022	G4	1423,27	-	1423,27/ 693,54

2) 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun Geçici 5'inci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Esaslara Dair Tereddütlerin Giderilmesi; 30.03.2022 tarih ve 2022/DK.D-101 sayılı düzenleyici Kurul kararı

Go, Gn; Temel endeks (0) ve Temel Endeks (n)'e ilişkin olarak TÜİK tarafından aylık yayınlanan Yurtiçi Üretici Fiyat Endeksi, (Temel Endeks İhale Tarihi olan 2022 yılının Ocak ayına ait)

Pn; ilgili formülle bulunan fiyat farkı katsayısı

Cumhurbaşkanlığının 5546 sayılı Kararının 6'ncı maddesi (2) fıkrasına göre;

Go: İhale tarihinin içerisinde bulunduğu aya ait endeks, Ocak 2020,

Fd; Artırmalı Fiyat Farkı Tutarı,

D; Sabit Katsayı= 0,25 (2022 için),

An; İlk hakediş (n=1) olmak üzere (n)inci hakediş tutarını göstermektedir.

$Pn = Gn/Go$ olmak üzere, $Fd = An \times D \times (Pn-1)$ formülüne göre hesaplama yapılmaktadır.

Fd=An x D x (Pn-1)				
Aylar	Artırmalı Fiyat Farkı Tutarı(Fd)	Aylık Hakediş (An)	Sabit Oran (D)	Tüik Aylık Yi-Üfe Katsayısı (Pn-1)
Ocak	3.673,84	10194	0,25	1,441568271
Şubat	4.123,39	10194	0,25	1,617966351
Mart	4.736,79	10194	0,25	1,858656632
Nisan	5.295,46	10194	0,25	2,077872929
Toplam	17.829,47	(Ocak – Nisan için artırmalı fiyat farkı)		

(Temel Endeks ihale tarihi olan 2022 yılının Ocak ayına aittir.)

Cumhurbaşkanlığının 5546 sayılı Kararının 9'uncu maddesi (2) fıkrasına göre;

Go: 01/07/2021 tarihi öncesi ihale edildiği için 2021 yılı Haziran ayı endeksi,

Fe; Ek Fiyat Farkı Tutarı,

E; Sabit Katsayı= 0,56,

An; İlk hakediş (n=1) olmak üzere (n)inci hakediş tutarını göstermektedir.

$Pn = Gn/Go$ olmak üzere, $Fe = An \times E \times (Pn-1)$ formülüne göre hesaplama yapılmaktadır.

Fe=An x E x (Pn-1)				
Aylar	Artırmalı Fiyat Farkı Tutarı (Fe)	Aylık Hakediş (An)	Sabit Oran (E)	Tüik Aylık Yi-Üfe Katsayısı (Pn-1)
Ocak	3.584,59	10194	0,56	0,627923
Şubat	4.256,00	10194	0,56	0,745537
Mart	5.172,13	10194	0,56	0,906018
Toplam	13.012,73	(Ocak – Mart için artırmalı fiyat farkı)		

(Temel Endeks ihale tarihi 01/07/2021 tarihinden önce ihalesi yapıldığı için 2022 yılının Haziran ayına aittir.)

Süre Uzatımı

2022 yılı Nisan ayının 1'inden önce 4734 sayılı Kanun'a göre Türk Lirası üzerinden ihale edilmiş olan ve 15'i itibariyle yapımı devam eden işlerde; yüklenici firmanın 13 Haziran 2022 tarihine kadar idareye yazılı başvurusu gerekir. Başvuru sonrasında idare 10 gün içerisinde yüklenicinin başvurusunu değerlendirir.

İdare tarafından süre uzatımı verilen işlerde yükleniciye tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içerisinde revize iş programı düzenlenir. İş programına göre 2022 yılı ilk çeyreğinde olan ve gerçekleştirilemeyen iş miktarı için verilir.

Bu yılın başından önce iş veya teslim süresi sona eren ancak bu tarihten sonra gecikme cezası uygulanarak devam eden sözleşmelerde süre uzatımı verilmez. Uzatılan sürede gerçekleştirilen imalatlar için de artırımlı fiyat farkı hükümleri uygulanır.

Sözleşmenin Feshi ve Tasfiyesi

Sözleşmenin feshedilip tasfiye edilmesinde, bu yılın 15 Nisan tarihi itibarıyla gerçekleşme oranı ilk sözleşme bedelinin %15'ine kadar olan işlerin tamamlanması ve yüklenici firmanın 13 Haziran tarihine kadar yazılı olarak başvurusu zorunludur.

Feshedilen işler Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınmadıkça yeniden ihale edilemeyecektir. Feshedilen sözleşmelerde; fesihten kaynaklanan kısıtlama ve yaptırımlar uygulanmaz, hazırlanacak fesihnamelerden damga vergisi kesilmez, artırımlı fiyat farkı ya da ek fiyat farkı hesaplanmaz. Ayrıca can, mal ya da yapı güvenliğine ilişkin idarece uygun görülen tedbirler yüklenici tarafından gerçekleştirilir. Fesih tarihine kadar gerçekleştirilen işler dışında idareden mali hak, talebinde bulunulamaz. Artırımlı fiyat farkı ya da ek fiyat farkı verilmiş ise ödenen tutar idareye geri verilmedikçe fesih işlemleri sonuçlandırılmaz.

Geçici 5'inci madde kapsamında devredilen sözleşmeler ise; gerçekleşme oranı ne olursa olsun bu madde kapsamında feshedilemez.

Sonuç

Bu kapsamda verilen fiyat farkları; 4734 sayılı Kanun'a göre ihale edilen işler için ödenirken doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirilen alımlara (22'nci madde) ilişkin sözleşmelerde ek fiyat farkı ödenmez. Bununla birlikte Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü üzerinden gerçekleştirilen alımlarda idareler adına ek fiyat farkı hesaplanmaz. Ayrıca şartları sağlayan işlerde ek fiyat farkı hesaplanması, artırımlı fiyat farkına ilişkin hükümlerin uygulanmasını engellemez. Esasların uygulanması sonucunda ilave olarak ödenecek tutarlar ek fiyat farkı olup; yüklenici ve idare arasında hâlihazırda imzalanmış olan sözleşme bedelini değiştirmez. Sözleşmesinde artırımlı fiyat farkı hesabına ilişkin hüküm bulunmayan hallerde ise Fiyat Farkına İlişkin Esaslar uygulanacaktır. İdarelerin, fiyat farkları verilmemesi yönünde bir takdir yetkisi bulunmadığı hususu ise Kamu İhale Kurulu kararıyla netleştirilmiştir. Son olarak fiyat farkı verilen işlerde, hesaplama sonucunda ek fiyat farkının eksi (-) çıkması durumunda hakedişte kesinti yapılmaz.

GÖÇ POLİTİKALARI ANKARA'DA GÖRÜŞÜLDÜ

Türkiye Belediyeler Birliği ev sahipliğinde, belediyeler ve uluslararası kurum ve kuruluşların temsilcileriyle düzenlenen “Göç Yönetişiminde Belediyeler ve Uluslararası Ortaklıklar, Diyalogu Güçlendirmek” başlıklı toplantı 17 Mart’ta Ankara’da gerçekleştirildi.

TBB koordinasyonunda, Yerel Yönetişimde Rezilyans (RESLOG) Projesi kapsamında hazırlanan Göç Politika Belgesini tanıtmak üzere yapılan toplantıda göçten en çok etkilenen belediyelerin öncelikleri karşılıklı istişare edildi.

Toplantının açılış konuşmaları TBB Genel Sekreter Yardımcısı H. İbrahim Azak ve İsveç Yerel Yönetimler ve Bölgeler Birliği (SKL) International RESLOG Türkiye Ulusal Proje Yöneticisi Sinan Özden tarafından yapıldı. Toplantıda göçe ilişkin sorun ve öneriler, “Belediye Başkanları Göç Platformu Göç Politika Belgesi Ortak Değerlendirme Oturumu”, “Türkiye’de Göç Yönetişimi ve İstişare Oturumu” ve “Belediyeler ve Uluslararası Fon Kaynaklarına Erişim Semineri”nde masaya yatırıldı.

İsveç Yerel Yönetimler ve Bölgeler Birliği’nin (SKL) uluslararası projeler kuruluşu SKL International tarafından yürütülen ve TBB, Çukurova Belediyeler Birliği ve Marmara Belediyeler Birliği ortaklığıyla hayata geçirilen RESLOG Projesi, proje pilot belediyeleri ve Başkanlar Göç Platformu üyesi belediye başkanlarının proje faaliyetlerine katılımı ile yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde çalışmalarını içerisinde bulunduruyor. Suriye göçünden yoğun olarak etkilenen yerel yönetimlerin ani ve yoğun nüfus artışını karşılama kapasitelerini artırmayı amaçlayan proje, ulusal göç politikalarının yerel gerçeklikleri ve ihtiyaçları yansıtacak şekilde geliştirilmesi, bölge birlikleri aracılığıyla belediyeler arası öğrenme ve destek yapılarının güçlendirilmesi, belediye düzeyinde bütüncül planlama ve yönetişimin iyileştirilmesi konularına odaklanıyor.

BELEDİYENİN BAĞIŞ KABUL ETME YETKİSİ

M.Lamih ÇELİK

Teftiş Kurulu Başkanı / Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 40’inci maddesinde, kamu idarelerine yapılacak olan bağış ve yardımlar düzenlenmekte olup maddenin birinci fıkrasında herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından, kamu hizmetinin karşılığı olarak veya kamu hizmetleriyle ilişkilendirilerek bağış veya yardım toplanamayacağı ve benzeri adlar altında tahsilat yapılamayacağı belirtilmektedir.

Düzenleme ile kamu gücü ve nüfuzu kullanılarak kamu hizmeti gören kişilerin bağış ve yardım yapmaya zorlanmasının ve kamu idaresinin itibarının zedelenmesine sebep olunmasının önüne geçilmek istenmiştir. Maddenin üçüncü fıkrasında kamu yararına kullanılmak üzere kamu idaresine yapılacak bağış ve yardımların, hizmeti yapacak idarenin üst yöneticisi tarafından uygun görülmesi halinde idareye gelir olarak kaydedileceği belirtilmektedir. Kanuna göre üst yönetici tarafından uygun görülmeyen ve onay verilmeyen koşullu bağışlamalar ile yardımların kamu idaresine gelir olarak kaydedilmesi mümkün değildir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde "bağış kabul etmek" belediyenin yetki ve imtiyazları arasında, 59'uncu maddesinde bağışlar, belediyenin gelirleri arasında sayılmıştır. Bu çalışmamızda bağış kabul etme yetkisi ile bağışlanan niteliğine göre yapılması gereken işlemler, Sayıştay denetim raporları ışığında ele alınmıştır.

Bağış Nedir?

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) "bağışlama sözleşmesi" 285'inci maddesinde "Bağışlama sözleşmesi, bağışlayanın sağlararası sonuç doğurmak üzere, malvarlığından bağışlanana karşılıksız olarak bir kazandırma yapmayı üstlendiği sözleşmedir." şeklinde tanımlanmaktadır. Özetlemek gerekirse bağışlama, bağışlayanın kendi malvarlığından bağışlama yapmak amacıyla ve sağlararası sonuç doğurmak üzere, karşılığında denk bir ivaz olmaksızın bağışlanana yaptığı kazandırıcı işlemidir.

Kişi Bağışlamadan Vazgeçebilir Mi?

"Bağışlama önerisinin geri alınması" başlıklı TBK m. 293'te yer alan, "Bir kimse başkasına bağışlamayı önerdiği bir malı, başka mallarından fiilen ayırmış olsa bile, bağışlananın kabulüne kadar, bağışlama önerisini geri alabilir." hükmü gereğince genel hükümlerden farklı olarak bağışlama önerisinde bulunan bir kimse, bağışlanan belediye önerisini kabul edinceye kadar önerisini geri alabilir.

Şartlı Bağış Yapılabilir Mi?

6098 sayılı Kanun madde 291/I'de, "Bağışlayan bağışlamasına yüklemeler koyabilir." şeklinde düzenleme ya-

pılmıştır. Bu şartlar maddi nitelik taşıyan belirli bir edimi yerine getirme olabileceği gibi yapma, verme, kaçınma, yapmama gibi eylemsel yükümlülükler de olabilir¹.

Yükleme (şart, koşul) bağışlayanın lehine ya da üçüncü bir kişi lehine olabilir. Örneğin, dairenin öğrencilere kiralanmak üzere bağışlanmasında üçüncü kişi lehine bir şarttan bahsedilir. Bunun dışında öğrenci yurdu/okul yapılması, kültür merkezi yapılması², lojman ve hizmet binası yapılmak üzere taşınmaz bağışı³, okul⁴, cami, park ve çocuk bahçesi yapılmak üzere taşınmazların bağışı⁵, hatıra ormanı yapılmak üzere taşınmaz bağışı⁶, cami ve kuran kursu yapılmak üzere taşınmaz bağışı⁷, evsiz kişilere yemek dağıtılması, bağışlanan taşınmazın park olarak kullanılması, bağışladığı evi her yıl haziran ayında kendisi tarafından bir ay kullanılmasını istemesi, ölümünden sonra her yıl kendisi için mevlit okutulmasını istemesi, evcil hayvanına bakılmasını istemesi, bağışlanmış olan taşınmazın elden çıkarılmaması gibi şartlarında konulabildiği yargı kararlarından anlaşılmaktadır.

Şart Yerine Getirilmezse Bağışlayan Kişi Belediyeye Karşı Ne Yapabilir?

TBK m. 291/III'e göre, bağışlanan tarafından üstlenilen yükümlülüğün yerine getirilmesi bağışlayan veya mirasçıları tarafından, kamu yararına konulmuş bir yüklemenin varlığı halinde ise yüklemenin yerine getirilmesi bağışlayanın ölümünden sonra ilgili kamu kurumu tarafından istenebilecektir. Ayrıca TBK m. 295/b.3'e göre yüklemenin haklı bir sebep olmaksızın bağışlanan tarafından yerine getirilmemesi durumunda bağışlayan bağışlamayı geri alabilecektir⁸. Bağışlayan kişinin sadece geri almak için dava hakkı vardır ayrıca belediyeden bir tazminat talep etme hakkı bulunmamaktadır⁹.

TBK m. 297/I'e göre, bağışlayanın geri alma hakkını kullanabilmesi için geri alma sebebini öğrendiği tarihten itibaren bir yıllık hak düşürücü süre bulunmaktadır¹⁰. Bir yıllık hak düşürücü süre, bağışlama sözleşmesinin kurulduğu tarihten değil, geri alma sebebini bağışlayan tarafından öğrenilmesi ile başlar. Bağışlayan Kanunda düzenlenmiş olan geri alma sebeplerinden birini öğrendiği andan itibaren bir yıl içinde geri alma hakkını kullanmalıdır.

1) "Mükellefiyet ise bir hukuki muamelenin lehtarına yüklenen bir ödev, bir yapma veya yapmamamecburiyetidir." Y2HD, 2.12.1991, 1991/12407 E., 1991/14857 K. (www.kazanci.com).

2) Y1HD E. 2005/11697, K. 2005/13172, 12.12.2005 (khky.kazancihukuk.com).

3) Y1HD E. 2008/9361 K. 2008/11059 T. 30.10.2008 (www.kazanci.com).

4) 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Ek 2. maddesinde bina inşaat harcından istisna olan bina inşaatları düzenlenmiştir. Ek 2. maddenin (g) bendi kapsamında; karşılık gözetmeksizin Devlete devrolunmak şartıyla inşa edilen okullar ve öğrenci yurtları bina inşaat harcından müstesnadır.

5) Y1HD, E. 2015/11757 K. 2015/14627 T. 15.12.2015 (www.lexpera.com).

6) Y1HD, E. 2013/14868 K. 2014/7460 T. 9.4.2014 (www.kazanci.com).

7) Y1HD, E. 1989/348 K. 1989/2529 T. 9.3.1989 (www.kazanci.com).

8) HATEMİ/ SEROZAN/ ARPACI, s. 147

9) AKINTÜRK, s. 236

10) Y1HD, E. 2016/2102 K. 2016/8810 T. 27.9.2016; Y1HD, E. 2016/12957 K. 2016/11223 T. 19.12.2016 (www.lexpera.com)

Şartın yerine getirilmemesi nedeniyle bağışlayanın geri alma hakkını kullanabilmesi için bağışlayanın öncelikle belediyeye şartı yerine getirilmesi için makul bir süre verilmesi ve verilen sürenin sonunda şartın yerine getirilmediği ve böylece yerine getirilmeyeceğinin kesin olarak anlaşıldığı tarihten itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde bağışlayanın geri alma hakkını kullanması daha uygun olacaktır.

Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 4/6/2020 tarihli ve E.2017/2134, K.2020/2187 sayılı kararı ile 12/3/2020 tarihli ve E. 2017/2079, K.2020/1795 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

“...Hemen belirtmek gerekir ki; bağış sözleşmesindeki koşul veya mükellefiyetin niteliğinin, kapsamının yerine getirilme zamanının tam olarak tespiti büyük önem taşır. Bu itibarla salt kullanılan sözlerin değil, tarafların gerçek iradelerinin ve bağışlayanın asıl amacının ortaya çıkarılması gerekir. Ayrıca amacın gerçekleşmeyeceğinin kesin biçimde anlaşılması tarihi ile bu tarihten itibaren BK. nin 246. TBK. nin 297’nci maddesine göre bir yıllık hak düşürücü süre içerisinde bağıştan dönme (rücü) hakkının kullanılıp kullanılmadığının araştırılması da zorunludur.

Öte yandan, TBK.’nın 297/3. madde hükmüne göre; bağışlayan sağlığında geri alma sebebinin öğrenememişse, mirasçıları ölümünden başlayarak bir yıl içinde bağışlamayı geri alma hakkını kullanabilir.”

Belediye taşınmazı geri vermezse bağışlayan kişi, taşınmazın kendisine iadesini Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 716 kapsamında tescile zorlama davası ile isteyebilir.

5018 sayılı Kanun’un 40’inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan

“Bağış ve yardımlar, kullanılmadığı veya amaç dışı kullanıldığı için geri istenildiği takdirde, bütçeye gider kaydıyla ilgisine geri verilir. Şartlı bağış ve yardımın zamanında kullanılmaması nedeniyle doğacak zararlar ile amaç dışı kullanım nedeniyle yapılan harcamalar sorumluluğu tespit edilenlere ödetilir.” şeklindeki emredici hüküm nedeniyle belediye görevlilerinin sorumluluğu doğacağı dikkate alınmalıdır.

Belediye Adına Bağışları Kabule Yetkili Organ Hangisidir?

Koşula bağlı olmayan bağışları kabul etme yetkisi 5393 sayılı Kanun’un 38’inci maddesine göre belediyenin başı ve tüzel kişiliğin temsilcisi olan belediye başkanına aittir. Bu nedenle şartsız bağış yapılması halinde başkanlık oluru alınarak işlem yapılmalıdır. Şarta bağlı olmayan taşınmaz bağışlarında, tapu müdürlüğünde düzenlenen resmi senet taraf veya temsilcileri tarafından imza altına alınarak taşınmaz tapu kütüğünde belediye adına tescil edilir.

5393 sayılı Kanun’un 18’inci maddesinde sayılan belediye meclisinin görev ve yetkilerinden biri de belediyeye yapılan şartlı bağışları kabul etmektir. Şarta bağlı bağışlamanın kabul edildiğine dair meclis kararı, uygulanmasını sağlamak üzere belediyenin yürütme organı olan belediye başkanına havale edilir. Görevleri arasında yetkili organların kararını almak koşuluyla sözleşme yapmak (m. 38/g) ve meclis kararlarını uygulamak (m. 38/h) olan belediye başkanı alınan karar uyarınca işlem tesis eder. Uygulamada alınan meclis kararları bağışlamanın kabulüne ve gerekli iş ve işlemleri yürütmek suretiyle belediye başkanına yetki verilmesi ya da şartlı bağışlamanın meclis kararı ile kabul edilmesinden sonra buna

ilişkin olarak protokol imzalamak ve uygulamak hususunda belediye başkanına yetki verilmesi şeklinde de olabilmektedir.

Belediyeye Taşınmaz/ Gayrimenkul Bağışlanması Halinde Yapılacak İşlemler Nelerdir?

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmeliğin Kayıt ve Kontrol İşlemleri başlıklı 5’inci maddesinde “Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri, kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınmasıdır. Kayıtların belgeye dayanması esastır. Ek 1’deki Kayıt Planının ‘Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar’ başlığı altında yer alan taşınmazlar maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenler ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınır.” denilmekte ve 9’uncu maddesine göre ise kamu idarelerine bağışlanan taşınmazlarda, usulüne uygun olarak düzenlenmiş bağış formu ile tapu senedinin¹¹ ve Yönetmeliğin 7’nci maddesine göre kaydedilen her taşınmaz için taşınmaz ile aynı numarayı taşıyan belgeleri içeren birer dosya düzenleneceği belirtilmektedir.

Sayıştay’ın Bir Raporunda;

“Taşınmazların kaydına yönelik açıklamalarda bulunulan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 187’nci maddesinde; “a) Maddi duran varlıkların hesaplara alınması 1) Edinilen maddi duran varlıklar, maliyet bedeli ile hesaplara alınır. Maliyet bedeline varlıkların elde edilmesinde yapılan her türlü gider ilave edilir. Bağış veya hibe olarak edinilen maddi duran varlıklar varsa bilinen değeri, yoksa değerlemesi yapıldıktan sonra tespit edilen değeri ile hesap-

11) Borçlar Kanunu’nun 237/1. maddesi uyarınca, tapusuz taşınmazların bağışlanması konusunda herhangi bir yazılı şekil öngörülmemiştir. Aynı maddenin 2. fıkrasıyla tapulu taşınmazlar bakımından yazılı şekil öngörülmüştür. Bundan ayrı TMK’nın 763. maddesi gereğince; tapusuz taşınmazlar menkul niteliğinde olup, mülkiyet satış, devir ve teslimle alıcısına geçer. Mahkemenin ileri sürdüğü gibi, tapusuz taşınmazlarda resmi şekil öngörülmemiştir.” Yargıtay 8HD, 8.7.2010, 2010/1048 E. 2010/3784 K. (www.kazanci.com)

lara alınır.” 250-Arazi ve Arsalar Hesabının niteliğinin düzenlendiği 188’inci maddesinde; “Arazi ve arsalar hesabı, kamu idarelerinin her türlü arazi ve arsaları ile bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılır.” “Hesabın işleyişi” başlıklı 189’uncu maddesinde; “(3) Bedelsiz olarak kuruma intikal eden arsa ve araziler tespit edilen değerleri üzerinden bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.” hükümlerine yer verilmektedir.” açıklamasına, diğer raporunda da “Mezkur Yönetmelik’in 252-Binalar Hesabının niteliğinin düzenlendiği 192’nci maddesinde; “Binalar hesabı, eklenti ve bütünleyici parçaları dâhil olmak üzere, kamu idarelerinin mülkiyetinde bulunan binalar ile bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılır.” “Hesabın işleyişi” başlıklı 193’üncü maddesinde ise; “(4) Bedelsiz olarak kuruma intikal eden binalar tespit edilen değerleri üzerinden bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.” hükümleri yer almaktadır. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre bağış yoluyla İdareye geçen taşınmazların cinsine göre İlgili Yönetmelik’in belirttiği şekilde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.” açıklamasına yer verilmiştir.

Belediyeye Taşınır Bağışlanması Halinde Yapılacak İşlemler Nelerdir?

“Taşınır malların mülkiyetinin nasıl intikal edeceği Türk Medeni Kanunu’nun 763’üncü maddesinde düzenlenmiştir. Taşınırın elden bağışlanması şekle bağlı olmayıp, bağışlayanın bu şeyi bağışlanana teslim etmesiyle vücut bulacağından (6098 s. Kanun’un 289’uncu maddesi) mülkiyet alıcıya geçer¹².”

Sayıştay da konuya değinen bir raporunda; “Bağış Suretiyle Edinilen Taşınırın Bütçe Gelirleri İle İlişkilendirilmesi; Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 116 ve 199’uncu maddeleri uyarınca, bağış ve yardım şeklinde bedelsiz olarak kuruma intikal eden tüketim malzemeleri ile demirbaşların tespit edilen değerleri üzerinden ilgili varlık hesaplarına borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir” açıklamasına yer vermiş, diğer bir raporda da “... Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “Bağış ve yardımlar” başlıklı 17’nci maddesinde, “(1) Herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından kamu hizmetinin karşılığı olarak veya kamu hizmetleri ile ilişkilendirilerek bağış ve yardım toplanamaz, benzeri adlar altında tahsilat yapılamaz. (2) Yapılan her türlü bağış ve yardımlar gelir kaydedilir. Nakdi olmayan bağış ve yardımlar ilgili mevzuatına göre değerlendirmeye tabi tutulur ve kayıt altına alınır.” denilmektedir. Belediye yapılan 2. el eşya ile belediye aşevine yapılan et ve gıda bağışlarına ilişkin taşınır işlem fişi düzenlenmediği ve ilgililerin muhasebe kayıtlarında yer almadığı, eşyaların kişilerin kullanıma verildiği zaman ile gıdaların tüke-

tildiği zaman gerekli muhasebe kaydının yapılmadığı ve taşınır işlem fişinin düzenlenmediği görülmüştür. Belediyeye bağış yoluyla gelen taşınırın muhasebe kayıtlarının yönetmeliklere uygun bir şekilde yapılması ile taşınır işlem fişlerinin düzenlenmesi gerekmektedir.” uyarısında bulunmuştur.

Taşınır bağışlarına değinen başka bir Sayıştay Raporunda; “... Taşınır Mal Yönetmeliğinin “Defterler” başlıklı 9’uncu maddesine göre kütüphanelerdeki kitaplar Yönetmeliğe Ek olan kütüphane defterinde kayda alınmalıdır. Kütüphaneye yapılan bağışlara ilişkinde aynı yönetmeliğin 13’üncü maddesine göre bağışlandığı anda da kayıt altına alınması gerekmektedir. Kaybolduğunda veya yayii olduğunda ise bir tutanak ile taşınır işlem fişinin tekrar düzenlenmesi gerekmektedir. Belediye bağışlanan kitaplar ilgili muhasebe hesaplarında bedeli gösterilerek kayıt altına alınmalı, taşınır işlem fişleri düzenlenmelidir. Belediye bağış yoluyla gelen kitaplar kamuya ait birer taşınır haline dönüştüğünden kullanımlarına ilişkin kurallar belirlenerek kayıp veya yayii olduklarında kullanımına verildiği kişilere belirli yaptırımlar uygulanmalı, muhasebe kaydının yönetmeliğe uygun bir şekilde yapılarak taşınır işlem fişleri düzenlenmelidir.” açıklaması yapılmıştır.

Belediyeye Taşıt/Araç Bağışlanması Halinde Yapılacak İşlemler Nelerdir?

237 sayılı Taşıt Kanunu’nun 1’inci maddesinde belediyeler tarafından kullanılacak taşıtların bu Kanun hükümlerine tabi olduğu, 10’uncu maddesinde ise belediyelerin kendi meclislerinin kararı ile taşıt edinebilecekleri düzenlenmiştir. Mülga Bakanlar Kurulu Kararı¹³ ile yürürlüğe konulan 237 sayılı Taşıt Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar’ın “Taşıtların Nitelikleri” başlıklı 1’inci maddesinde ise kamu kurumlarının edinecekleri taşıtların hangi nitelikte olması gerektiği düzenlenmiştir. Söz konusu mevzuat hükümlerine göre belediyeler 237 sayılı Kanun’a ekli (1) ve (2) sayılı cetvellerde sayılan makamlardan olmadığı, dolayısıyla alınacak araçların 1.600 cc’yi geçmemesi, hibe dâhil her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli binek veya station - wagon cinsi taşıt edinilemeyeceği (yerli muhteva oranının %50 üzerinde olması gerekiyor) ifade edilmektedir. Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, Taşıt Kanunu kapsamına giren taşıtların bağış yoluyla edinilmesinde, bağışın şartlı veya şartsız olduğuna bakılmaksızın belediye meclis kararı alınması gerekmektedir.

12) Yargıtay 1.HD, 19.02.2014, 2013/17542 E. 2014/3526 K.

13) 02.06.2014 tarih ve 2014/6425 sayılı K.

Konuyla ilgili Sayıştay Raporlarında; “Alınan aracın özelliklerine bakıldığında... Belediye tarafından alınamayacak nitelikte olan bir aracın şirket üzerinden alınıyor olması ve hibe yoluyla belediyeye devredilmesinin bu işe meşruiyet kazandırmadığı ortadadır...”

“Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin Bağış ve Yardımlar başlıklı 17’nci maddesinde yapılan her türlü bağış ve yardımların gelir olarak kaydedileceği, nakdi olmayan bağış ve yardımların da ilgili mevzuatına göre değerlendirmeye tabi tutularak kayıt altına alınacağı belirtilmiştir. Yönetmelik’in 254 Taşıtlar Hesabı, Hesabın İşleyişi başlıklı 197’nci maddesinde bedelsiz olarak kurumlara intikal eden taşıtların tespit edilen değerleri üzerinden bu hesaba borç, 600 Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği, 800 Bütçe Gelirleri Hesabı, Hesabın İşleyişi başlıklı 383’üncü maddesinde muhasebe birimlerine bağış ve yardım olarak tahsil olunan paraların bir taraftan 600 Gelirler Hesabına alacak, 100 Kasa Hesabı veya 102 Banka Hesabına borç; diğer taraftan bu hesaba alacak 805 Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilmesi gerektiği ifade edildikten sonra bedelsiz olarak kişilerden intikal

eden aynı bağış ve yardımların, tespit edilen değerleri üzerinden 600 Gelirler Hesabına alacak, ilgili varlık hesabına borç kaydedilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. 2016 yılına ilişkin yapılan incelemede ise; Belediyeye bağışlanan taşıtların kayıtlara alınmasında 254 Taşıtlar Hesabına borç ve karşılığında 600 Gelirler Hesabına alacak kaydı yapılırken mevzuata aykırı olarak 225.000,00 TL taşıt bedelinin 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak ve 805 Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilerek bütçeye gelir kaydedildiği görülmüştür.” gibi değerlendirmelerde bulunulduğu görülmektedir.

Belediyeye Nakit Bağış Yapılması Halinde Yapılacak İşlemler?

Bu başlık altında yapılan açıklamaları Sayıştay Raporuna atıfla belirtmek yerinde olur. Nitekim söz konusu Raporunda;

“Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin Bağış ve yardımlar başlıklı 17’nci maddesinde ise; yapılan her türlü bağış ve yardımların gelir kaydedileceği, nakdi olmayan bağış ve yardımların ilgili mevzuatına

göre değerlendirmeye tabi tutulacağı ve kayıt altına alınacağı, yapılan şartlı bağış ve yardımların, üst yöneticinin onayı ile gelir bütçesinde bağış ve yardımlar bölümüne gelir yazılacağı ve gider bütçesinde bu hizmetin ödeneği varsa bu ödeneye ekleneceği; yoksa bütçede öngörülen tertibe ödenek yazılarak tahsis amacına harcanacağı, bu ödenekten amaç dışında başka bir tertibe aktarma yapılamayacağı, bu ödeneklerden mali yılsonuna kadar harcanmamış olan tutarların, bağış ve yardımın amacı gerçekleştirinceye kadar ertesi yıl bütçesine devir olunarak ödenek kaydedileceği, ancak, bu ödeneklerden tahsis amacı gerçekleştirilmiş olanlardan kalan tutarlara ilişkin ödenekleri iptal etmeye üst yöneticinin yetkili olduğu ifade edilmiştir. Aynı yönetmeliğin 800 Bütçe Gelirleri Hesabı, Hesabın işleyişi başlıklı 383'üncü maddesinde; muhasebe birimlerinden bağış ve yardım olarak tahsil olunan paraların bir taraftan 600 Gelirler Hesabına alacak, 100 Kasa Hesabı veya 102 Banka Hesabına borç; diğer taraftan 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Aynı yönetmeliğin 104 Proje Özel Hesabı, Hesabın niteliği başlıklı 61'inci maddesinde; bu hesabın, dış finansman kaynağından dış proje kredisi olarak, kurum adına T.C. Merkez Bankası veya uygun görülen diğer bankalar nezdinde açılan özel hesaplara aktarılan tutarlar, bu tutarlardan yapılan giderler, verilen avanslar, açtırılan akreditifler ile avans ve akreditiflerden nakden geri alınanların ve hesap bakiyesinin değerlemesi sonucu ortaya çıkan kur farklarının izlenmesi için kullanılacağı, 333 Emanetler Hesabı, Hesabın niteliği başlıklı 260'ıncı maddesinde de bu hesabın, emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir. İlçe Belediyesi tarafından okul yaptırılması için yapılan nakdi bağış kamu idaresi cevabında da ifade edildiği üzere 104 Proje Özel Hesabında takip edilmesi gereken dış proje kredisi olmamakla birlikte Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin Bağış ve yardımlar başlıklı 17'nci maddesi gereği bütçeye gelir kaydedilmesi gereken bir tutardır. Söz konusu bağış her ne kadar Hatay Valiliği ile birlikte yapılacak okul projesi için yapılsa da kuruma yapılmış bir nakdi bağış olup, emaneten tahsil edilmiş bir tutar değildir. Yapılan açıklamalar neticesinde, İlçe Belediyesi tarafından yapılan toplam 1.363.722,43 TL nakit bağışın 600 Gelirler Hesabına alacak kaydedilmesi gerekirken 333 Emanetler Hesabında izlenmesi ve 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydı yapılmaması mevzuat hükümlerine aykırılık oluşturmaktadır" demek suretiyle yapılması gerekenler sıralanmıştır.

Hibe Yoluyla Şirket Edinilebilir Mi?

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18 ve 70'inci ile 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un

26'ncı maddelerinde belirtilen usul doğrultusunda belediyenin, kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurmasına imkân tanınmıştır. Belediyelerce, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında faaliyet göstermek, bu konuda meclis kararı almak ve son olarak Cumhurbaşkanından izin almak şartları yerine getirildikten sonra Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde şirket kurulması veya mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunulması mümkündür. Öte yandan, belediye tarafından yeni bir şirket kurulması veya mevcut bir şirkete ortak olunması hususunda yasal düzenlemeler mevcut iken, bağış yoluyla şirket edinimine ilişkin mevzuatımızda özel bir hüküm bulunmamaktadır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde bağış almak, belediyenin yetki ve imtiyazları arasında sayılmasından ötürü; bağış niteliği taşıyan şirket devir işlemlerinin bu kapsamda değerlendirilerek herhangi bir makam veya merciden izin alınmadan yapılması mümkün gözükmemektedir. Her ne kadar 21/04/2008 tarihli ve 11273 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi ile hibe yoluyla şirket edinilmesi işlemi Cumhurbaşkanı (Genelgenin yayımlandığı tarihte: Bakanlar Kurulu) iznine tabi tutulsa da, bahse konu Genelge hakkında Danıştay 8. Dairesinin 24/09/2008 tarihli ve 2008/4976 numaralı Karar'ı ile yürütmenin durdurulması kararı verilmiş, bu Karar'a yapılan itiraz Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Karar'ı ile reddedilmiştir. Dolayısıyla, bahse konu Genelge'nin iptalinden sonra belediyelerin bağış yolu ile şirket ediniminde Cumhurbaşkanından izin alınmasına yönelik bir hukuki düzenleme kalmamıştır.

Konuya ilişkin değerlendirme yapılan bir Sayıştay Düzenlilik Raporunda; "Türk Borçlar Kanununun bağışlama sözleşmesini tanımlayan 285'inci maddesinde; "Bağışlama sözleşmesi, bağışlayanın sağlar arası sonuç doğurmak üzere, malvarlığından bağışlanana karşılıksız olarak bir kazandırma yapmayı üstlendiği sözleşmedir." İfadesi yer almaktadır. Buna göre, bir bağışlamadan söz edebilmek için, bağışa konu hakkın bağışlananın mal varlığında bir artışa sebep olması gerekmektedir. Fakat bağışlanma tarihinde, şirket ortağının 37.500,00 TL sermaye taahhüdü borcu bulunmaktadır. Belediye, şirketin Belediyeye bağışlanmasıyla birlikte söz konusu sermaye taahhüdünü de üstlenmiş bulunmaktadır. Ayrıca ilgili meclis kararında şirketin aktifinde yer alan 9.693,78 TL olan alacağın da şirketi hibe eden ortaktan alınmayacağı belirtilmiş ve dolayısıyla bu tutarda kurum tarafından üstlenilmiş olmaktadır. Bu sebeple, belediye için söz konusu bağışlama nedeniyle mal varlığında bir artış olması gerekirken, tam tersine mal varlığını azaltıcı bir unsur

olmuştur. Türk Borçlar Kanunu'na göre, bir bağışlama sözleşmesinden bahsedebilmek için, bağışlama konusu hakkın, bağışlananın mal varlığında bir artışa sebep olması gerekir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, ortağının sermaye taahhüdü borcu bulunan bir şirket, Belediyece bağış olarak kabul edildiği gibi, söz konusu şirketin ortaklardan alacağının da üstlenilerek hatalı bir uygulamaya sebebiyet verildiği görülmüştür" değerlendirmesi, diğer bir raporda da "Bu itibarla, Kurum tarafından bağış yoluyla şirket edinilmesine ilişkin işlemler, her ne kadar yukarıda yer verilen yasal düzenlemeler sadece lafzı ile değerlendirildiğinde mümkün görünse de, söz konusu işlemlere ilişkin sürecin incelenmesinden, bağış yolu ile devir alınan Şirkete ilişkin işlemlerin Cumhurbaşkanının izninden ve vesayet denetiminden kaçınmaya yönelik bir işlem olduğu düşünülmektedir" değerlendirmesinde bulunulmuştur.

Belediyelere Yapılan Bağış ve Yardımlar Nedeniyle Kişiler/Kurumlar Vergi İndiriminden Yararlanabilir Mi?

Belediyelere yapılan bağış ve yardımlar; GVK'nın 89/4. maddesi ve KVK'nın 10/1-(c) maddesi hükümleri çerçevesinde değerlendirilecek olup, makbuz karşılığı yapılan bağış ve yardımların kazancın tespitinde indirim konusu yapılabilecektir¹⁴.

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından 14/11/2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-KVK 10-2000 sayılı özeldgede; şartlı bağış olarak belediyeye yapılan ödemelerin, KVK'nın 10. maddesinin (c) bendi uyarınca, o yıla ait beyan edilecek kazancın %5'i ile sınırlı olmak üzere, indirim konusu yapılabileceği görüşü verilmiştir. Başka bir ifadeyle, bir mağazanın önünde yapılan yol çalışmasının mağazanın menfaatlerine uygun olarak yapılması karşılığında belediyeye yapılan şartlı bağışın tamamının beyan edilen kurum kazancının %5'ini geçmemek kaydıyla indirim konusu yapılmasına izin verilmiştir.

Aynı Başkanlıkça verilen 27/07/2017 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-120[89- 2014/674]-224222 sayılı özeldgede; ... Belediye Başkanlığı'na ait arsa üzerine 30 derslikli bir okul inşa edilerek belediyeye bağışlanması kapsamında; okul inşaatı ile ilgili harcamaların çeşitli vergi ve harçlar yönünden indirimine açıklık getirilmiştir. Buna göre;

• Kurumlar Vergisi Yönünden:

... Belediye Başkanlığı'na ait arsa üzerine inşa edilerek belediyeye bağışlanacak 30 derslikli okul inşaatı ile ilgili olarak yapılan harcamaların, harcamanın yapıldığı yıla ilişkin kazancın tespitinde indirim konusu yapılabilmesi mümkün bulunmaktadır. Lakin, bağışın yapıldığı dönem-

de faaliyetin zararlar sonuçlanması veya kurum kazancının yetersiz olması durumunda indirilemeyen bağış tutarının daha sonraki yıllarda indirim konusu yapılması veya zarar olarak devredilmesi mümkün bulunmamaktadır.

• Katma Değer Vergisi Yönünden:

Belediyeye ait arsa üzerine bağış yapan şirket tarafından okulun bedelsiz tesliminin yapılması halinde; söz konusu teslim KDV'den istisna olup, teslimi ilişkin KDV hesaplanmayacaktır. Bunun yanı sıra, teslimi ilişkin yüklenilen KDV'nin indirimine konu edilmesi mümkün bulunmamakta olup, yüklenilen verginin işin mahiyetine göre gider veya maliyet hesaplarına intikal edilmesi gerekmektedir.

• Damga Vergisi Yönünden:

Yapılan bağışa ilişkin düzenlenen "Protokol"ün herhangi bir bedel ihtiva etmemesi sebebiyle, söz konusu kağıtta damga vergisi aranılmamaktadır.

• Harçlar Kanunu Yönünden:

492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 59/(a) maddesi uyarınca; söz konusu gayrimenkulün üzerine yapılacak okulun bir ivaz karşılığında değil de bedelsiz (bağış olarak) belediyeye devredilmesi halinde, harç aranılmayacaktır.

• Belediye Gelirleri Kanunu Yönünden:

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Ek 2. maddesinin (g) bendi uyarınca; karşılık gözetmeksizin devlete devrolunmak şartıyla inşa edilen okullar ve öğrenci yurtlarının, bina inşaat harcından istisna tutulacağı hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda; bağış yapan şirket tarafından yaptırılacak okul inşaatının karşılık gözetmeksizin devlete devrolunması halinde bina inşaat harcından istisna tutulması, imar ile ilgili harçlara tabi olması, ayrıca imar mevzuatı gereği aranılacak harçların konusu yapılmayan ve şirketin isteğine bağlı olarak belediye tarafından ifa edilecek her türlü hizmet için belediye meclisleri tarafından düzenlenen tarifelere göre ücret ödenmesi gerekmektedir. Ayrıca burada üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise; okul inşaatının kamu arazisi ve özel arazi üzerine yapılması durumundaki ayrımdır. 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Kanunu Genel Tebliği hükümleri uyarınca; kamu kurum ve kuruluşları ile imzalanan protokol gereğince kamu arazisi üzerine okul yaptırılması halinde, söz konusu okul inşasına ilişkin olarak yapılan harcamalar, harcamanın yapıldığı yıla ilişkin kazancın tespitinde indirim konusu yapılabilecektir. Ancak, özel arazisi üzerine okul inşaatı yapan mükellef, okul inşaatına ilişkin harcamaların tamamını -ki buna önceki hesap dönemlerinde kazancın yetersiz olması sebebiyle indirim konusu yapamadığı tutarlar da dâhil-okul inşaatının tamamlandığı hesap dö-

14) CUMHUR İNAN BİLEN & SELİN GÜLER, Bağış ve Yardımların Vergisel Boyutu -II VERGİ DÜNYASI, YIL 40, SAYI 470, EKİM 2020 s. 89-108

neminde kazancın oluşması şartıyla indirim konusu yapılabilecektir.

Bağış yapan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin, bağış ve yardımlar dolayısıyla indirebileceği maksimum düzey, ilgili dönem kazancı ile sınırlıdır. Yapılan bağış ve yardımlar, ilgili dönem beyannamesinde ayrıca gösterilmekte ve indirim konusu yapılabilir. Bu kapsamda, varsa bağış yapılan dönem kazancından indirilebilmekte ve kazancın yetersiz olması durumunda, gelecek

dönemlere aktarılamamakta başka bir ifadeyle devredememektedir. Bilindiği üzere; aynı ve nakdi bağışlar “bağış makbuzu” ile belgelendirilmekte olup, bağış makbuzunun temin edilemediği durumlarda; nakdi bağışların, bağışı kabul eden kurum veya kuruluşlar tarafından verilen makbuz veya söz konusu kurum veya kuruluşların mezkur amaca yönelik olarak bankada açtığı hesaplara yatırılması sonucu bankadan alınan dekontlar ile de belgelendirilmesi mümkün bulunmaktadır.

İndirime konu edilebilecek bağışlara ilişkin tablo

Bağış (Nakdi veya aynı)	Mevzuat	İndirim Miktarı
Belediyeye yapılan her türlü bağış ve yardımlar	193 sayılı Kanun M. 89/4	Beyan edilen gelirin % 5'ini (Kalkınmada Öncelikli Yörelere % 10'unu) aşmayan bağış ve yardımlar.
	5520 sayılı Kanun M.10/1-c	O yıla ait kurum kazancının % 5'ine kadar olan kısmı.
Okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi ile ibadethaneler vb. tesislerin inşası için belediyeye yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan bağış ve yardımları	193 sayılı Kanun M. 89/5	Tamamı
	5520 sayılı Kanun M.10/1-ç	

KAYNAKÇA

- ACAR, Fatih / AYDIN, Fazıl, Tüm Yönleri ile Belediye Gelirleri, Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara, 2013.
- AKINTÜRK, Turgut, Borçlar Hukuku, 27. Baskı, Beta yayınları, İstanbul 2013.
- BELEN, İbrahim, Şartlı ve Mükellefiyetli Bağışlama, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005.
- BİLEN, Cumhur İnan & GÜLER, Selin, Bağış ve Yardımların Vergisel Boyutu -II Vergi Dünyası, Yıl 40, S. 470, Ekim 2020 s. 89-108
- DEMİRAL, Meltem, Şartlı Bağışlama, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- DOĞANYİĞİT, Saadettin, Açıklamalı İçtihatlı Sorun Çözümü Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediye Kanunu, Seçkin Yayıncılık, 2009.
- EREN Fikret, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018,
- GÖZLER, Kemal, Mahalli İdareler Hukuku, 1. Basım, Ekin Yayınları, Bursa, 2018
- HATEMİ, Hüseyin/ SEROZAN, Rona/ ARPACI, Abdülkadir, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul, 1992.
- KARAARSLAN, Erkan, Tüm Yönleriyle Bağış ve Yardımlar, Ankara, 2012, Mali Hizmetler Derneği.
- MUFTUOĞLU, Z. “Belediyelerin Bağış Kabul Etme Yetkisi”. Ankara Barosu Dergisi 79 (2021): 111-146
- TÜRKMEN, Ahmet, Bağışlamanın Geri Alınması, Adalet Yayınları, Ankara, 2019.
- ÜREDEN, Çağla, Yüklemler Bağışlama, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- ZULÜFLÜ, Hafize, Mahalli İdareleri İlgilendiren Genelge ve Görüşler, Yerel Mevzuat Yayınları, Ankara, 2012.

YENİ KENTSEL HAREKETLİLİK ÇERÇEVESİNE BAKIŞ

Nuray ORTA

Uzman / Proje ve Finansman Birimi / TBB

Hızla artan nüfus ve kentleşmeye eşlik eden iklim değişikliğinin etkileri bugün dünyamız için önemli bir tehdit haline gelmiştir. Geçtiğimiz yüzyıl boyunca ormanlık ve tarımsal alanlarda endüstriyel faaliyetler sonucu meydana gelen tahribatta fosil yakıt ve kömür kullanımı gibi sera gazı artışına neden olan etmenlerde insan faktörü azımsanmayacak ölçüdedir. 2000’li yıllarla birlikte artan bilinçle, kentlerde yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla; sürdürülebilir, entegre, esnek ve akıllı yeni yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır.

Kuşkusuz Avrupa Birliği ülkeleri de gelişmiş ekonomileri ve sahip oldukları nüfusu yoğun şehirleri ile kentleşmenin getirdiği sorunlardan nasibini almakta ve mücadeleye yönelik kararlı adımlar atmaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle, 2009 yılında Avrupa Birliği ve Avrupa Komisyonu'nun da katkılarıyla sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Aksiyon Planı ve Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planları (SUMP) çözüme ilişkin alternatif adımlar olarak sunulmuştur (COM(2009) 490 final). 2013 yılında rekabetçi ve kaynak verimliliğine dayalı bir kentsel hareketlilik stratejisinin yaygınlaştırılması amacıyla ilk Kentsel Hareketlilik Paketi yayımlanmıştır (COM(2013)0913 final).

Paket ile kentsel hareketliliğin öncelikle yerel seviyedeki aktörlerin sorumluluğunda olduğu onaylanmakta, yerel aktörlerin bütünsel stratejilerin uygulanabilmesine destek olabilmesi için ulaşım planları geliştirilmesinin teşvik edileceği beyan edilerek Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planları (SUMP) için bir konsept önerisinde bulunulmuş ve öneri ile erişilebilirlik, kentsel akıllı ulaşım sistemleri ve güvenlik alanlarına odaklanılmıştır. Günümüzde tüm dünya ülkelerince kabul görmeye başlayan SUMP yaklaşımı ilk olarak AB şehirlerinde kent içi ulaşım problemlerinin çözümü, Avrupa İklim ve Çevre Hedeflerine ulaşma ve sürdürülebilir ulaşım modlarına geçişi sağlama amaçlarıyla uygulamaya başlanmıştır.

İlk Kentsel Hareketlilik paketinin 2013'te kabul edilmesinden yaklaşık sekiz yıl sonra kaydedilen ilerlemenin ve zorlukların değerlendirildiği yeni çerçevede hem genel hem de şehir ölçeğinde bir miktar gelişim kaydedilse de 2013'te hedeflenen noktaya ulaşılamadığı ortaya konulmaktadır. Avrupa Sayıştay'ının No 06/2020 raporunda bireysel taşıt kullanımından toplu taşımaya kayda değer bir geçiş sağlanamadığı ve bazı hava kalitesi göstergelerinde sınırlı iyileşme sağlanmasına rağmen sera gazı emisyonlarında sürekli bir artış olduğu belirtilmiştir. Bu artış AB'nin toplam sera gazı emisyonlarının yakla-

şık %25'ine tekabül eder hale gelmiş ve Avrupa Birliği'ni, 2050 yılına kadar iklim açısından nötr ilk kıta olma hedefi doğrultusunda ulaşım kaynaklı sera gazı emisyonlarında %90'lık bir azalma sağlamaya zorunlu kılmıştır. Bu amaçla Avrupa Komisyonu tarafından 14 Temmuz 2021'de, AB ülkelerinde net sera gazı emisyonlarının 2030 yılına kadar 1990 seviyelerine kıyasla en az %55 seviyelerine getirebilmesi için bir dizi öneri kabul edilmiştir.¹ Adil, rekabetçi ve yeşil bir dönüşümün sağlanması hedefine yönelik ilerleyen ve birbiriyle bağlantılı tekliflerden oluşan bu paket ile AB %55'lik hedefe uygun hale getirilmeye çalışılmakta; ekonomi, toplum ve sanayi açısından ihtiyaç duyulan transformatif etkinin yaratılmasına odaklanılmaktadır. Mevcut sekiz mevzuat taslağı güçlendirilirken, geniş politik alanlar ve ekonomik sektörler kapsamında; iklim, enerji ve yakıt, ulaşım, binalar, arazi kullanımı ve ormancılık olmak üzere beş yeni girişim sunulmaktadır.

Günümüzde Avrupa kentleri AB vatandaşlarının %70'inden fazlasına ev sahipliği yaparken ulaşım kaynaklı tüm emisyonların da %23'üne kaynaklık eder konumdadır. Bu kentlere özellikle; iş, eğlence, alışveriş ve turizm gibi çeşitli sebeplerle erişim sağlaması gereken insanlar ve işletmelerin ihtiyaçları dikkate alınarak verimli, sıfır emisyonlu kentsel ulaşım ve lojistik hizmetlerine yönelik eğilim artışı Birliği, Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın daha da iddialı boyuta taşıdığı iklim ve çevre hedefleri ile uyumlu olarak kentsel hareketlilik alanında güçlü kararlara yönelttiği görülmektedir.

Yeni Avrupa Kentsel Hareketlilik Çerçevesinin Amacı Nedir?

Temmuz 2021 tarihinde yasalastırılan "Fit for 55" adlı mevzuat paketinden sonraki ikinci mevzuat paketi önerisi olan ve Komisyon tarafından, Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında ve ulaştırma sektörü özelinde hazırlanan "Etkin ve Yeşil Hareketlilik" adlı yeni mevzuat paketi 14 Aralık 2021 tarihinde yayımlanmıştır

(COM(2021) 811 final). Mevzuat paketi ana hatlarıyla, AB politikalarını Avrupa İklim Yasasında üzerinde mutabık kalınan hedeflerle uyumlu hale getirirken, AB ekonomisi ve toplumunu adil, yeşil ve müreffeh bir gelecek için temelden dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Yeni Kentsel Hareketlilik Çerçevesi ile sıfır emisyonlu kentsel hareketliliğin yaygınlaştırılmasına yönelik olarak toplam 424 Avrupa şehrinde Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planlarının uygulanması kararlaştırılmış olup temel olarak kentlerde toplu taşımanın yanı sıra bisiklet ve yürüme gibi sürdürülebilir ulaşım seçenekleri teşvik edilerek trafik sıkışıklığının, emisyonun ve gürültünün azaltılması hedeflenmektedir. Bununla birlikte, Ten-T ağında yer alan en büyük AB şehirlerinin 2025 yılına kadar SUMP'larını geliştirmesi gerekliliği vurgulanırken, ağ dışında kalan diğer şehirlerin de hareketliliklerini daha sürdürülebilir hale getirmek amacıyla ortak bir önlem ve girişim listesi sunulmaktadır.²

Yeni Kentsel Çerçeve ile, kentlerde nötr hareketlilik odağında SUMP'ların yaygınlaştırılmasına, kentsel ulaşımın daha esnek, çevre dostu ve enerji verimli hale getirilmesine odaklanılmakta, bu kapsamda elektrik ve hidrojen yakıtlı araçlar için şarj ve yakıt ikmal alt yapılarının geliştirilmesine ilişkin yükümlülüklerin yanı sıra mikro mobilite cihazlarının güvenli kullanımına ilişkin rehberler de sunulmaktadır. Çerçeve ile şehirler için, İklim Nötr ve Akıllı Şehirler misyonu kapsamında, kentsel ulaşım dahil elektrikli ve hidrojen yakıtlı araçlar için şarj ve yakıt ikmaline yönelik altyapı finansmanı desteği sağlanacağı, sürdürülebilir kentsel hareketlilik planlamasında kaliteli çıktıları erişimi mümkün kılacak tutarlı ve entegre bir yaklaşımla veri toplamaya yönelik politika ve önlemlerin etkin bir şekilde izlenmesine, yenilikçi hareketlilik hizmetlerinin ulaşım sistemlerine entegrasyonu sağlanarak üye devletlerin katılımının artırılması teşvik edilecek, kentsel ve bölgesel ölçekte paydaşlar arası diyalogun geliştirilmesine odaklanılacaktır.³

1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/> erişim:10.05.2022

2) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_6729 erişim:06.05.2022

3) <https://ec.europa.eu/commission/presscorner>

ŞEHİRLERDE SERA GAZI AZALTIM VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ UYUM PLANLARI

Ayşegül KOCABAY

Uzman / Bilgi İşlem Müdürlüğü / TBB

Şule KARACA

Uzman / Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü / TBB

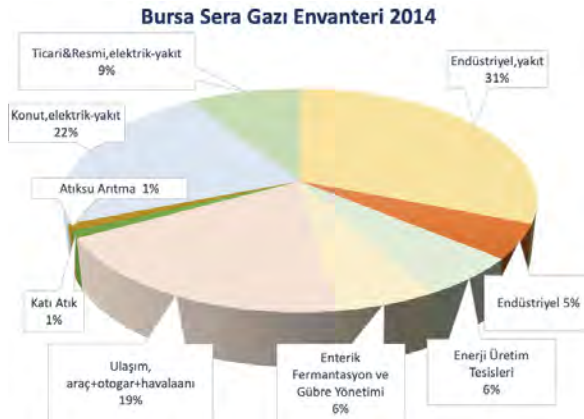
Son zamanlarda aşırı hava olayları artmakta, iklim değişikliği tüm sektörler tarafından fark edilmektedir. İklim değişikliğinin yıkıcı etkilerinden kaçınmak ve dünyamızın ısınmasına sebep olan faktörleri azaltmak amacıyla şehirler sera gazı azaltım ve iklim değişikliği uyum planları oluşturmaya başlamıştır.

Ülkemizde 16 büyükşehir belediyemiz sera gazı envanterini hesaplamış, bunlardan 11'i Azaltım Eylem Planlarını oluşturmuş, 5'i ise Uyum Eylem Planlarını hazırlamıştır. Uyum Eylem Planlarını oluşturan belediyeler, Bursa, Denizli, Trabzon, İzmir ve İstanbul Büyükşehir Belediyeleridir. Bu çalışmada belediyelere yol göstermek adına Bursa Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı, Denizli İklim Değişikliği Eylem Planı, Paris İklim Aksiyon Planı ve Kocaeli Sera Gazı Envanteri ve İklim Değişikliği Eylem Planı incelenmiştir.

Bursa Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı

Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı'nı 2017 senesinde yayımlamıştır. Türkiye'nin ilk iklim değişikliği uyum planıdır. Planın sera gazı envanter hesabı için 2014'te hesaplanan sera gazı envanteri baz alınmıştır.

Envanter sonuçlarına göre Bursa ili toplam karbon ayak izi 13,2 milyon tonun üzerinde belirlenmiş olup Türkiye'nin toplam sera gazı salımlarında Bursa, %2,7'lik bir pay oluşturmıştır.

Plan eylem stratejileri 7 başlık ve 30 eylemden oluşmaktadır. Başlıklar Kentsel Gelişim - Yapılı Çevre, Ulaşım, Yenilenebilir Enerji, Katı Atık ve Atıksu Yönetimi, Sanayi ve Hizmetler, Tarım, Orman ve Hayvancılık ve Bilinçlendirme Kampanyalarıdır. Belediye yetki alanı dışında kalan Sanayi ve Hizmetler, Tarım, Orman ve Hayvancılık başlıkları için sera gazı ölçümü yapmamış ve eylem yayınlamamıştır. Fakat yapılan çalıştaylarda bu başlıklar için önerilenleri de planın için de paylaşmıştır. Sanayinin temiz üretime geçişinin teşvik edilmesi, tüm çalışmalar sonucunda % 25 enerji tasarrufu sağlanması mümkün görünmektedir. Sürdürülebilir uygulamalarla tarımda sera gazı azaltımlarının sağlanması amacıyla kimyasal gübre kullanımı azaltılabileceği de çalıştaylarda aktarılmıştır. Kullanılan kimyasal gübre karşılığı 318.999 ton CO₂e atmosfere salınmakta-

dır. Bu rakam kent envanterinin % 2,5'una karşılık gelmektedir.

Tüm eylemler için hedef yıl 2030 yılıdır. Tüm eylemler için yaklaşık maliyet ve tahmini tasarruf belirlenmiştir. Kentsel Gelişim başlığı için mevcut, ticari ve yeni konutlar için yalıtım ve enerji etkin sistemlerin kullanılması eylemleri belirlenmiştir. Bu kapsamda 60 bin binanın yıkılarak kentsel dönüşüm ile 100 bin binanın belirlenen kriterlere uygun olarak yapılması planlanmıştır. Ayrıca büyükşehir belediyesi imar yönetmeliğinde revizyon yapılması öngörülmektedir. Mevcut binalarda yapılacak uygulamalarla %10 elektrik, %35 enerji tasarrufu sağlanacağı ve kömür tüketiminin %80 azalacağı beklenmektedir.

Ulaşım alanında toplu taşıma, bisiklet kullanımı ve yaya ulaşımının artırımı hedeflenmektedir. Ayrıca hızlı tren ile Bursa bağlantısı da eylemler arasındadır. Yapılacak faaliyetlerde toplu taşımada %7,5 enerji tasarrufu beklenmektedir. Belediye araç filosunun ise %80'i elektrikli/hibrid araçlarla değiştirilecektir. Bisiklet kullanımının ulaşım ana planı ile desteklemesi sonucu %0,5'den %2,5'e çıkarılarak enerji tüketiminin %2 düşürülmesi planlanmıştır. Sürücülere verilecek ekonomik sürüş eğitimleri de faaliyetler arasındadır.

Yenilenebilir enerji alanında ise bina çatılarında PV uygulamaları, atıksu arıtma çamurlarından enerji elde edilmesi gibi yenilenebilir enerjinin artırımı eylemleri işlenmiştir. Katı Atık ve Atıksu Yönetimi için katı atığın kaynağında ayrıştırılması, Bursa Entegre Katı Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisi kurulması gibi eylemler belirlenmiştir. Bu adımlarla 2030'a kadar 49.304 ton CO₂ salınımının azaltılması beklenmektedir. Son olarak bilinçlendirme kampanyaları alanında bilinçlendirme noktaları oluşturmak ve kentte enerji tasarrufu ile ilgili etkinlikler düzenlemek planlanmıştır. Ayrıca kentin iklim değişikliğine karşı dirençliliğini artırmak için belirli alanlarda stratejiler belirlenmiştir. Bu alanlar; kentsel ısı adaları, kent içi su alanları, halk sağlığı, yeşil alanlar-biyoçeşitlilik ve idari örgütlenme ve planlamadır.

Denizli İklim Değişikliği Eylem Planı

Denizli Büyükşehir Belediyesi, Denizli İklim Değişikliği Eylem Planı'nı 2019 senesinde yayımlamıştır. Planın sera gazı envanter hesabı için 2016 verileri baz alınmıştır. Denizli'nin toplam

salımları Türkiye'nin 2016 yılındaki toplam salımlarının %1,5'ini oluşturmaktadır.

Sabit kaynaklar sektörü kapsamında konutlar, ticari/kurumsal binalar, imalat sanayi ve inşaat, enerji endüstrisi ve tarım faaliyetleri kaynaklı salımlar hesaplanmıştır. Plan; Sera Gazı Azaltım Eylem Planı ve Uyum Eylem Planından oluşmaktadır. Sera Gazı Azaltım Eylem Planı 6 başlık ve 36 eylem olarak ele alınmıştır. Bu başlıklar; Binalar, Enerji, Ulaşım, Atık/Atıksu, Sanayi ve Tarım ve Hayvancılık'tır. Azaltım hedefi, 2030 yılında öngörülen salımlardan %21 azaltım olarak belirlenmiştir.

Denizli'nin toplam salımları içerisinde Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin doğrudan eylemlerle hızlı salım azaltımı yapabileceği konular Konutlar, Ticari/Kurumsal Binalar, Karayolu Ulaşımı ve Atık Sektörüdür. Bu 4 sektörden kaynaklı salımlar toplam salımların %43,2'sine denk gelmektedir. Başlıkların içeriği incelendiğinde plan binalar için mevcut bina yalıtımları, yeşil çatı uygulamaları, İmar Yönetmeliği çıkarılması, belediye tarafından inşa edilecek binaların yeşil bina olarak tasarlanması gibi eylemler mevcuttur. Ayrıca binalar için 2020 yılından itibaren mevcut binalar için de zorunlu hale gelecek olan Enerji Kimlik Belgesi (EKB) uygulaması olacaktır.

Enerji ana başlığında belediyelerin sorumluluğundaki bina ve alanlarda yenilenebilir enerji uygulamaları, jeotermal kaynakların ısınma amaçlı kullanımının yaygınlaştırılması, kademeli bir şekilde fosil yakıt tüketiminin kaldırılmasının yaygınlaştırılması ve sanayi binalarında yeşil enerji tüketiminin yaygınlaştırılması eylemleri belirtilmiştir. Bu eylemleri gerçekleştirebilmek için ilçe belediyeleri ile koordineli bir şekilde her eve doğalgaz hattı sağlanması, yoğun aydınlatma bölgelerinde LED aydınlatmaya geçilmesi faaliyetleri de belirlenmiştir. Ulaşım alanı için toplu taşımanın artırılması, bisiklet yolları ve park alanlarının yapılması, toplu taşıma filosundaki araçlar içinde elekt-

rikli araç sayısının artırılması, ekonomik sürüş tekniklerinin; toplu taşıma, belediye bünyesindeki şoförler ve minibüs şoförlerine verilmesi, ildeki ehliyet kursları müfredatına da bu dersin eklenmesi, hat optimizasyonun yapılması planlanmıştır.

Atık/Atıksu başlığında evsel katı atıkların bertarafı, nüfusun tamamına kanalizasyon ve atıksu arıtma hizmeti verilmesi, yakma tesisi kurulması, oluşan metan gazının elektrik enerjisi olarak değerlendirilmesi, su tasarrufuna yönelik eğitimler verilmesi, biyogaz üretim tesisi kurulması gibi eylemler bulunmaktadır.

Sanayi başlığında elektrik tüketiminin azaltılması, yarı-mamullerin yeniden kullanımı ve atıkların geri kazanımı gibi eylemler mevcuttur. Bu eylemlerde sorumlu ve ilgili kuruluşlar sanayi sektörü olarak belirlenmiştir. Tarım ve Hayvancılık başlığında fosil yakıt tüketiminin azaltılması, kuraklaşmanın önlenmesi, kimyasal gübre ve tarım ilacı kullanımlarının azaltılması planlanmıştır. Bu hedeflere ulaşmak için belediye tarafından da teşvikler verilecektir.

Uyum Eylem Planı kapsamında ise; tarım ve hayvancılık, su ve atıksu hizmetleri, ulaşım, sanayi, enerji ve halk sağlığı başlıkları incelenmiştir. Tarım ve Ekosistemler başlığında uygun ürün deseninin T.C.Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından planlanması ve uygulanması, tarımsal kuraklıkla mücadele için gerekli eğitimlerin verilmesi, iklim değişikliği konusunda İl Kuraklık İnceleme Komisyonlarının bilinçlendirilmesi, Büyük Menderes Nehrinin doğal formunun korunması, su tüketiminin azaltılması için gerekli tedbirlerin alınması, yöreye uygun hayvan yetiştiriciliğinin yapılması gibi eylemler mevcuttur.

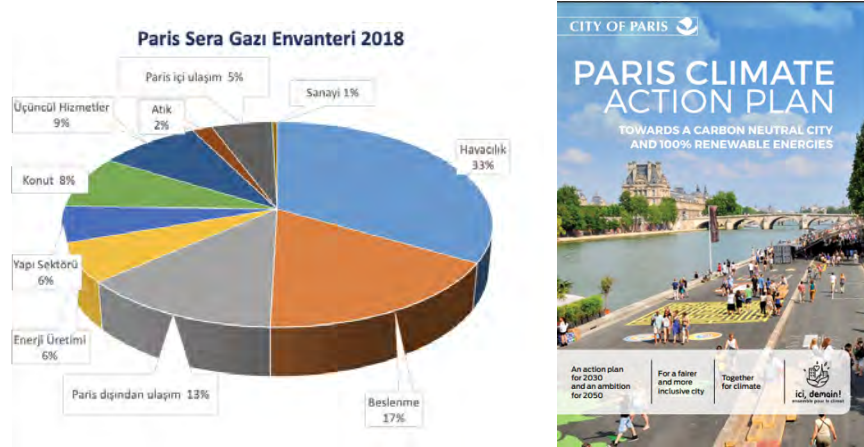
Su ve Atıksu Hizmetleri kapsamında altyapı ve kanalizasyon sistemlerine düzenli bakımların yapılması, atıksu SCADA sisteminin kurulması, kayıp kaçak oranlarının düşürülmesi için arızalı ve eski sayaçların değişiminin sağlanması, taşkın sahasından etkilenen mahallelerdeki uygun yapıların tespit edilmesi gibi eylemler bulunmaktadır. Ulaşım başlığında erken uyarı sisteminin geliştirilmesi, karayollarında aşırı ve soğuk iklim şartlarına uygun malzeme kullanılması eylemleri yer alırken, sanayi başlığında yağmur suyundan faydalanmayı, atık suyun tekrar kullanımını ve su tasarrufu sağlayan yeni teknolojilere yönelik yatırımların artırılması ey-

lemleri yer almaktadır. Enerji başlığında ise yüksek gerilim hatlarının bakımı gibi enerji altyapısının maruz kalacağı iklimsel tehlikelere yönelik tedbirlerin alınması ve enerji optimizasyonu uygulamalarının devreye alınması planlanmıştır. Son olarak halk sağlığı alanında uygun barınma koşullarının sağlanması, iklim değişikliği ile ilgili hastalıklarının eklenmesi gibi tedbirler planlanmıştır.

Paris İklim Aksiyon Planı

Paris İklim Aksiyon Planı 2018 yılında yayımlanmıştır. Planın ana hedefi 2050'ye kadar Paris'i %100 yenilenebilir enerji ile karbon nötr yapmaktır. Paris'in iklim değişikliği ile ilgili planlama faaliyetlerine baktığımızda şehir ilk sera gazı envanterini 2006'da ortaya koymuştur. 2007'de ise İklim Eylem Planı'nı kabul etmiştir. Bu plan doğrultusunda 2020 yılına kadar %25, 2050'ye kadar ise %75'lik bir azaltım hedeflenmiştir.

Bu plan hazırlanırken önceki 10 yılda yapılan çalışmalar ve alınan sonuçlar incelenmiş, vatandaşla düzenli olarak konferanslar yapılmış ve Paris için 2050 öngörülere çalışılmıştır. Paris vizyonu bu kapsamda 2050'ye gelindiğinde enerji tüketimini yarıya indirmek ve %100 yenilenebilir enerjiye ulaşmak olmuştur. Paris İklim Aksiyon Planı iklim değişikliği eylem ve uyum stratejileri olmak üzere 2 başlıkta aktarılmıştır. Eylem planı da kendi içinde 6 ana başlıktan oluşmaktadır. Bunlar; enerji, hareketlilik, konut, kent planlaması, atık ve gıdadır. Uyum stratejileri ise hava, ateş, toprak ve su olmak üzere 4 başlıkta aktarılmıştır.

Paris enerji için planını oluştururken Büyükşehir İklim Planı ile uyumlu olmaya çalışmıştır. Şehir bu öngörülere yönelik olarak emisyon azaltımı için planda şu hedefleri paylaşmıştır:

- 2024'e kadar kömür tamamen kaldırılacak.
- 2050'ye kadar çatıların %20'si güneş paneli ile donatılacak.
- Belediye kullanımı için kanalizasyondan ısıyı geri kazanma çalışması yapılacaktır.
- Oluşturulacak deneysel mahallelerde sıcak su döngüleri kurulacak.
- 2050'ye kadar 50 km² güneş paneli, 3 bin rüzgar türbini kurulmuş olacak.
- Enerji geçişini yönetmek için ise Kamu Enerji Veri Hizmeti oluşturulacak.

Paris'te ulaşım enerjinin %17'sinden, emisyonun ise %24'ünden sorumludur. Paris'in ulaşım için azaltım hedefi; 2024'e kadar dizel motorlu, 2030'a kadar benzinli araçları kademeli olarak kaldırmaktır. Ayrıca Paris'in merkezinde yolculukların yarısının yürüyerek gerçekleşmesinden dolayı geliştirilen "Paris Nefes Alıyor" Projesi ile nefes alanları oluşturulmuştur. Şehir emisyon azaltımı için bisikletlerin %30'unun elektrikle destekleneceğini vadetmiştir. 2025'e kadar tüm çocuklara bisiklet eğitimi verme hedeflenmiştir. Ayrıca kent- sel lojistik yönetim sistemi kurularak günde 70 bin kamyonun kullanıldığı Paris'te lojistik tabanlı emisyonlar da azaltılacaktır. Şehir aksiyon planı kapsamında %100 bisiklet dostu olmayı hedeflemektedir.

Konut sektörü enerjinin %80'inden ve karbon ayakzının %20'sinden sorumludur. Paris'te binaların %80'i 1974'teki ilk ısıl düzenlemelerden önce yapılmıştır. O nedenle şuan binaların %70'i enerji açısından verimsizdir. Bu nedenle hedef 2050'ye kadar 1 milyon konutun yenilenmesi olmuştur. 2030'a kadar konut enerji tüketimi %35 azaltılacak 2050'ye kadar ise yarıya indirilecektir. Yeşil Büyüme için Enerji Dönüşümü Yasası kapsamında 2030'a kadar F ve G sınıfı binalarda, 2040'a kadar ise E ve D sınıfı binalarda enerji dönüşümü gerçekleştirilecektir. Belediyeler de bu kapsamda her yıl 4500 konutun yenilenmesini finanse edecektir. İklim Aksiyon Planı içerisinde belirtilen diğer hedefler ise şöyledir:

- Belediye binalarında 2020'ye kadar %40 enerji tasarrufu sağlanacak.
- 2030'a kadar ofis alanlarının %30'u geri dönüştürülebilir olacak. 2050'de ise %50'si bu kapsamda olacak.
- Kamu Binalarının Enerji Verimliliğine Yönelik Master Plan yayınlanacak.

Saint Vincent-de-Paul Belirlenmiş Kalkınma Bölgesi

verimi 2016'da incelendiğinde kişi başı çöp kutusu ağırlığının 70 kg azaldığı görülmüştür. İklim Aksiyon Planı kapsamında; gıda pazarlarında 2030'a kadar geri kazanım - bağış - dönüşüm döngüsünün kurulması, 100 bin kişiye ulaşacak ambalajsız toptan satış mağazalarının açılması, atık yönetimi için Bölgesel Atık Gözlemevi kurulması hedeflenmiştir. Paris gıda sektörü karbonayakızının %18'inden sorumludur. Paris 2030'a kadar gıda kaynaklı emisyonu %40 azaltmayı hedeflemektedir. Bunun için ise 2030'a kadar tarım arazilerinin %20'sinde organik yöntemler kullanılırken 2050'ye kadar bu oranın %30 olması beklenmektedir. Ayrıca belediye geniş yeşil alanlarda kentsel eğitim çiftlikleri kuracağını söylemiştir. 2030'a kadar da Paris'te tüketilen gıdanın %50'si, 2050'ye kadar %75'i Paris'te üretilecektir. Ayrıca Paris şehri vatandaşların daha az et tüketimini benimsemesini istemektedir.

Uyum stratejileri ise havayı, aşırı hava olaylarını, toprağı ve suyu iyi yönetecek şekilde planlanmıştır. Fransa'da hava kirliliğinin en büyük nedenleri trafik ve ısınmadır. Trafik kaynaklı kirliliğinin %95'ini dizel yakıtlar oluşturmaktadır. Bunun için uyum stratejilerinde kirlilik içermeyen sokak kavramı ortaya atılmıştır. Bu sokaklarda sadece toplu taşımanın ve acil durum araçlarının bulunması planlanmıştır. Ayrıca elektrikli araçlar için 2024'e kadar Ultra Düşük Emisyon Rotaları oluşturulacaktır.

Hava kirliliğinden uzaklaşmak adına bir diğer çalışma ise serin alanlardır. Paris 2014 yılında serin alan noktaları belirlemeye başlamıştır. Bunlar vatandaşların ulaşabileceği yeşil, temiz ve daha serin alanlardır. Hedef 2020'ye kadar Parislilerin serin bir alana 7 dakika yürüme mesafesinde olması olmuştur. Uyum stratejisi kapsamında aslında amaç Paris'in merkezinde yeşil bir akciğer oluşturmaktır. Bu kapsamda 2050'ye kadar kent içi ormanlar oluşturmak hedeflenmiştir. Ayrıca 2020'ye kadar 40 sulak alan restorasyonu, 2030'a kadar ise 50 yeni sulak alan hedeflenmiştir. Süs havuzları ise çocuklar için yüzme havuzlarına dönüştürülecektir.

Kocaeli Sera Gazı Envanteri ve İklim Değişikliği Eylem Planı

Kocaeli Sera Gazı Envanteri ve İklim Değişikliği Eylem Planı 2018 yılında yayınlanmıştır. Sera gazı envanteri hesaplamada 2016 yılı verileri baz alınmıştır. Kocaeli Eylem Planının vizyonunu "Kocaeli'yi iklim değişikliği ile sistematik şekilde mücadele eden bir model 'İklim Dostu' şehir haline getirmek" olarak belirlemiştir. Sera gazı envanter hesaplamada CIRIS'in 2017 tarihli v2.1 standart versiyonu kullanılmıştır. 2016 yılı için hesaplanan Kocaeli toplam sera gazı salımları yaklaşık 25,1 milyon ton CO2 olarak ölçülmüştür. Bu salım miktarı Kocaeli'nin aynı seneki toplam nüfusuna (1.830.772) oranlandığında, kişi başı sera gazı salımının 13,7 ton CO2 denk geldiği görülmektedir ve Türkiye'nin 2016 yılı için kişi başına 6,3 ton CO2 olarak hesaplanan salımlarının iki katından daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye'nin 2016 yılındaki toplam salımlarının %5'ini Kocaeli'nin salımları oluşturmaktadır. Toplam salımların %65,3'ü sabit kaynaklar, %17,4'ü endüstriyel prosesler, %15,0'i ulaşım, %1,4'ü arazi kullanımı ve %0,9'u atık yönetimi kaynaklıdır.

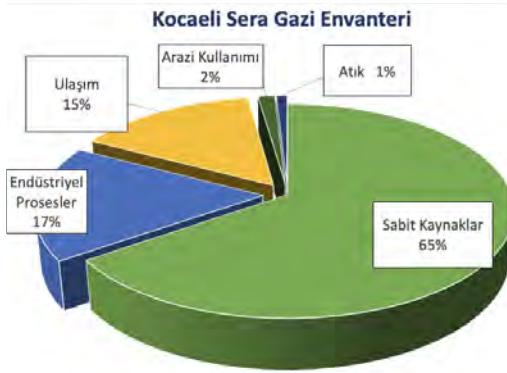
Kocaeli her yıl büyümeye devam etmektedir. TÜİK raporlarına göre, 2030 yılında Kocaelinin nüfusunun 2,7 milyona ulaşacağı beklenmektedir. Kocaelinin nüfus artışı %45,2

- 2025'e kadar belediye inşaat projelerinin tamamında dijital modellemeyi kullanacak.

Paris'in %10'u kentsel dönüşümden geçmektedir. Belediye de buna oluşturacağı eko-mahallelerde yapılacak deneyler ile destek olmayı planlamaktadır. Bu deneysel mahallelerden ilki Saint Vincent-de-Paul Belirlenmiş Kalkınma Bölgesi'dir. Burada yapılan döngüsel ekonomi çalışmaları ve nefes alanları kentsel dönüşüm alanında şehre öncülük etmektedir. Plan kapsamında ayrıca 3D Paris Projesi ile CBS geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Paris'in ilk Atık Önleme Planı 2006'da yapılmıştır. Bu plan kapsamında yapılan çalışmaların

dir. 2030 yılı Türkiye için beklenen artış ise %18,6'dır. 2016-2030 yılları arasında sera gazı salımlarında önemli artış beklenmektedir.

Kocaelinin 2030 yılı salımları toplam 42 milyon ton CO₂ ve kişi başına düşen salım miktarı ise 15,8 CO₂ olarak öngörülmüştür. Kocaeli'nin 2030'daki kişi başı salımlarının 12,4 ton CO₂'ye indirilmesi, toplam salımların ise 33 milyon ton CO₂ olarak kalması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda 2030 yılı için %21 artıştan azaltım hedeflenmiştir. Toplam salım yıllar içinde artarken kişi başı salımlar azalacaktır. Sera gazı envanteri hazırlanması, azaltım hedeflerinin belirlenmesi sonucunda bu hedefe ulaşmayı sağlayacak eylem planı hazırlanmıştır. Eylem planı ile 6 eylem alanı özelinde toplamda 16 amaç ve 54 eylem oluşturulmuştur. Bu eylem planı kapsamında sadece azaltım eylemleri öngörülmüştür. Uyum eylemleri iklim eylem planına eklenmiştir, böylece daha bütüncül bir plan olması hedeflenmiştir.

Kocaeli İklim Eylem Planı binalar, enerji, ulaşım, atık/atıksu, sanayi, arazi kullanımı alanlarında amaç ve eylemleri içermektedir. Eylem planı kapsamında, 2030 yılına kadar Kocaeli ili genelinde binalar kategorisinde %24, ulaşım da %20, atık/atıksu kategorisinde %50, sanayide %20, arazi kullanımında %10 azaltım öngörülmektedir. Binalar kategorisinde sanayi proseslerinde olduğu gibi doğrudan enerji tüketimi söz konusu değildir, salımlar hem bina içinde kullanılan elektrik ve ısı enerjisinden hem de kullanım sırasındaki kayıp ve kaçaklardan kaynaklanır. Bu yüzden amaç hem tüketime olan ihtiyacın azalması hem de kayıpların azaltılmasıdır. Eylemler mevcut binalara enerji kimlik belgeleri tanımlanması, binaların kademeli olarak duvar, pencere ve çatı yalıtımlarının yapılması, belediye binaları, AVM gibi büyük yapılarda yeşil çatı uygulaması, bölgesel ısıtma soğutma sistemlerinin kurulması, akıllı ve yeşil bina uygulamalarının etkin kullanımı ve teşvik edilmesi olarak özetlenebilir.

Enerji kategorisinde fosil yakıt kullanımının azaltımı, yenilenebilir enerji kaynaklarının artması ve enerji verimliliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Temiz enerji üretim amacı kapsamında belirlenen eylemler düşük karbonlu yakıt

tüketiminin yaygınlaştırılması, endüstride çatılarda güneş panelleri kullanımının artırılması, belediye sorumluluğundaki binalarda ve alanlarda yenilenebilir enerji uygulamaları, sanayi alanlarında titreşimden elektrik üretiminin sağlanması, atıktan elektrik üretimi sağlanmasıdır. Enerji verimliliğinin artırılması amacıyla belirlenen eylemler ise, enerji verimliliği konusunda bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları yapılması, doğalgaz kanallarından kaynaklı kaçak salımların azaltılması ve aydınlatma sistemlerinde LED teknolojiye geçilmesi hedeflenmiştir.

Ulaşım sektöründen kaynaklanan salımları azaltmak için belediye bünyesindeki toplu taşıma araçlarında kat edilen mesafeye oranla yakıt tüketiminde azalma, araçlarda alternatif yakıtların kullanımı ve temiz araç teknolojilerinin kullanımının artırılması, yolculuk hareketlerinde toplu ulaşım kullanım oranının artırılması, yayalaştırma bölgelerinin artırılması, araç trafiğinin azaltılması ve toplu taşıma sisteminde kullanılan doğal kaynakların tüketiminin azaltılması amaçlanmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda belirlenen eylemlerden bazıları şunlardır: kamu ve özel sektör personel servisleri güzergahlarının optimizasyonu, belediye filosundaki alternatif enerjili araçların artırılması, ulaşım modları arasındaki entegrasyonun sağlanması, güvenli bisiklet yollarının projelendirilmesi.

Atık/atıksu kategorisinde depolanan organik ve geri dönüştürülebilir atık miktarının azaltılması, atıkların toplanması sırasında taşımadan kaynaklanan akaryakıt miktarının azaltılması, atıksu işlemlerinde yenilenebilir enerji uygulamalarının artırılması ve atıksu işlemlerinin verimli hale getirilmesi bu kategoriden kaynaklanan salımları azaltmak için belirlenen amaçlardır. Kaynakta ayrı toplama eğitimleri ve bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilmesi, çöp toplama güzergâhı optimizasyonu ve kaçak deşarjların önlenmesi bu amaçlar doğrultusunda oluşturulmuş eylemlerden bazılarıdır.

Sanayi sektörü kapsamında kaynak verimliliği uygulamaları ile süreçlerde iyileşme sağlanması amaçlanmıştır. Elektrik verimliliğinin artırılması, endüstriyel atıkların azaltımı, yeniden kullanımı, geri dönüştürülmesi, bölgesel ısıtma soğutma merkezlerinin kurulması, çimento birim ton CO₂ salımının azaltılması ve sektörel bazda en iyi tekniklerin belirlenmesi bu amaç doğrultusunda oluşturulmuş eylemlerdir.

Arazi kullanımının çevresel etkisi önemlidir fakat iklim değişikliğine katkısı oldukça limitlidir. Bu doğrultuda arazi kullanımı kapsamında tarım, hayvancılık ve ormancılık süreçlerinde iyileşme sağlanması genel amaçtır. Arazi toplulaştırma, hayvansal atıkların tarımsal alanlarda gübre olarak kullanılması, biyogaz üretimi, mevcut orman alanlarının kullanılması ve yeni ormanlık alanlar oluşturularak karbon yutaklarının oluşturulması ana amaç altında belirlenen eylemlerdir.

Soru & Cevap

Sorularınızı
www.tbb.gov.tr
adresinde yayınlanan
Birliğimiz web
sitesindeki
“Soru-Cevap”
formunu doldurarak
iletebilirsiniz.

1) Belediyemizde sözleşmeli mühendis olarak çalışan kişi iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilebilir mi?

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 8’inci maddesinin beşinci fıkrasında iş güvenliği uzmanlarının görev alabilmeleri için; çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde (A) sınıfı, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde en az (B) sınıfı, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde ise en az (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olmaları şartının aranacağı, yedinci fıkrasında kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili mevzuata göre çalıştırılan işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanı olma niteliğini haiz personelin, gerekli belgeye sahip olmaları şartıyla asli görevlerinin yanında, belirlenen çalışma süresine riayet ederek çalışmakta oldukları kurumda veya ilgili personelin muvafakati ve üst yöneticinin onayı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilebileceği ve bu şekilde görevlendirilecek personele, görev yaptığı her saat için (200) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı tutarında ilave ödemenin, hizmet alan kurum tarafından yapılacağı, bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmayacağı, bu durumdaki görevlendirmeye ilişkin ilave ödemelerde, günlük mesai saatlerine bağlı kalmak kaydıyla, aylık toplam seksen saatten fazla olan görevlendirmelerin dikkate alınmayacağı düzenlenmiştir.

29/12/2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İş Güvenliği Uzmanlarının Görev Yetki Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görevli iş güvenliği uzmanlarının nitelikleri, eğitimleri ve belgelendirilmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 4’üncü maddesinde iş güvenliği uzmanı, iş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip, Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler ile mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin mezunları ile teknik eleman olarak tanımlanmış, 7’nci maddesinde ise iş güvenliği uzmanlarının nitelikleri ve görevlendirilmeleri ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; gerek Kanun gerekse Yönetmelikte sözleşmeli personelin iş güvenliği uzmanı olarak çalıştırmayacağına dair bir ifade yer olmadığından ve iş güvenliği uzmanı olma niteliğini haiz personelin, gerekli belgeye sahip olmaları şartıyla asli görevlerinin yanında iş güvenliği uzmanı olarak da çalışabileceğinden hareketle sözleşmeli olarak çalışan ve iş güvenliği sertifikası bulunan personelin aranan niteliklere de sahip olması halinde iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirilebileceği, bu şekilde görevlendirilecek personele Kanunun 8’inci maddesinde belirtilen hesaplama göre ücret ödenebileceği değerlendirilmektedir.

2) Bütçe hazırlık döneminde öngörülemeyen personel maaşları ile mal ve hizmet alımlarındaki fiyat/ücret artışları nedeniyle ek bütçe hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuştur. Söz konusu bütçe nasıl hazırlanmalıdır? Bu süreçte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından izin alınmalı mıdır?

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 62’nci maddesinin birinci fıkrasında “Belediye başkanı tarafından hazırlanan bütçe tasarısı eylül ayının birinci gününden önce encümene sunulur ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gönderilir. Söz konusu bakanlık belediye bütçe tahminlerini konsolide eder ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere eylül ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına bildirir. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte kasım ayının birinci gününden önce belediye meclisine sunar.” denilmiş ve ikinci fıkrasında “Meclis bütçe tasarısını yılbaşından önce, aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denklemini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz. Kabul edilen bütçe, mali yılbaşından itibaren yürürlüğe girer.” hükmüne yer verilmiştir.

27/05/2016 tarihli ve 29724 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 36, 37 ve 38’inci maddelerinde, bütçede yıl içinde aktarma, ek ödenek ve yedek ödenek olmak üzere üç şekilde değişiklik yapılabileceği düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin ‘Ek ödenek’ başlıklı 37’nci maddesinin (1) inci fıkrasına göre ek ödenek; bütçede tertibi bulunduğu halde ihtiyaca yetmeyeceği anlaşılan veya bütçenin düzenlenmesi ve görüşülmesi sırasında düşünülmeyen ve bütçede tertibi açılmayan, ancak yapılmasında zorunluluk bulunan bir hizmet için tertip açılarak, bütçenin diğer tertiplerindeki ödeneklere dokunulmadan alınan ödenektir.

Aynı maddenin (2) nci fıkrasına göre ek ödenek ancak bütçe yılı içerisinde verilebilir ve ek ödenek verilmesi meclis kararı ile yapılır; (3) üncü fıkrasına göre de ödenek verilmesi için yeni bir gelir veya finansman kaynağının bulunması zorunludur.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerden yola çıkıldığında ek ödenek alınması ya da bilinen ismiyle ek bütçe yapılması; bütçenin hazırlanmasındaki usullere benzer sürecin işletilerek başkan tarafından hazırlanması, incelenmesi ve görüşüne başvurulması için encümenine sunulması ve belediye meclisinden karar alınması ile gerçekleştirileceği ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından herhangi bir izin alınmasına ihtiyaç bulunmadığı ancak alınan ek ödeneğin (ek bütçenin) Bakanlığa bildirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

3) İçişleri Bakanlığı kontrolörü tarafından, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 32'nci maddesindeki şartlar oluşmadan Belediyemizce personele sosyal denge tazminatı ödendiği tespit edilmiştir. Bu durumun 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71'inci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendine göre kamu zararı olduğuna karar verilmesi neticesinde ilgili personele tebligat gönderilerek usulsüz olarak ödenen sosyal denge tazminatı talep edilmiş ancak personel, kişi borcu çıkarma konusunda yetkinin sadece Sayıştay'a ait olduğu gerekçesiyle talebe itiraz etmiştir. Konu hakkında görüşlerinizi alabilir miyim?

19/10/2006 tarihli ve 26324 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 7'nci maddesinde kamu zararının kontrol, denetim veya inceleme, Sayıştayca kesin hükme bağlama veya yargılama neticesinde tespit edileceği, tespit edilen kamu zararına ilişkin yazının, tutanak, rapor, ilâm ve benzeri belgeler ilgili kamu idaresine gönderileceği belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 7/A maddesinin birinci fıkrasında; kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen zarara ilişkin hususların, ilgili harcama yetkilisinin görüşünü de içeren ve harcama birimi tarafından düzenlenen Ek-1'deki Değerlendirme Formu ile birlikte merkezde üst yöneticinin, taşrada ise idarenin taşrada bulunan en üst yöneticisinin değerlendirmesine sunulacağı, merkezde üst yöneticinin, taşrada ise taşrada bulunan idarenin en üst yöneticisinin gerek görmesi halinde hukuk biriminin görüşüne, sorumluların ve/veya ilgililerin bilgisine başvurulabileceği, değerlendirmenin altmış gün içerisinde sonuçlandırılacağı belirtilmiştir. Maddenin 4, 5 ve 6'ncı fıkralarında da; üst yönetici veya idarenin taşrada bulunan en üst yöneticisi tarafından yapılan değerlendirmede, kamu zararının oluştuğuna karar verilmesi halinde Değerlendirme Formu ile zararın tespitine ilişkin belgelerin takibe yetkili birime gönderileceği, tespit edilen zararın, sorumlular ve/veya ilgililerce defaten ödenmesi veya ödeneceğinin yazılı olarak taahhüt edilmesi halinde söz konusu alacak, yukarıdaki fıkralarda belirtilen işlemlere gerek kalmaksızın borç tahakkuk kaydı yaptırılarak tahsil edileceği, kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen zararın, yapılan değerlendirme sonucunda kamu zararı niteliği taşımamakla birlikte, tahsili gereken bir alacak olduğuna karar verilmesi halinde bu alacağın genel hükümlere göre takip ve tahsil edileceği hüküm altında alınmıştır.

Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde üst yöneticinin belediyelerde belediye başkanını ifade ettiği belirtilmektedir.

Yapılan açıklama doğrultusunda; İçişleri Bakanlığı tarafından belediyelerde yapılan kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen zararın kamu zararı olup olmadığına, kamu zararı değilse bile tahsili gereken bir alacak olup olmadığına karar verme yetkisinin belediye başkanına ait olduğu ve değerlendirme sonucuna göre zararın ilgili personelden talep edilebileceği, ilgilinin diğer iddialarının yargı merciince değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

4) 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesi kapsamında istihdam edilen sözleşmeli personele 6. Dönem Toplu Sözleşmede öngörülen "ilave ücret" ödenebilir mi?

Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmenin, İkinci Kısım Birinci Bölümünde düzenlenen "sözleşmeli personel olarak istihdam edilen teknik personele ilave ücret" başlıklı 31'inci maddesinde KİT'lerde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında sözleşmeli personel olarak İstihdam edilen ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (II) sayılı Cetvelin "E- Teknik Hizmetler" bölümünün 6'ncı sırasında ek özel hizmet tazminatı ödenmesi öngörülen yerlerde fiilen çalışanlardan;

a) Grup başmühendisi, başmühendis, baş mimar, mühendis, mimar, şehir plancısı, jeolog, hidrolog, hidrojeolog, fizikçi, jeofizikçi, kimyager, biyolog, teknik amir, teknik şefi atölye şefi, teknik uzman ve jeomorfolog pozisyonlarında bulunanlara en yüksek Devlet memuru aylığının %3'ü,

b) Başekspert, ekspert, topograf ve tekniker pozisyonlarında bulunanlara en yüksek Devlet memuru aylığının %2'si,

c) Başteknisyen, teknisyen, teknik ressam ve sürveyan pozisyonlarında bulunanlara en yüksek Devlet memuru aylığının %1,2'si,

oranında çalıştıkları her gün için ilave ücret ödeneceği, ilave ücretin kimlere ödeneceğinin, iş programları ve çalışma mahallerinin özellikleri dikkate alınarak, üçer aylık dönemler itibarıyla ilgili birim amirlerince belirleneceği, ödemelerin görevin fiilen yerine getirilmesinden sonra üçer aylık dönem sonlarında yapılacağı, üçer aylık dönemler itibarıyla ödenecek toplam ilave ücret tutarının, (a) bendinde belirtilenler için %60'ı, (b) bendinde belirtilenler için %40'ı ve (e) bendinde belirtilenler için ise %24'ü geçemeyeceği düzenlenmiştir.

Bu maddenin (2) nci fıkrasında ise ayın veya haftanın bazı günleri ya da günün belirli saatleri gibi kısmi zamanlı çalışanlar ile proje süreleriyle sınırlı olarak çalışanlar hariç olmak üzere birinci fıkrada sayılan unvanlı pozisyonlarda ilgili mevzuatı uyarınca istihdam

edilen sözleşmeli personelden ilgili mevzuatı veya sözleşmesi uyarınca benzeri mahiyette ödeme yapılmayanlar hakkında da birinci fıkra hükmü aynı usul ve esaslar çerçevesinde uygulanacağı hükmü bulunmaktadır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 27998389-010.06.02-855029 sayılı ve 06/01/2022 tarihli Mahalli İdare Sözleşmeli Personel Ücret Tavanlarına ilişkin Genelgenin 5'nci maddesinde, Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 31 inci maddesinde, ayın veya haftanın bazı günleri ya da günün belirli saatleri gibi kısmi zamanlı çalışanlar ile proje süreleriyle sınırlı olarak çalışanlar hariç olmak üzere, 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karara ekli (II) sayılı Cetvelin "E- Teknik Hizmetler" bölümünün 6'ncı sırasında ek özel hizmet tazminatı ödenmesi öngörülen yerlerde fiilen çalışan ve anılan 31'inci maddede sayılan unvanlarda istihdam edilen sözleşmeli personelden ilgili mevzuatı veya sözleşmesi uyarınca benzeri mahiyette ödeme yapılmayanlara ilave ücret ödeneceği hükme bağlandığından; söz konusu 31'inci maddede sayılan unvanlarda 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca istihdam edilen tam zamanlı sözleşmeli personelin de anılan 31'inci maddede yer verilen usul ve esaslar çerçevesinde ilave ücret ödemesinden yararlandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen hükümler çerçevesinde; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesi kapsamında istihdam edilen sözleşmeli personelin de gerekli şartları taşımak kaydıyla 6. Dönem Toplu Sözleşmenin 31'inci maddesinde düzenlenen ilave ücret ödemesinden yararlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

*Desteklerinizle Günden Güne
Büyümeye Devam Ediyoruz...*

TBB BELEDİYE AKADEMİSİ

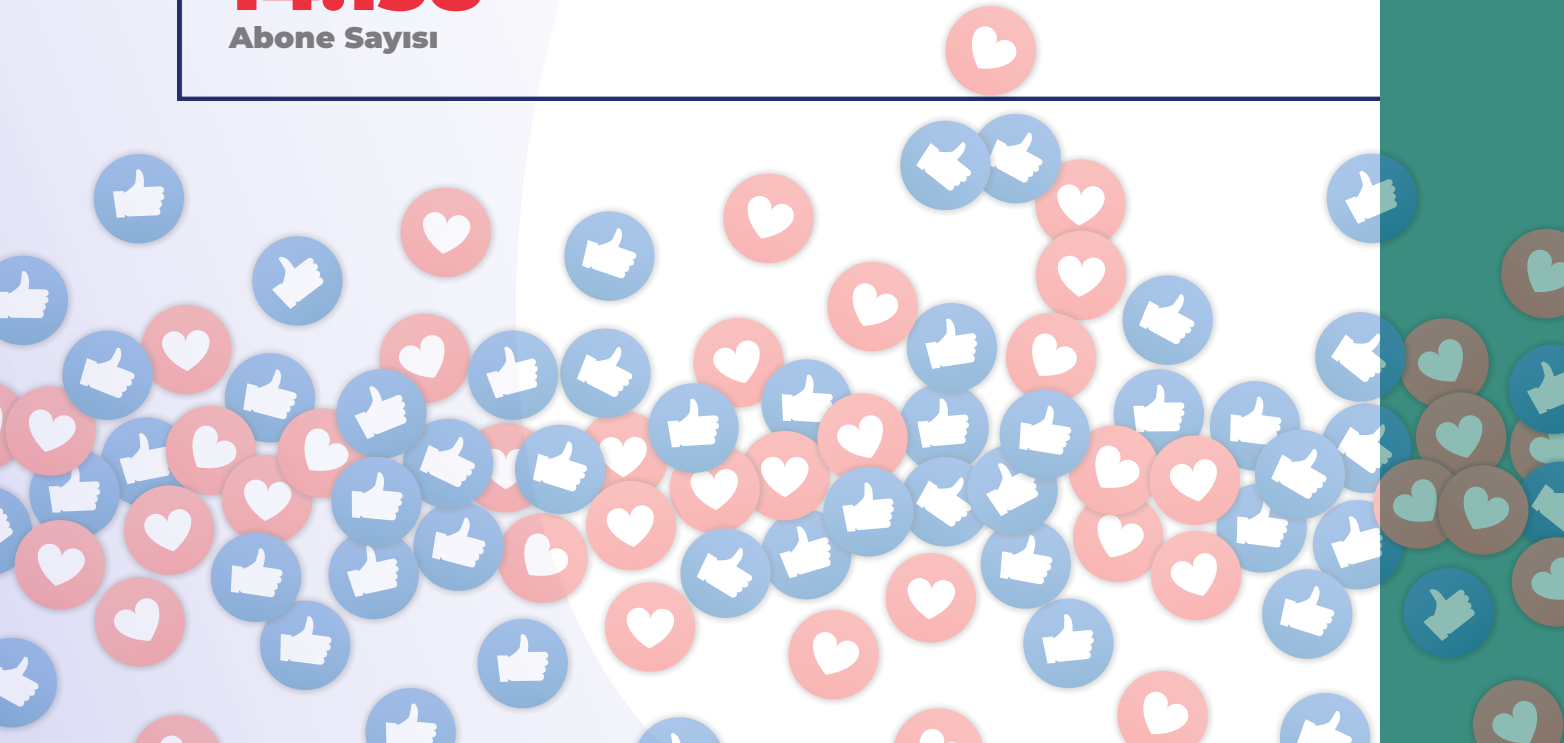
youtube kanalı

2021 Yılından Bu Yana İstatistikler

1.841.396
Görüntülenme

156.675
İzlenme Süresi (Saat)

14.138
Abone Sayısı

TBB

“ Birlikte Belediyecilik ”

BORABOY GÖLÜ / AMASYA

